Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Yudišer ?eriyaq

https://hdl.handle.net/1874/382726

290

nt.
0

Litt. orient.
Qu. n° 370

GESCHENK
VAN
DE VROUWE WEDUWE
VAN DEN HEER HOOGLEERAAR
J. C. SWIJGHUISEN GROENEWOUD.

A001492990

ל יודן לוזן פלים ·
לא בו שנבות אין טורן פחוריס גישלוקט ·

קאפיטל ו

א דש גאנצי קאפיטל ליגט אויש דש פוטר ביקש אין אגדות קאן · אודר אים תלמוד
ואר שטאנדן · אויך אין דער קריסטן לאושן גילייון הוט סופר ביקש גילעזן · אויך
דריבן ויל שיבר מאמרים · אונ׳ גלייבנוש בו ווידן ·
ב וען אין קריסט תורה לערנט זול מאן אין אומבעליך טוט שלאגן ·
ג יודן האלטן אויף דען תלמוד מער אלש אויף תורה שבכתב ·
ד שלמה עוין הן · אין שין גישפרעך ווארוס יודן כלבים בו וואר גלייבן זיין ·

קאפיטל ז

א ליגט אויש וואש חכמי התלמוד פון משיח גירידט הבן · אונ׳ דש פוטר אויף
דען תלמוד גילוגן אונ׳ ביקש ואר שטאנדן הוט ·

בקאפיטל ג׳ סימן ט״ו בשורה ראשונה שטיט ווען איינס יודן איין ויך
שעכט ׃ דש זול זיין ווען איינס יודן איין ויך שטערבט ׃

ACADEMIA RHENO TRAIECTINA

a. 1433

כז יודן קוינן ניט ורעסן אונ' זוינן צמ"ב וואל דיכן אונ' האבן אס שבת בוואלו ולן

קאפיטל ה

א יודן ולובן קריסטן אונ' אלי דיא אן אין גלויבן
ב יודן בעטן כשדנו בקבבך משוע לתלוי
ג יודן בעטן תן כבודך לתלוי
ד יודן בעטן שהם משתחוים להבל וריק דש בייטט מן אויף ישוע הנצרי
ה יודן בעטן ישכור בול גוים
ו מלכות זדון מהרה תעקר
ז קרע רוע גזר דיננו זייא ווידר דיא קריסטן
ח מלחמה יפקוד גאט וויל קריג שיקן אויף דיא קריסטן
ט קוסה והכנע גרייליכי קללות ווידר דיא קריסטן
י גאט זול זאר קערן דיא שטול דער קריסטנהייט
יא בערג אונ' טאל זול אויף דיא קריסטן פאלן
יב אס שבת בעטט מאן ואר דיא זא דיא טויף ואר שטערן
יג גאט זול אכנסט א כ' פורכט אויף דיא קריסטן ווערפן
יד וויא מוסר ולמשמודים לייגט אונ' וויא צם זאגן כבי אוים ליבט
טו ווער מלכות זדון איז
טז מלא עמאי גוי
יז גאט וויל אכנסט אונ' פורכט אויף דיא קריסטן ווערפן
יח גאט זול נידערלגן דער קריסטן ואר שטערן
יט דיא גאט לוי קריסטן זולן אלי וויא רויך בו שמעלבן
כ כווישן ראש השנה אונ' יום כיפור האבן יודן גרייליכי גיבעט
כא יודן בעטן גים דיין גרימיגן צורן אויף דיא קריסטן
כב גאט וויל דער יודן ליידן אן דען קריסטן רעכן
כג יודן ולובן דיא קריסטן
כד על כן נקוה לך
כה יודן לושן פלים אן דען אורטן וואו דיא קריסטן ולובן
כו יודן בישייטן אס פרשת זכור מיט ימח שמו וזכרו ישוע הנוצרי
כז גרומי קללות אס פרשת זכור אונ' הייסן קריסטן אדום
כח מלכותם בעטן יודן ווידר דיא קריסטן
כט שפוך חמתך על הגוים

יז אין פולן אונ׳ פיהם ברעכון זיא שוטריס אונ׳ שמועליס אוף קיינן עמדם שתיר׳
דיא קיבלר וואלן עדות וואנן דס טוטר וואר בוט׳

קאפיטל ד

א קריסטן האבן קיינה גרעסרי מזיקים אלס יודן׳ אונ׳ טון אלס לכבך׳
ב ווען איין קריסט שטערבט זאגט יוד בן כפרה נפגרת בשמתו בגיהנם׳
ג אויף די טוטן קריסטן זאגט מן פסוק רשעים ירקבו׳
ד אין ערבעטי קללות אונ׳ וואלטי וואלט דיא יודן גיגן קריסטן כרויבן׳
ה דיא קריסטן גרעבר הייסן זיא קבר טמא׳
ו קריסטן הייסן זיא ערלים דס זיין דיא אונגעטויפט ניקט ווישן׳
ז דיא בובן אויף דער גאסן הייסט מן שקץ׳
ח ויל קללות געבן יודן דען קריסטן׳
ט יודן געבן קיינם קריסטן צדקה ווייכן אים פסהמות שלים מזל אונ׳ כל ברכות׳
י יודן צין ניט אין גשטולן אויס דם קריסטן הויז בעטן אי שטרוה אונ׳ הולץ׳
יא תלמוד לערנט דיא יודן וויא זיא דען קריסטן דס מזל נעמן זולן׳
יב קריסטן זיין ניט גוט צו עדות ביא דען יודן׳
יג תלמוד שרייבט קריסטן זיין קיינה מענטשן זונדר בהמות׳
יד יודן זאגן די קריסטן האבן קיין אי ניט׳
טו ווען מן יוד אונ׳ קריסט גידענקט זאגן יודן להבדיל בין טומאה לטהור׳
טז יודן ור זוכן דיא קריסטן וי די שטים אונ׳ אלס גיוואקס ווען זיא דורך איין שטאט גין
דיא לדר פאר טייל קריסטן ה אוכן׳
יז יוד זאגט בום קריסטן לייכר פנים בו הרבה׳
יח מן זול אם שבת מיט קיינם קריסטן רידן׳
יט יודן ברימן זיך אם שבת וויא זיא דיא קריסטן בטרוגן האבן׳ אונ׳ מן זול דען
קריסטן דס הערץ נעמן׳ ער האב איין קרבן גיברוכט זאגן יודן׳
כ טוב שבגוים הרוג׳
כא ווען איין שרפה יודן נוטש טוט זאגט יוד די שרפה הוט קיין אמכה אן ישוע נוצרי׳
כב יודן רופאים האלטן ווער איין מצוה דיא קריסטן אום צו ברענגן׳
כג ווען איין מוהל ווייכן כאמן אויס יודפט ווייל ער איין בן עולם הבא׳
כד יודן זאגן המ״ן רופט אויף דער כהנים הענט דער דורך ויכט ווערט בליבר׳
כה פעטה קטבה זכר קטבה׳ דס זול דען חורבן גיואכט האבן אונ׳ זוכט קיין ויכד׳
כו יודן האבן קריאים אודר כדוקים אונשר ויך אונ׳ וויל גיטיילטי מנהגים׳

יודן

כג דיא קילך הייסן זיא כלב · דש איז איין הונט ·
כד טעם גיוואשט הייסן זיא מיתה גיוואשט · דש איז טויט גיוואשט ·
כה מיר הייסן דש ווייא וואסר אים שלאפשטוב מים טמאים ·
כו אלי שבת ביטן יודן ואר די וועלכי די טויף ור שטערן ·
כז ווען זיך איינר טויפן לושט אז די גאנצן משפחה ואר אכט ·
כח קירך ווייא הייסן זיא קירדול ·
כט גיטויפטי יודן משומדים · דש איז בון גאט אב גיטילטי ·
ל דער קריסטן נאכט מול גיבט מן ויל שפוטליכי נעמן · לחם טמא · סעודה טמא · תלוי גיאכלת וכו׳ ·
לא די קריך הייסן יודן עבודה זרה · אונ׳ שפייאן דש אן אונ׳ ולוכנש · זיא ואר שארן די הולצליך זא בלם וויים לינן ·
לב ווען איינר איבר איין קירך הוף גיט ווער זיין תפלה אין ל׳ ימים ניט גיהערט ·
לג ווען איין קריסט שקר שבט שווערט · זאגט דער יוד הוט שקר טפא גשווארן · דש איז ביים דעם ואלשן אונרייבן גלאבן ·
לד ווען מן איין נר ברובכי קירך זיכט זאגן יודן בשי זול אלי קירכן אלזות ורוויסטן ·

קאפיטל ג

א יודן שטעלן זיך גיהורזאם ביים דער שררה ור פלוכן זיא אבר הייםליך ·
ב ווען איין שררה ניט פיר לושט הייסט מן זיא שלכות זדון ·
ד דער קריסטן יועצים הייסן זיא יועצים · זיא זולן זיך בור טיילן ·
ה מן ולובט אין דען חולי בנופל ·
ו דיא קריסטן הייסט מן הען בורר היהודים ·
ז דיא בורגר מייסטר הייסט מן ראש עירל · דש הויבט דער גאט לוזן ·
ח יודן נעמן די קריסטן אל פול בו בפרש ·
ט יודן ארלויבן אם יום כיפור ואלש בו שווערן גיגן דען קריסטן ·
י יודן שווערן ביא דער קריסטן שקר ושבע ·
יא ויל גרושי שמופות וואש יודן מים רבית אונ׳ רשאות סון ·
יב שררות נעמן שוחד פון יודן ·
יג יודן הלטן אשת איש ולא קייני זיכד ·
יד יודן שפייאן אויף דש העטר פייל אונ׳ מיכשן איינן שם פסות דריין ·
טו ווען איין בהמה טגרת גיבט ערש דעם קריסטן ואר גוט ולייש ·
טז מורד אונ׳ טוט שלאגן הלטן יודן ואר קיין זיכד ·

דיטכהייס על קידוש השם אן דער עיבוי גשטורבן׳
יט יודן קלאגן אזכנדר דש מן זו גירבחתן תלוי כיט יאר גמשן וויל׳
כף יודן עשן קרימסוס בו און זרן קנובליך אן דער קרימס נאכט׳ אוג׳ זאגן ישוש נוצרי שויט אלי וויכקל אויס קריכן אן דיזר נאכט׳

קאפיטל ב

א יודן הייסן דיא סוטר ישוע נוצרי טמאה זונה׳ אוג׳ הור׳
ב דער פרויאן טג הייסן זיא טריפה תליה חוגה דש איז דיא אונזריין גלגן ווייארן׳ אוג׳ דיא תלמידים ישוע נוצרי דש תולע טריפה תמידים׳ דיא אונזרייני זר טילגטי גיהענקטי יונגר׳
ג דיא ווייארן דער תלמידים הנוצרי הייסן זיא טריפה תלמידים חוגה׳ דש איז דער אונזרייני זרטילגטי יונגר וויארן׳
ד דיא לוטרישי פרידיקנטן הייסן זיא טריפה שקר מלמדונים׳ דש איז דיא אונזרייני ואלשי לערנר׳
ה דען באפסט הייסן זיא פיפיור איין שפיטליבר זר אכטר נאמן׳
ו איין קרדינאל קור דלפון׳
ח איין בישוף הגמון׳ טום הער טפלים טרים אונזרייני הערן׳
ט דיא קריין הערן טריפה כלם שרים׳
י איין אפט כומר׳ עפטיסין כומרין׳ איידלמן כבוזי׳ איידלי ורויא כהרת׳ דאש זיין איידל שפוטליכי ורלאכטי נאמן׳
יא טול מייכשטר הייסן זיא טריפה טול מייבשר׳
יב שטאט אוג׳ לאנד טרייבר בופר׳ דש איז איין נאטש ואר לויגנר׳
יג דיא בעפטישי אסכה הייסן זיא דיא אלט אמכה רע׳
יד דיא לוטרישי בייא אסכה רע׳
טו דיא קאלפיניסטי הייסן זיא מינים׳ דש זיין און גלעביגי׳
טז דיא לטיין שפראך נענן זיא לשון טומאה׳ דיא אונזריין שפראך׳
יז דיא גלחות טריפטן נענן יודן ווישן זיך דר[illegible] זונדרליך אן דש ווארט ישוע נוצרי׳
יט דיא קירך הייסן זיא תועבה׳ דש איז דייטש און ווירדיג׳
כף דיא קירך הייסן זיא בית הכיסא אוג׳ שובב׳
כא איין קינדש טויף הייסן זיא שמד שמד דש איז איין בורן קינד דש סן זרטילגט׳
כב ווען סן כו פורגן אוג׳ אובכט לייט׳ זאגן יודן סן לייט די טריפה תלויה גלוק׳ דש איז דיא אונזריין גלגן גלוק׳

דיא מיט שעבינגליך זיהן קאן · וואס דער מומר פון איטליכן נימייני יודן הושט אין · אונ'
אין ווייכס ספר שלאכגן באלב גיזאכט הוט דרוקן לושן · האב איך דירש היהער מיט א' ב' ג'
גיצייכנט · אונ' האב אלי דיא פונקטן מיט אות ואר עכטוורט · וויא דוא אים
ספר ויבלן ווערשט :

קאפיטל א

א קריסטוס הייסן זיא תולה · דש איז איין ערהענקטר אונ' איבל טעטר ·

ב זיא הייסן איין ישוע נוצרי דש איז דער ערגשט אונ' ואר אכטט ·

ג זיא הייסן קריסטוס איין ממזר בן הנדה · דש איז איין הורן זון דער אין אונרייניקייט

ד ווען איין יוד דען אכלקן ורשפוט אונ' ור אכט זאגט ער לו ימו נוצרי ·

ה ווען אייבר ניט גוט טון וויל זאגט מן לו ישו נוצרי דן תלוי ·

ו זיא זאגן גאט הב ישו ביפולהן גען רומא צו ציהן · אונ' אלזאגן ער ווער ניט משיח
זא זול מן אין נישט גייבן · איך ווען אייבר וריא אויף שטיט זא זאגט מן לו ביזש
אויף אי ויך דער תולה ביטוכט הוט ·

ז ווייטר שרייבט סומר בון אייכם בוך דש זול הייסן מעשה תולה · שרייבט איבר אווש
נרוסי הבלים ושקרים ·

ח יודן זאגן ישוע נוצרי האב דען שם המפורש אים שקלש גישטולן · אונ' איין גרושן
הבל שרי בש מומר זאכרוס דיא גלחים בלאטן טראגן ·

ט וואכרוס די ווירמטר דיא שול כים אב קערן ·

י יודן שטין אאס שלג נוך יום כיפור אין שטן כלאגן אויף ·

יא יודן סכן דענשים אויף גין מיט כישוף ·

יב יודן ברעכנן די מלכת שבא מיט כישוף אונ' טאכגן מיט איר ·

יג יודן סכן איין ליס קלוגן מיט הטבעות למבכליג · דש ער גיט ·

יד יודן נעבן דען טוטן עפפיל אין דיא האנד שרייבן טייבלש נאטן דרויף ·
דא מיט ברעכנן זיא דיא קריסטן אומש לעבן ·

טו יודן ברעכנן די קינד בעטרכט אונ' דיא קינדר אוש טיט כישוף ·

טז יודן טרייבן דען ווייברן אין קינדש ניטן במטל ורעוטליך מיט קריסטן בלוט ·

יז יודן הלטן ואר קיין ניכד וואס זיא דען קריסטן טין :

יח יודן זאגן דער הכ עולם הבא דער זיין שויל הלט אונ' דען ובטשפטן גאט לון
קריסטן ניקש מודה אין · איך וויא איס יאר שאב איין יוד בו ·

ליטנייס

יודישר טירייאק קפיטל ו סימן א

דש זיא אופנטליך ווידר איר גלויבן טרייבן · זיין זיא דען קריסטן גיוועזן · ווארום האט
זיא דען ניט · (ווייל וויא טומפ ועלברט טרייבט ·) דער יודן גלויבן גילובט אונ׳ ווידר
אנדרי גלויבן גשריבן · ווארום הבן זיא גיט גטון כד אלש אופנטליך דער קריסטן גלויבן
אנטקעגן גיטון · אליין וואגי איך אונ׳ ביקענן אויך אלי קריסטן דש דיא תלמודיים גוטי יודן
גיוועזן זיין · אונ׳ די טעבר טייל טשועות די פוסר טרייבט זיין אראלוגן · אונ׳ קיין וואָרט ור
שטנדן · ער הוט אנדרן סופרים אוים אירן ספרים גיגאסט · ער זאָגט דש דער תלמוד
ביקענן דש גאט אייביג איז וועזן · אונ׳ דרייפאלט אין דער פרשון זייא · זאָגט וויא אייכם רבי
מיטראמש האב ער האב איינן סט״ס פוס הימל גיהערט · דיהב גיזגט בו אוים איך אונ׳ דו
אונ׳ דייכי יונגר · זיין ביקופן וואָרדן · בו דען דרייאפעלטיקייט · דער ספר הוט אין
חגיגה גיהערט לייען · דש ז׳ כתות נאר הקב״ה זיבן · אונ׳ אין דיזר רבי · אין דיא דריט
ביתה אין גשריבן וואָרדן · דש ער בייא דען ועלבינן איס גן עדן זייבן ווערד · אונ׳ דייטשט
דער ספר כת עליונית · דרייא ועלטיקייט · איך סויבט ליידן ער העט אייטל וואלבי
באלהייט גיברוכט · אונ׳ העט יודן אין נים געהט גילוסן · וויא ויל מיהי ארבייט ור זיימבוס
אונ׳ טרייבנס העט איך ארטפאָרט · בן האב איך דיש ספר אין גלחות דרוקן לושן · אויך
בינעבן ויל ער עלליכן הוהס אונ׳ כילריגם שטאנדס רער קריסטן · אויף דער יודן טובה
אונ׳ בינערן · הב איכם אויך אויף דייטשט אין יהדות אותיות דרוקן לושן · דא מיט זיך
אייכר · אין בו טראגנדן פעלן נינן קריסטן וויש בו ור פאנטווארטן · אויך דרוים ור שטיא אונ׳
אב נעמי וויא אין גרוסי עבירה איז · אייבן קריסטן בו ביטריגן · מיט וואָרטן אודר ווערקן
· גאט ארקענן אונ׳ בילוני מיר מייכן ארמן ווייב אונ׳ קינדן · בייטליך אונ׳ איוויגליך · מיין
טרייא מייבונג · מיין אונ׳ ארבייט · מיט ביט אונ׳ ביגערן · דש מאן וואָלכט ואר ליב אן
נעמי · דא איך וויאש גיפעלט העטי · מיר וואָלכט ביט בו ארגס אויף נעמן · אונ׳ זיך בייא
נעבן איבר מיך אונ׳ מייכי ווייב אונ׳ קינדר ארבאָרמן · אונ׳ בו הערבן זיין · וויא לאנג
איך דיא אין לייר אופגרש נוט · דש בוכם האבן שטיקן הב לופן · אונ׳ בידעבקן · דש איך
ויל אן דעם גלחות דרוק איין ביכן מוש · ווען שון אייכר איינפבן אודר בווין · אום דש ספר
מער אלש ער ורהופט · געבן וואָלטי · קומטש איס דוך הוכליך ואר גאט אונ׳ דער וועלט בום
בשטן · דען דש איז איין כייאם · אשר כבר לא היה לעולמים · אונ׳ ווערט דש קיינן
ביילן דער דש דוכן לבזין ווערט · דא מיט וויכש איך לכל עין הקורא · גליק הייל שלום
אונ׳ אלי וואל פארט · בעולם הזה ובעולם שכולו טוב · ויזכנו ה׳ שקינו לראות בנחמות
ציון ובבנין ירושלים אמן : כה הפן עבד לכל עין הקורא זלמן כב״י אופהויזן ·
יום ג׳ ראש חודש ניסן שנת שלמ״ה לפ״ק ·

דרום זלמן דאש איך גלחות אונ׳ הדות הוט דרוקן לושן ·

על ידי הפועל אליהו בכהרר זעליקמן אולמא מקק׳ האנוואה ·

ד
ווארום יהודים כלבים נון ור גלי׳ זיין איין גשפרעכן׳

עדנר שרייבט מומר׳ דער תלמוד שרייבט שלשה מינין הן ישראל באומות כלב
בחיות תרנגול בעופות׳ אונ׳ זאגט מיר ביקענן דש מיר חנופים
זיין׳ איך גשטיא דעשן דש מיר עזין זיין׳ דאש איז אבר ניט חנופים׳ זונדר שטארק
שטאנדהפטיג. אויך אונזרש גלאבן׳ טרייא אונ׳ גיליבד אלש איין הונד׳ דער זיינס
הערן געטרייא גיהורזאם׳ הערן הייסט אימי אוס מיטר כאפט טריליך נו דינן׳ דאש
ווייניג גיסובן׳ לושט זיך אייכס קליינן אונ׳ שלעכטן וואש מן אים דאר ווארפט ורכוינן׳
שלאגט מן אימי שון אויך דיא מכוינן׳ קומט ער ווידר ווען אים זיין הער איין גוט ווארט
גיבט׳ אונ׳ ורגעסט׳ אלש וואש ער אימי נו לארגיטון׳ ער דער יוד איז שפיהראפט
וויא איין הונד׳ זיכט הין אונ׳ ווידר וויא ער דורך מיטל זיינס הערן איין ווילט פרעט אין
דיא קוכל יאגט׳ דורך אונטר האנדילונג אונ׳ אלר האנד זאכן׳ דורפיר גיבט מאן
אימי נור בילונונג וויא אייכם הונד ברינגלופן׳ איין הונד מוש דרויסן פור דער טיהר
אודר פפעלך ליגן׳ דער ארם יודן הונד׳ מוש נול מיט אין אלן שטיטן אונ׳ הערשפטן
לייטער באבין׳ (דוך ניט אין איטלייא אודר פולן׳) גמבן אידרמן לושט אין ניט איין׳
איין הונד דער איין ווייניג שטוש כאפט וא קומט מן אונ׳ ברינגלט איין׳ מוש וואל ווידר
שווינן׳ וואש ער גיפרעסן הוט׳ ווען איין יוד איין ביסלן דיש שבידן וואוכרס׳ (דר כון
ערזיך לוך ערנערן׳ אונ׳ אלר אנדר נוטן האנדירונגן אונ׳ אקר בוייאש זיך אייסרן
מוש׳) נו ויל נו זיך נעמט. ווירט ער גישטרופט אונ׳ גיפרעסט׳ אונ׳ מוש דש מופל
ווידר ארשטאטן׳ אייכס הונד ווירט אופט זיין ביין אוש דעם מויל גיריסן׳ אונ׳ מוש
מיט הונגריגם בויך שלופן׳ אלזא קיסן אויך דיא גיטויפטי יודן וויא שמאל ורידריך׳ אונ׳
זייכם גלייכן׳ בעמן אונם אויך דען ארשן וואונבר ויא זיין קריסטן מיט סווייכן זליים שמן׳
אונ׳ יודן מיט וואוכרן׳ וויא אובן אן גיביינט איז׳ אלזא מאג איך וואל לייבן דש מן מיך
יודן הונט הייסט׳ איז מיר נוך קייכס יודן נו ארגם גירידט׳ הארכתי בספר אשר
הכינותי לנוכרים׳ גינוג בון דש מומרש שקרים׳ ואני בטחתי באלהי יוכר הרים:

יודישר טריאק

דש זיבענר קאפיטל

א
מומר שרייב׳ דער תלמוד שרייב ווידר דער יודן גלויבן׳

אים זיבנדן אונ׳ לעשטן קאפיטל׳ וויל מומר פרובירן דש אונזר תלמוד ועלברט
ווידר אונזר אמנה שרייבט׳ אונ׳ ער שרייב דער קריסטן גלאבן זייא
גירעכט׳ זאגט איך מסה נכסן׳ ווער זיין דיא תלמודיים גיוועזן׳ זיין זיא יודן גיוועזן׳
וו׳אלוס הבן זיא דען דער קריסטן גלויבן ואר גירעכט גישריבן׳ זן ויא דען נארן

אבר איין קריסט דער גלויבט דש דז גיזעץ משה דיא פרוביטן · אונ' וואש וויא גטריבן הבן
אמת איז · אונ' לערנט עש ניט בו וואר שפוטן · דרום טון זיא רעכט ווען זיא עש לערנן ·
מיר לערנן דוך דיא קריסטן זעלברט · והארכתי בספר אמר עמיתי לנוצרים · דש יודן
רעקטור זיין אויף הוהן שולן · ° אליא בחור הוט דוך אלי דיא בעמטי גראמטיקא · דאש
איז דיא ספרי הדקדוק גשטילט · אונ' שטודירן דיא קריסטן זייני ביכר · עש הוט
בן רוס אונ' ויכנדיג שול גיהלטן · האב איך דוך אובן ביוויזן · בבא ° קמא אויך
מסכת עבודה זרה שרייבן · דש אויך איין הייד דער תורה לערנט ·
אונ' דאש גיזעץ משה שטודירט · דער זייא זא גוט אלש איין כהן גדול ·
אלזא דש איין איקליכר דער דש גיזעץ לערנט · אונ' עש ניט וואר שפוטט איין ערליך מן
אונ' הוך גיערט איז · ער זייא גלייך קריסט אודר יוד · זויא וואלטן מיר חו אייבן ארשלגן ·
פייאן כל העולם קיינט אונ' ווישט דיא תורה · עש ווערדן דוך כלל דיא גאבן וועלט די
תורה וואר דעס יונגשטן טאג · אודר יום הדין לערנן · אלא שקר ענה ככו המומר ·
רמב"ם שרייבט מן זול דיא היידן ווארנן · דש זיא דש גיזעץ ניט לערנן · דש זיא עש וואר
שפוטן וועלן · דען ווען זיא עש ניט בון גלאטש וועגן · זונדר בוס שפוט לערנן וועלן ·
ווערד זיא הש"י שטרופן · אונ' דש לעבן קירבן · אבר טיטן דערפן מיר כישנט · ער זייא
קריסט הייד אודר טירק · וועס גלאט דש לעבן גויינט דארפש דער מענש ניט נעמן ·
עש גישעהי דען דורך די אורטל אונ' רעכט גלאט אונ' דער שרה י"לה ::

אליא בחור בעל הדקדוק דיא קריסטן שטודירן זייני ביכר ·
בבא קמא דף ל"ח
רמב"ם בסוף ספרו ·

ג

מומר שרייבט · מיר הלטן מער אויף דען תלמוד אלש אויף תורת משה שבכתב ·
אונ' וועלכר דען תלמוד ניט הלטן טוא · דען הייסן מיר אייבן
מין · אמת מיר הלטן וואל ווול אויף אייכם · אלש אויף דאש אנדר · דען דער תלמוד איז
איין גלוס קומענט · אונ' אויש לייגונג אויף דיא תורה שבכתב · וויא אובן ביוויזן · אלש
דא דער תלמוד דרשת עמוני ולא עמונית · מואבי ולא מואבית · דש דיא קריסטן
זעלברט ביקענן מוזן · דש דיא תורה שבכתב פירוש ברויכט · זיא זיין כייל שם ני גענן ·
וועלכר יוד די תורה שבעל פה דש איז דען תלמוד ווארכט · אודר ניט האלט דער איז איין
מין · אונ' ור אכט דיא תורה שבכתב אויך · דרום ברעכנן מיר אין דיזם בוך אלש עדות
אונ' ראיה אויש דעם תלמוד · ער הייסט אונכם · מן זול ניטעט אוס ברעכנן · כימכט
בטרינן · ניט בויבירייא טרייבן · כוך וועלטליך הנדלן · מיר זולן יודן אונ' גוים צדקה
געבן · כישפט ולובן · דיא מרדות בו ערן · וואר איריי וואלפארט אונ' שלום בו ביטן ·
וועלכר דעס ניט נוך קומט · ור לייקנט ביידי תורות אונ' איז קיין יוד : איבוכל ביקענט
מומר מיר הייסן דיא צדוקים אודר דיא דען תלמוד ור שפוטן מינים · אובן הוט ער גיזגט
מיר הייסן דיא קאלפינישטן אודר בוויגליאנר מינים · חלילה לנו · היא גרייפט מאן
זייני ליגן ·

תור' משה שבכתב איז דיא גמרא אונ' גמרא איז תורת משה ·

וואש דער תלמוד דיא יודן לערנט · איכט זאגט מומר מיר הייסן צדוקים מינים · אובן זאגט ער מיר הייסן קאלפינישטי מינים ·

זעלכר

בספר' רידט ישוע בן גרי דרך משל' אונ' שטעט איני זייני תלמידי' ורונגן וויא פרט גישייכט
הוט· זא הוט ערש איכן אוים גיליגט· כוך וויל מוסר דען תלמוד נאר שפוטן ווען ער דרך
משל דברי אגדה רידט· עש זיין כמה ספרים מדרשים ופירושי' אויף די אגדות· אויף דען
מדרך טייל אגדות ז' ער ברענגט· זיין ויל אכלמט גישריבן· טיילש גאר אולוגין· עס
הוט כל ימיו קיין וואלט אים תלמוד ורמטכדן אודר גילערנט· מוסר מה לך אבל אגדה·
בלך אבל כנע"ים· איברלייא מוס איך מעלדן וואס ער שרייבט· עש זייא איין רב אים
תלמוד הב גיזאגט· משיח ווער אויף אייבם חמור איין רייטן·° וויא זכריה שרייבט· זא הב
דער אנדר רב דרויף גיזאגט· דס ווער איין חרפה· אויף אייבם אייזל בו רייטן· ווען עס
זאולסט ווען משיח קומן וולט· וועלט ער אים איין שין גיפערבט פפערד שיקן דס הונדרט
בו אלר ווערט זיין זול· דער שקרן ברענגט דיא גמרא ניט וויא עס שטים· ער נעכט אך די
רבנים ניט· עס שטיט אין° סנהדרין· רבי יהושע בן לוי אמר וכו'· עס שטיט איין מול
גישריבן· משיח ווערט אין אייבם וואלקן קומן· ובמקום אחר שטיט· ער ווערט אויף
אייבם אייזל קומן· עס הוט אבר קיין חילוק· ווען ישראל ווערן ורום זיין· זא קומט ער
אים וואלקן בפרהה· ווערן זיא ניט ורום זיין· ווערט ער שפל קומן אויף אייבם אייזל· דרויף
זאגט שבור מלכא (דס וואר איין מלך פרס· אונ' קיין רב וויא מוסר שרייבט) דו
זאגסט ער ווערד אויף אייבם אייזל איין רייטן· ווען איכס וואוסט· וועלט איך אים איין
אפרובירט אודר לייב פפערד שיקן· דס הוט ער בוס שפוט גירידט· דרויף זאגט רבי
יהושע ווידר· אך דרך קבטור· מי אית לך בר חיוור גווכין· דס איזט· ליבר הושטו דען איין
פפערד דס הונדרט וארבן הוט וויא דער אייזל האבן ווערט· דרויף אונזר משיח איין רייטן
זול· זא הוט דער מוסר עה בון דער נארב גירידט וויא איין בליבדר· הוט הונדרט וארבן
ניט יטשט הונדרט טאלר· אונ' שבור מלכא· מלך פרס· אייבן רב· ווען דער מוסר אייזל
· זא ויל העט רידן קענן· אלש בלעם א. זילן· וועלט ער כעשר אונ' ווארהפטיגר בון זיינן
בריידן דען איילן רידן ז ילן· אבל כל דבריו הבלי' ריס וכתובים:

זכריה ט' עני ורוכב על החמור·

סנהדרין דף צ"ח·

קעס פר לפחות אויף אייבם אייזל:

ב

מוסר שרייבט מיך זאגן סן זול אייבן קריסטן אוס ברינגן דער תורה לערנט·

איצט שרייבט מוסר· עש שטיט גשריבן אים תלמוד· איין רב זאגט ווען איין קריסט
תורה לערנט· איין דען וואך ביכירן טויס· זא זול מן אין אופנטליך טוט שלאגן
ער שרייבט אבר ניט וואו אונ' אין וועלכר מסכתא עס גישריבן איז· עס שטיט וואול גוי
העוסק בתורה חייב מיתה· דס איז איין הייד עובד ע"ז· דער דיא וואך ביבר משה
שט ידרט· דער איז חייב מיתה· דען ער לערנט בור דיא תורה בו ורשפוטן· אונ' בו ור
כיכטן· ער האלט עס אלש ואר איין גידיכטש אונ' ליגן· דרום איז ער דס טוטש שולדיג·
גלט ווערט איין טיטן· עס איז אבר ניט בו ורשטין דס מן אייני זול אוס ברענגן· סן דיא רק
כיסבט אוס ברענגן· וואו אים תלמוד שטיט חייב מיתה· ור שטיט זיך מיתה בידי שמים
דס איז כרת· גאט קורצט אים זיין לעבן· דס ער פור דער צייט שטערבט·

חייב מית' איז כרת

יודישר טריאק

דש זעקסטי קאפיטל

דארינן ווערט אן גיווייזט · דש מומר פֿאיטיכן כיקם אויס תלמוד ורפֿטיט · אונ' דש דיא אגדות ניט כפשוטן בו ורפֿשטין זיין · אויך דאס ער אין דער קריסטן אירן גילויבן כיקם ווייס אודר גילערן הוט :

א **ראשית** הב איך ניט אורזאך ויל אויך דש זעקסטי קאפיטל דש מומרס בו איטיכן בו אכטוורטן · דען ער ברענגט מייסטי טייל · אגדות וויל אובס דיא מיט ור שפוטן · אונ' וייכן גלויבן דיא ניט ביפֿעסטיגן · אן דעם אין אובס ניט ויל גילעגן · אונ' אלר בייז דען ווען ער אובס אין דען ואריגן ויכך קאפיטלן ניט זא הוך אן גינריפֿן · אלזא וואס איך אבר טאטן ביכיפֿטיגט העט · בעט עס מיך אונ' קיינן יודן אן גיפוכטן · הב איך גילדוכגנר בוט בו ערן דישוכג אלר יודן · ואררדשט דער זוידר איני גומריבן · אונ' מאג דיזס מיין ווידר ליגוכג וואל איין דיפֿענסיוכאל שריפֿט הייליגן תורה טון שוין · אונ' מאג דיזס מיין ווידר ליגוכג וואל איין דיפֿענסיוכאל שריפֿט גיכענט ווערדן · דש אין איין ור אכטוורטוכג אונ' איין שולוכג ואר דעם וייכד · זא ויל אבר די אגדות אים תלמוד אן טרעפֿן · וויל זיא ניט פֿלעכט בו ורשטין · ווייא זיא גשריבן זיין · זיא הבן כסתרות אונ' ב ווכלרי אויס ליגוכגן · דען אלי נביאים אונ' חכמים הבן איירי חכמה ונבואה דורך גלייכנוס גירידט · אונ' היטס דער גימיין פֿיפל ביטור שטין קענן · אונ' וויא סומר זייכן פֿלאכגן באלג אין דיזי עכגי בוויכגן · דיא ער ליך דער גלייבן אין דער קריסטן עוואן גיליון ויל מגל הוט · דש ישוע כנרי דורך גלייכנוס אונ' דרך משל גירעט הוט · אויך דש אין זייני תלמידים אונ' יוכגר ניט הבן ורשטין קענן אונ' אין ורובן סוינן · וויא ער זאגט מטהי פרקים לוקאס · אין דען זעלבין טאגן גינג יזום אויס דעם הויס אונ' זעצט זיך אכם מער · אונ' עס ור זאמלט זיך ויל פֿולקס בו אימי · אונ' ער רידט בו איכן פֿאכבר ליוא דורך גלייכנס · אונ' זאגט : זיהי עס גינג איין זעה מן אויס בו זיהן וכו' ·

אישם ער ליגט איכן איין ווכלר גלייכנוס ויר אונ' שפראך · דש הימלרייך איזט גלייך איינס מענשן דער גוטן זומן אויף זיינן אקר זעהט · דו אבר דיא לייט שליפֿן · דיא קאם דער וייכד ועהט און קרויט · בווישן דען ווייבן וכו' ·

אין אכדרי גלייכנוס מרקום ד' · לוקאס יג' · ליגט ער איכן ויר אונ' שפראך דש הימלרייך איז גלייך איינס זענף קורן · אין אכדר גלייכנוס דיאס הימל רייך איזט גלייך איינס זויאר טייג · וולבס אלס לידש יזום דורך גלייכנוס · אונ' נוך כמה וכמ' ארוכים

לפֿפר

אגדו' אים תלמוד זיין ניט כפשוטן בו ור שטין ·

ישוע כנרי הוט ויל דרך משל גירעט ·

מטהי יג' ·

מרקום ד' ·

לוקאס ח' ·

מטהי יג' ·

דש און קרויט איז איין לייטוכג אויף טיילס טויפֿטן יודן די וועלן זיך בווישן דיא ורומי קריסטן מעכגן וויא סומר פֿטאל ורידריך ·

תהלים ע״ט · ירמיה סוק׳ י׳ · שפוך חמתך על הגוים ·

שטיט ° תהלים ע״ט אוב ״ ירמיה סוק י׳ · אוב׳ אין מאר דען אלף שניס וואר אלר קריסטן
גיבורט גשריבן · אוב׳ שטיט בישיידליך וואר גים דייכן צורן אויף דיא ועלקר דיא דיך ניט
קענן · אוב׳ אויף דיא קיניגרייך · דיא דיינן נאמן ניט אן רופן · דער סופור רידט אלש
אויף דיא גוים עובדי ע״ז · דער היבט אן אלקים באו גוים בנחלתך וגו׳ · וואורום מיר אבר
דין פסוק אם פסח זאגן · דש איז דרום וויל מיר אלם בון גאולת מצרים אוב׳ פרעה רידן ·
וועלכר גיזאגט הוט · מיה לא ידעתי את ה׳ וגו׳ · ווער איז גאט דש איך זייכר שטים
גיהורכן זול איך קעני גאט ניט · דרויף זאגן מיר שפוך חמתך ; ור גיסי דיינן צורן אויף
דיא פולקר דיא דיך ניט קענן וכו׳ · דיא מיט מיינן מיר פרעה קיניג מצרים · אוד׳ וייכש
גלייכן · ניט דיא קריסטן · דיא רופן גאט אן אוב׳ קענן אין · זיך איין איס ספר מעשה
השם מחבר רבי אלעזר ע״ה · דער ברעננט היפש דינג אויף דען פסוק שפוך חמתך ·
הארכתי בספר אשר עשיתי לנוכרים והבאתי כ״ד ופה אין כריך · רק דברי במומר שקרים
טול ומלוחים המה ;

ל

מומר שרייבט ווידר מיר לושן פלים אוב׳ שפאציוס אין ספרים וואו מיר דיא
קריסטן לעשטרן אוב׳ ולובן · היאב עם אוכן סימן כ״ח ואר
פנטוורטש · וואורום דיא דרוקר שפאציום לושן :

לא

שכת שכב דרוק בן טכהויון אין שווארבן

ווייטר שרייבט מומר מן האב שכת טו׳ מאות כ״ב למספרם · הייכו שכת ה׳
שפים שכ״כ לבריאות עולם כוקטכהוין אין שווארבן מחוורים גידרוקט
דיא האב השררה ירה דען דרוק בידר גילינגט · דען מן האב דיא קללות אוב׳ לעשטרונג
דריבן גימוכדן · עם האבן וולכי לוזי פיגל וויא מומר איז · זולבש ביא שררה ירה אן געבן
דיא מאן אבר גיפונדן הוט דש עם שקר גיוועזן · הוט מן דיא מחוורים ווידר וואלבן לשבן ·
דיא זיין כוך בכל תפוצות אשכנז בו ויכדן · איך זאגן בב׳י האבזעלוורט אייבש דש ופלבן
דרוקט · אוב׳ ברעננט מומר דיין שקר דא מיט ער וויין שאנד אוב׳ ליגן
אויף דעקט · אוב׳ אוכש דיא און שולד אן טאג גיבט · עפרא
בפומיה דההוא גברא · דובר שקר לא יכון לנגד עיני ·
גינוג בוס ויפפטן קאפיטל :

...בית זאר פסח · מן
...וג ימח שמו וזכרו
...יידר ימו נוכרי ·

עש זאגט מומר מיר שרייאן ימח שמו וזכרו · אונ׳ בידייטן מיט דען דרייא ראשי תיבות
ימ״ו אונ׳ ביטן דאש זיין נאמן אויש גיטילגט ווערדן זול · זא אין דוך ידוע דאש דיא נאכן
תפילה בון פרשת זכור רידט פון עמלק · וויא דען דרפיר שטיט ובכן זכור את אשר עשה
לך עמלק · דרום זאגט מן ימח שמו וזכרו · אין פולגינדי תפלות שטיט ימח שמו וזכרו ·
עש שטיט אך דער טעם תכף דרויף ווארום מיר אין זאגן · יען אשר לא זכר וכו׳ · וויל
דיזר עמלק זיך ניט הוט גיפייכט · אונ׳ דיא נסים ונפלאות · דיא הש״י זייכש פולק גיטון
הוט וויא זיא זיין אויש מצרים גנגן · ניט גיאכטט · אונ׳ ישראל פוט וויליג מיט מלחמה
אן גיפאלן · דא מיר אים דוך ניקש גיטון האבן · דרום הוט הש״י גישוואורן אימי זיינן
שמות י״ז ·
נאמן אויש בו מעקן · שמות י״ז · זא ביטן מיר הש״י דש ער זיינן נאמן וואלי אויש מעקן ·
...אט וויל עמלק ור
עש הוט גאט ית׳ גיבוטן מיר זולן איוויג דורן גידענקן וואש ער אונש גיטון הוט · וויא
טילגן ·
דברים כ״ה זכור את אשר עשה לך עמלק · וויל בון המן פוס ורע עמלק גיוועזן איז ·
דברים כ״ה :
אונ׳ אונש ורטילגן וועלן · זיינן מירש מתפלל שבת זאר פורים · ביט שבת זאר פסח וויא
מומר שרייבט · מיר לייאן אך אין דער ספר תורה דיא פרשה פון עמלק · זא רידט דער
גאנץ פיוט בון עמלק · וואש זול איך שרייבן וואש אש טאג איז · האמת יעשה דרכו מיר
מגילה דף י״ח ·
דענקן ניט אן ישוע נוצרי בו אנגוס · זיך אין מסכת מגילה דף י״ח דורטן ברעכנט מאן
אלי טעמים וואש מיר ווידר עמלק כל הימים האכדלן זולן · האארכתי בספר המוכרים :

כז
וויטר שרייבט מומר · מיר געבן דען קריסטן גרייליכי קללות אין דיזאש פרשת
זכור · מיר זאגן ובאלדוס יתן נקשתו בידינו · דש זייא דייטש אין
דען קריסטן זול גאט רעכנן · אונ׳ נוך מער קללות · מקר ענבה בכו · עש שטיט בירכנט
אכדרשט · ובאוייביו יתן נקמתו בידינו · דש איז אונ׳ אן זיינן ניינדן · (דש זיין דיא
עמלקים ווידר דיא גאט גשווארן הוט בו טרייטן אונ׳ זיא אויש בו טילגן .) זול גאט זייני
רוכונג אונ׳ נקמה · דורך אונזרי הענד געבן מיר גידענקן קיינש קריסטן · זא וויל אויך
מומר די קריסטן אדומיים רעכנן · ווען עבן שטונד ובאלדוס זא בשמט זיך דיז קיין קריסט
יחזקאל כ״ה ·
אן · קריסטן זיין ניט אדומיים · זיא ווערלבש אויך ניט זיין · יחזקאל דא ער אלי פולקר
הירוס רוקט · ברויבט ער וולכש ווארט · בו דען אדומיים · פלשתים · אונ׳ אנדרי
ועלקירן · אבר אונזר תפלה ווכט קיינן קריסטן ·

כח
איצונדר קומט מומר ווידר בו דען מלכותם דיא האב איך אובין ור עבטוורט ·
דש אלש אויף דען יום הדין גיט :

סימן כ״ה
כט
איצונדר קומט מומר פון יום כיפור אין פסח גיבט אייכן בוזה מדר · זאגט מיר
זנן שפוך חמתך על הגוים ועל הממלכות אשר בשמך לא קראו ·
לא ידעוך הוט ער אויפן גילוסן · אונ׳ דייטשט דען פסוק גימי לייכן בורן אויף די קריסטן
אונ׳ אויך די קינינגרייך די דיך ניט קענן אונ׳ לובן · זיך דען מומר שקרן ועה׳ · דיזר פסוק

שרייבט יחזקאל° אונ' ישעיה° · דש ניט אלס אויף תחיית המתים · אודר יונגשטן טאג · אבר קיינן מענשן גלויבן מיר אלזא אין אונזר תפלה :

יחזקאל לט' · ישעיה לד' ·

כג וויטר שרייבט מומר · מיר בעטן מודו גוים יהומו וכו' · אונ' לייסטט עש ווארש מיר גלובן דיא קריסטן · דש גיט אויף תחיית המתים · דען ווערדן דיא פולקר ברומן · °תהלים המו גוים מטו ממלכות · דאש איז ווען השם יתברך זיין קול אם יום הדין אים טלי' הוספט ווערט הערן לושן : וויא יואל° שרייבט גוט ווערט פוס הימל הירוב טרייאן וגו' · דען ווערדן דיא פולקר ברומן · אונ' די קיניגלייך ווערדן בר פאלן · אלי די קימן אונ' ווידר ירושלים שטרייטן ווערדן · דש ערטריך ווערט בו גין וויא זכריה° שרייבט ונבקע הר הזתים ושם חצי ההר וגו' · וויא יחזקאל° שרייבט ונהרסו ההרים וגו' · דיזי נבואות הייבן דיא פייטנים אין דם מזמור גימטילט · דיא מיט ויא גלאטש וואונדר דש ער לינוס הדין טון ווערט ארכ' לן טון · מיר וויכשן אבר קיינם פולק קיין קללה · דען חכוו דרוז שופר מטו גוים גיקלויבט הוט · הוט מיר חרזות · דיא לושן אלי אוים מיט מלכות · אונ' ארכילן · וויא השם יתברך קיניג ווערט זיין לעתיד לבא · אונ' פון אלן פולקן ארקענט אונ' אן גינומן ווערט · אונ' או דש איין ביט וואר אלי וועלט אבר קיין קללה :

תהלים מו' · יואל סוף ה' · סוף זכריה · יחזקאל לח' :

כד אלזו בעטן מיר אלי טאג בווי א מול על כן נקוה לך ה' אלהינו וכו' · אונ' ביטן דורינן דש השם יתברך וועלי באלד דר צו טון · דאש אלם וליים זייכן כאמן אן רופן · אונ' דש אלי פולקר גלאט דען הערן אן רופן · אונ' אייכם גלויבן ווערדן · דש עלכן · באש איך ווייסיב ור דייטשט אין דעס בוך דש איך דען כונליש גישריבן האב :

כה מומר שרייבט מיר האבן גרייליכי ניבאט · דיא לעלפן מיר ביט דרוקן אונ' לושן פלים · אודר שפאכיום דא מיט מן די לעמטרוכג דריין שרייבן קאן · עש איז ווער בי מן ווייא איך גיהערט האב איין גיבאטלן גיסטנדן · דורין דיא היידן אבר ביט קריסטן גשטנדן זיין · דיא הוט מן עש אונש בו בויס אוים גילינט · דא האבן מירש אויז גילושן · וואלוס מן אבר דיא וועלבשט שפאב ו: אודר פלים לושט · דש שוין מיר דיא דרוקר אונ' ונבר עדות געבן · ווען מן עטוו ש אויסן לושן סוט · זא דארף מן ביט וואלט געבן · שאן יוש פלוס לושן · דיא מיט שאן ווידר אן דער כאהל אונ' מורש גלייך דעס אנדרן מפר אן היבט · גוכבט מוש מן גרוש ארבייט אונ' איין כוואלי אוים טיילונג בכל אונ' ביפר האבן · דבר זיך אויף דרוקרייא וואר שטיט וואגט מיר עדות :

בטע' וואורוס פלום אונ' שפאכיום אין מחורים זיין ·

כו וויטר שרייבט עס האלין מומר · שרייבט פרשת זכור הייסט שבת וואר פסח · וועלבש דוך שבת וואר פורים איז · דא מן בון עמלק אונ' המן זאגט · עש

מומר שרייבט פרשת זכור וויא

ארבייטן בחלל ור שטער אירן ראט · אונ׳ ור ווערי אירי גידאנקן · עס שטיט ווילדיוף בוך קריסט גימעלט זא זאגט ער דס לאכבוס עס איז קיין ברכה אונ׳ ווארט קיין אמן דרויף גיזאגט · אונ׳ שרייבט דער ולוך לצן מומר החושב על כן רעה וכדומה לו · אבר קיינן קריסטן · דער אובט ניקס לייד טוט :

יט איצט שרייבט מומר אין דיא תפלה ראש השנה · דא מיר זאגן כי כל הרשעה כלה כעשן תכלה · דס וויא לייטם דיא גאט לוסן קריסטן זולן אלי וויא דער רויך בר שמעלצן · אויף דס וויל קיין דעניטענט שער אכן · מה האריכתי ביותר בספר המוכרים · אין ליך דיא העט קיין קריסט גידוכט · עס איז אויך קיין תפלה זונדר איין ספור דברים וויא עס לעתיד לבא גין ווערט · וויא דען דיא גאנצן תפלה שטיט ואז צדיקים יראו וישמחו וכו׳ · ויך אייג אין מחזורים · דס המומר משקר איז · אונ׳ מיר וואר אלי ווערט ביטן דס וויא גאט את אבקבן זולן :

כף שרייבט מומר ווייטר מיר האבן בווייסן ראש ה׳ בה אונ׳ אם יום כיפור אדערוקליבי תפלות · דא מיט מיר דיא קריסטן זלוכן · שרייבן וויא לעגן כלבד ניט בשרייבן · שקר ענה בכו ער מומר וסיפתו ודשטק קיין ווארט דר כן · ער שרייבט מיר בעטן מלה רעה קצן · דס זייא לייטם גוט וועלי דיא ביכטבוס דער גאט לוזן קריסטן בר ברעכן · האב כל ימי קיין זלך ווארט גיזהן אודר הערן בעטן · אויך זיין לייגיבי ווארט זיין קיין קללה אויף קריסטן · זא אויך קיין קריסט בוך ביכטבוס גידוכט :

מומר שרייבט מיר בעטן גאט זאל דיא ביכטבוס דער גוט לוזן קריסטן בר ברעכן .

כא מומר שרייבט מיר ויך מתפלל בריי שועימיך · דס זייא לייטם דיא קריסטן שענדטן אונס · נים אוים לייכן גרייפין בורן וכו׳ · דער דאז ור אכטט בישט אונטר דען קריסטן · איך פומון יום ג׳ אחר ראש השנה זאגט מן בישבכו דיא סליחות דרינן עס גישטכלן איז ואר צייטן · עס שטיט אבר ניט שועימי · דס ווער פייכי ענגשטוגר · עס גישטכלן איז גשטכלן שועימיך · דס זיין לייכי ענגשטר · דס זיין דיא היידן די וו דר גאט האלבלן אבר ניט קריסטן וויל אבר דיא מומרים דיא ניקס ור שטין דרויף גיפוררט הבן · האבן מירט ניט דרוקן לוסן · מן איז עס אויך ניט מתפלל :

כב ווייטר שרייבט מומר עס שטיא אין מחזורים מרוב כעס וקוצר רוח וכו׳ דס וויא לייטם דען שמערצן וועלכן מיר יודן ליידן ווילשטו רעכין אן דען אונזרן קריסטן · וערבי לייבי פפייל אין אירם בלוט · שערפפי לייבי שווערט אין אירם אכשלוט · דיא מיט ולט ווערן דיא ווייהן אונ׳ פעגיל · לוס וולכי שטרוף באלי קומן · אונ׳ לייכי ערשטקליבי פורכט אויף דיא קריסטן · זא זאג איך דס מומר מרוב כעס וקוצר רוח וולכי שקרים שרייבט · מיר לערפן קיינן היידן · ויל ווייניגר אייכן קריסטן זלוכן · ער ווערט איין מול אין אייכם אלטן ספר גיפונדן האבן · וויא השי אין כייטן גוג ומגוג · דען דיא קריסטן אנטיקריסט נענן · האגיל אונ׳ טוכלר שטין אויך זיין ביים שטנד אונ׳ פולק ווערפן ווערט · אונ׳ שיט אירם גליים אונ׳ בלוט דיא ווייהן אונ׳ פויגל זגטיגן ווערט · וויא דא

און ערהעבלר קללות שרייב׳ מומר דיא מיר דען קריסטן געבן ·

גוג ומגוג הייסן דיא קריסטן אנטיקריסט :

שרייבט

מן תפלת יח ולמלשינים׃

טו

מרעטרן׃ דש מיסט ויל ניט פטי יודן׃ דען זיא וועלן מיט גיוואלט אונזרי וררעטר זיין וויא טומר הזה וכדומה לו׃ ולי בזה פה׃ בספר המנוכרים הרחבתי הדברים׃
וכלל׃ אונ' וויא ווייטר דר בון ווערט גשריבן ווערדן׃ בעטן מיר פור דיא קסרים ושלטים ושררות יר"ה דש דיא מלכות ודון׃ דש איז׃ דיא זיך מוטוויליגליך אויף ווערפן׃ קיניג אודר קייזר בו ווערדן׃ דען דש מלכות פון רעכט וועגן ניט גיבורט׃ דש ויל ביאלד אויס גיוואורצלט ער ברובן אונ' ער שטערט׃ אונ' אונטר טעניג ווערדן׃ וויא לען
1338 הוט זיך איין מורן אוף גיווארפן קיסר בו ווערן׃ הוט אוריס לעדר ייהייטן׃
אליף ג' פאות לח' למספר הכוכרים׃ הוט איין ריבעל אודר איים ודון אריס לעדר גיהאכט׃ זיך אויף גיווארפן מלך בו זיין אונ' ויל פולק ור פירט אונ' מלחמה ארוועקט׃ איז איין סליחה דרויף גימאכט׃ דרין איין חרוז׃ אלוא׃ מהרה חושה ועשיה הדבר׃ ואדוכינו הסופלים חיילים תגבר׃ ומלכות ודון מהרה תשבר׃ זא זיכטו וויא מיר ואר די שררות יר"ה ביטן׃ אונ' די ריבעלן אונ' מורדים מלכות זדון כשבן׃

יו

אכטוכיו סרגרישא פרטיבום לוטר׃

איצונד קומט מוסר וארבן אין דיא תפלה׃ ואגט באיזמה שלא עשאני גוי׃ דש זייא מיר לובן גאט דש ער אונש בו קיינם קריסטן גימכט הוט׃
מוסר אכטוכיא סרגריסא׃ אויך פרטיכום לוטר דייטשן גוי׃ היידן׃ וואו קומט איין קריסט אין דיא תפלה דיא אין עזרא בייטן גימאכט וואורדן׃ אודר וואש וולטש זיין׃ בעטן מיר דוך שלא עשאני אסם׃ וולטן זיא אונש בילך די ווייבר לי זופן זר זאלבן׃ איין איקליכר ארפרייט אונ' דאנקט גאט ואר זיין גלויבן׃ אונ' בישעפנש׃

יז

דברים ז׳ שמות ג׳ שמות יג׳

ווייטר זאגט מוסר מיר בעטן אלי טג ויושע ה' ביום וכו'׃ אונ' שטיא דארין תפול עליהם וגו'׃ דש גאט ווערפורכט אונ' אנגשט אויף דיא קריסטן ווערפן אונ' זיא שווינג מאכין וויא דיא שטיין׃ זא וויל דער מומר אונש ווערן גאטש גיבוט בו האלטן׃ דא שטיט׃ לפען תזכור את יום באתך מארץ מצרים וגו'׃ ולסען תספר באזני בנך ובן בנך וגו'׃ דא גיביט הש"י דש מיר אלי טאג זולן ארפילן וויא אונש הש"י אויש מצרים גיפירט הוט׃ זא זאגן מיר אלי טאג ויושע אונ' דיא שירה וויא זיא אין דער תורה שטיט׃ עטליך טויזנט יאר פור אלר קריסטן גיבורט׃ כוך לייגט דער לוזי פוגל׃ אונ' זאגט מיר ולובן דא מיט די קריסטן׃ אין צריך כה להאריך מארכתי בספר הכוכרים׃

יח

א צונד קומט מומר היבט אין מסוכס מערה׃ אין אלהי כבור לשוני מרע׃ וגט מכלה הפר עצתם וגו'׃ זיא דייטש׃ גאט וועלי דען רוט אונ' גידאכן דער קריסטנהייט ור שטערן׃ אונ' דרויף זאגן מיר אלי אסן׃ זא זאג איך דאש עס האבן דיא אוינן וול אויף טון׃ שטיט ניט דר פור ולמקללי נפשי תדום וכו'׃ דש איז דיא מייני זיל ולובן מאך שווייגן׃ וכל החושבים עלי רעה׃ אונ' אלי דיא אינבלש אויף מך

יד
וויא מוסר
ולמשומדי׳ דייטשט

וויטער שרייבט מוסר מיר ביטן איס שמונה עשרה ׃ ולמשומדים אל תהי תקוה
וכו׳ דש וויא דייטש אונ׳ צו לען גיטויפטן יודן אונ׳ קריסטן זול קיין
הופנונג זיין׃ זיא וולן אלי אויגן בליקליכן ור לורן ווערדן׃ דרויף ברענג איך כספר
אמר עמיתי לבורריס איין לאכני הקדשה׳ אונ׳ זאג׃ דש דוך קיין קריסט הירין גימיינט
ווערט וונדר אליין מינים דש זיין קעצר׳ אונ׳ צדוקים׃ וויא אבר משומדים גישריבן איז
אונ׳ וויא עש דייטש איז׳ מטיס אובן וויא עש דאבן דייטשט דש איז איין ענטפרעמטער
דער זיך ורעמד מאכט׃ טוט אלש קעגנט עד תורת משה ביט׳ ור לייקנט זיין גיזעץ כלל׃
איין יוד דער בור איין עבירה טוט׃ דער הייסט איין משומד בו דער ועלביגן עבירה כלל׃
וויא° איך זאגן בבי׳ אבר משומד ור שטייא אונ׳ אוים ליג׳ אויך וויא איך דיא ברכה ואר
דייטש׳ וויל איך דיר זאגן׳ ווישנליך איז׳ דש זיך קום אונטר הונדרטן איינר טויפט
דש גלאבן הלבן׃ איינט וועדר ער הוט איין בוזן מעשה גיטון׃ אודר וויל כוך איינש טון׃
דיא טעגליך אנפאנג ברענגט מיט׃ דען דיא מומרים אודר משומדים גירוטן איס
דייטש לאכר׃ וויא דיא אתרוגים איין מוסקווא׃ (דוך ביט ור דר אלי גיטויפטי יודן
גירעט׳) איינר קאן ביט ליידן דש שווער גיזאץ׃ עמט גמרן וויסטי ביסן׃ דער אנדר
מג ביט בוזגעבן׃ דער דריט וויל ביט ליידן דש מן איס ווילפל אודר קווייבולת אן הייסט׃
דער וירד הוט לושט בו איינר קריסטן׃ אודר הוט זיין ווייב ווייבל׃ אונ׳ דורך דיזי מיטל
ור מיינט ער ווייבר ורוייאן לעדיג בו ווערדן׃ אונ׳ איין אנדרי בו ביקומן׃ אלזא טויפן זיך
דיזי׃ בון זיין דיא קריסטן איזר מיד׃ דען וויא ביווייזן איבן בוס טייל ועלבאסי פאסן. מן
טרויאט איין זא ויל מן זיכט׃ זא וועלן וויא זיך מים אונורם לאסטר בו דעקן׃ מאכן ביבר
אונ׳ פס קווילן אויך אונש׃ דיא מיט אן בו ביינן׃ דאש דיזי גוטי קריסטן אונ׳ וויבר דער
יודן זיין° ור מיינן׃ אונש ור האסט׃ בו שבן איין דער קריסטן אויגן׃ דש מן אונש חו ור
טרייבן אונ׳ ור יאגן זול׃ דש איז איר איינציגט אונ׳ הופנונג׃ דרום ביטן מיר גאט אלזו׃
ולמשומדים אל תהי תקוה׃ אונ׳ בו לען גיטויפטן יודן זולי איר הופנונג ביט וארט גין׃
(אבר מיר ולוכן זיא ביט) אונ׳ אלי קעצר וולן אין איינש אויגן בליק ור לורן ווערדן׃ וועז
מיר זיא ולוכן וואלטן וועלטן מיר קורץ רידן אונ׳ זיא בו לען מינים זאגן אונ׳ שרייבן׃
ומשומדים ומינים כרגע יאבדו׳ מיר ולוכן וויא ביט וויא דערפן קיינש ולוכש׃ דען איך זאג
דער מערר טייל האלטן זיך איבל׃ ווען וויא ערשטליך דען יודן גלאבן ור לייקנן הבן וויא
קיין שטערקן מער׃ בייא דעם יודישן גיזעץ׃ ווען וויא דר כוך ווידר אנטלויפן׃ מיהן גמן
קונסטנטינופל אודר וינעדיג זעבן לוטי היט אויך געבן זיך ווידר וארייודן דיאר׃ זא ואר
לייקנן וויא ווידר דער קריסטן גיזעץ׃ זא זיין וויא ביידר גיזאכן בירויבט׃ אונ׳ זיין רעכטי
משומדים אונ׳ ור טילגטי ביידר גיזעצן׃ אלזא ליג איכש אויס ואר מיין פרשון׃ וויא
בינערן דש אלט גיזעץ אירר עלטרן׃ אונ׳ אונש בו ור טילגן׃ דרום דיין וויא משומדים׃
דוך הייסן וויא ביט אלי אלזו כלל׃ אן ויל אורטן זאגט מן תלמטיכים׃ דאש איז בו דען
ורלעטקן

וויא זאגן בבי׳
אומבוון משומדים
דייטשט׳ אונ׳
וואנום זיך דער
מערר טייל טויפן
לוסן׃

משומדי׳ הופן יודן
בו זאר טילגן דרום
זולן מיר ביטן איר
הופנונג זול ביט
וארט גין׃

אן ויל אורטן זאגט

זה אלדיר שטך בכל הארץ · ויעודר כל יושבי ארץ · דש איז יאו בינשיידליך אויף דען יום
הדין אונ׳ תחיית המתים גירעט · אונ׳ ניט דש מיר איין פולק גלובן :

יא כדומה לזה זאגט מומר לכל גבוה ויפיל · הר וגבוה ישפיל · לכל אום יאפיל · דש
דייטשט מומר אלי די ד״א פון דיין ואמפט בערג אונ׳ טאלי · מאך נידר פאלן
איבר אל דש פולק דער קריסטנהייט · אוי לו למומר ולבעלו · אין דען וואורטן איז קיין וואורט
פון קריסטנהייט גידוכט · אלין איז עש בכלל · אויף לעתיד לבא גירידט · דש המילאי
בערג אונ׳ טאל גלייך מכן ווערט · אונ׳ אליפולקר ווערט ער וואר ווישטרן וואר דעם יום
הדין וויא דא זאגט יחזקאל ל״ח ורעשו מפני וגו׳ · ונהרסו ההרים ונפלו המדרגות וגו׳ · יחזקאל ל״ח ·
וכל חומה לארץ תפול · ליא דש גאנצי קפיטל · דש עש אלש אויף גוג ומגוג גירידט איז ·
אויך ישעיה מ׳ וכל הר וגבע׳ ישפלו · פון מאנט אייבר אויף די בערג משש דייטשן · אודר ישעיה מ׳ ·
בדרך משל אויף דיא הוכי קינג אונ׳ הערן · אויף דען וועג גיט אויך דער פייטן · דש וואר
דעם יום הדין אלש גלייך אונ׳ אייבנ ווערדן ווערט · וויא דער פסוק זאגט ישוב כל הארץ
כערבה וגו׳ · לכל אום יאפיל · דש אלי פולקר איין נעביל אום ביהן ווערט · דיש הוט פייטן
אויש דעם פסוק כי הנה החושך יכסה ארץ · ישעיה ס׳ · דך איין יחזקאל וזכריה · וויא עש ישעיה ס׳ ·
לפני יום הדין גין ווערט · אלזו לייטש אונזר תפלה אויך אבר מיר גלובן נישנט · אונ׳ יחזקאל ל״ח ונ״ט
איז קיין קריסט גידוכט : סוף זכריה ·

יב איצט ברענגט מומר דש טעמפוריש פון פון שבת · דש מיר זאגן יזכור אלהים נשמת · אונ׳ מומר טרייבט מיר
זגט מיר נעבן וירשטן טוש גריפפן קינגרייך אונ׳ רייבט שטיט · אונ׳ ביטן דש ביטן אלי שבת דש
השי״ת שטרוף וואר אונזרן זרינגן וויא סדום אונ׳ עמורה · אונ׳ דש פולק טרייא אשן · זא זאג דיא קריסטן וויא
אויך מיר ביטן וואל דש השם זול דער קדושים נשמה גידענקן · אונ׳ איבן ניכט דיג זיין אל · סדום ועמורה זולן
וועגן דער כבוד דש וויא גיליטן הבן אונ׳ זול אונש אירש זכות גניסן לאשן · מיר גידענקן אונ׳ אונטר גין ·
ביטן אויך פור אונזרי גשטורבני אבות דיא ניט אום גיברוכט זיין ווארדן אונ׳ געבן צדקה
אירר נשמה הלבן · מיר וויסן אבר דרום דען שררות יוה״כ ניקט ארגש · דען די מייסטי
גזירות זיין אלי גישיהן ווידר דער שררות ווילן · פון דעם גימיינן וואלק · זא לעבן וויא כיאפ ·
וואש וואלטן די · קריסטן דיא כוך לעבן איידר עלטרן · דיזור ויל הוכדרט יארן טוט זיין
אבנגעפלטן · לא יומתו אבות על בנים ובנים על אבות כתיב׳ מקר ענה כמו המומר :

יג איצט טרייבט מומר מיר שפריכן גיגן דער לבנה אונ׳ זאגן תפול עליהם אימתה ופחד
וכו׳ · דש זייא גלאט אלי אכנשט אונ׳ פורכט אויף די קריסטן ווערפן · זא בירוף איך
מיך עדות אויף דיא תפלה · דש מיר זאגן כשם שאני רוקד כנגדך וכו׳ · דש איז זא וואל
איין גינן דער לבנה שפריכג אונ׳ קאן זייא ניט ארריכן · זא זולן מיך מייני פייכד אויך ניט בו
ארגש קיינן אן רירן · מיר מיינן פייכד אבר ניט קריסטן דיא אונש ניקש
טון · מיר הלטן זיא וואר ורייכד :

אונ' מיט ווייבש בורן בר גרעבן · אונ' וכוואונלן דש הויבט אויף ערדן · זא זאג איך דיאש וולכש קיינן קריסטן אן גיט · וגבדר בותי · דש זיין גלאט לווי אבר גיטיגי לייט . דיא אונש ואר צייטן גרוש לייד אן גיטון הבן · וואר דא זיין זיך מלכים ב' י"ז דיא הוט קיניג אשור גען שומרון גישיקט · דיא זיין עיבדי ע"ז גיוועזן · וויל דיא אויש כות קומן זיין · הייסן זיא כותיים · נוך דעם לאנד כות · דש אונגל טייטש קאלי כות · דיזי כותיים הבן אונש זער מבעש גיוועזן · וויא עזרא אונ' ישראל אויש בבל אין ארץ ישראל גנגן זיין · ויך איין עזרא נחמיה דא נחמיה פתפלל איז . אל תכס על עונכם וגו' :

ילקוט שרייבט וויא עזרא ובית דינו דיזי כותיים מיט ג' מאות כהני' מיט ג' מאות ספרי תורות · מיט ג' מאות שופרות אין חרם גיטון הבן · אלזא לוכרון עולם ולובן מיר זיא נוך · כי מוחרמים הם · אבר חלילה לבו דיא קריסטן בו ולוכן :

קריסטנהייט קריג שיקן זול · אונ' ווכשט גרושי קללות · מלכים ב' י"ז · וועד כותיים זיין · עזרא ד' נחמיה ג' אונ' ד' · ילקט דף ל"ו · עזרא הוט כותיים מחרים גיוועזן ·

ט

ודייטר שטימפעלט מומר דרייא ווערטר הירויש · זאגט מיר זאגן קושה והכשא בעברתו · אונ' טרייבט אן ועגליכי קללות דיא מיר הון דען קריסטן גבען · זא איז דיזי תפלה ווידר קיין קריסטן אודר ווידר קיין פולק בעולם · אדרבא מיר ביטן השי' דש ער דען טאג באלד לוס קומן · דאש אלי פולקר אייניג ווערדן · אונ' אייבש גלאט דינן · אונ' שטיט דיא תפלה אלזא · קושה והכשא בעברות בודרים · קרב יום ילכו בוכרים · ריעים לאיות וחבירים · ראותם דריכת בוכרים · דש זיין אייטל פסוקים אויש נביאים וכתובים · קושה והכשא · קרב יום ילכו בוכרים · ריעים לאיות וחבירים · ראותם דריכת בוכרים וגו' · דש גיט אלם אויף דען יום הדין · מיר ולוכן בימנט הדרכתי פה בספר אשר עשיתי לבוכרים אונ' בין פוכיח · דש וולכש גיטהן ווערט אין טאגן גוג ומגוג :

מומר שרייב' גרושי קללות דו מיר דען קריסטן גבען הו' · תהלים ו' · ירמיה נ"א ·

יוד

ודייטר שרייבט מומר מיר זיין מתפלל ויהפוך כמה ממלכות הארץ · גלאט וול ואר קערן דיא שטול דער קיניגרייך אויף ערדן · דאש איז אויך קיין קללה בכלל · דען דיא טייטש תפלה פון רה"י ול"פ · גיט דרויף · דש מיר ביטן דש השי' וול באלד לוסן דען טאג קומן · דש אלי פעלקר אונ' קיניגרייך אין דער אייניגן הערן אנקענן · וויא סוף צפניה לכן חכו לי נאם ה' וגו' · כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' · לעבדו שכם אחד · דש איז דייטש דרום הופט אויף מיך זאגט גאט · ביז ועלבינן צייט · וויל איך אלן פעלקרן איין לויטרי שפראך פיר לייגן · דש זיא אלי דען נאמן גאטש אן רופן ווערדן · אונ' איינמי איין מאליג דינן · סוף יואל וקבצתי את כל הגוים אל עמק יהושפט וגו' · זכריה והיה ה' למלך על כל הארץ · גאט ווערט איין קיניג איבר די גאנצן ערד ווערדן · אלזא איז דיא תפלה בשם דרוק גשטעלט · דריש מומר אין שטיקלין גימאכן הוט · דש לויטט אלזו · ובמלכו על כל הארץ · ירגזו תחתיות ארץ · ישמחו השמים ותגל הארץ · ויהפך כמה ממלכות הארץ · ויאמרו כל אשר נשמה באפו בארץ :

צפניה בסוף · סוף יואל · זכריה י"ד ·

בוארינו והוא יוליכנו קוממיות לארצנו· דאש וויא דייטש גאט זול דש יוך דער קריסטן אונרקייט צו ברעכן די איבר אונש צו גיביטן האבן· ווי שקרי הפוסר· עש שטיט דוך קיין קריסט גידוכט· עש איז אלוא דייטש ארבארמיגר גוט· ער ברוך דש יוך מיט דעס מיר פון דען פעלקרן בשוערט ווערדן· אונ' פירי אונש אופרעטליך אין אונזר לאנד· אלו שטיט דש דער קריסטן רגירונג זול צו ברוכן ווערדן· איך גלאב· דאש די קריסטן בערן זעהן דש מיר אין אונזר לאנד קעמן· דיא געבן אונש אב מיר אונ' גילייט ביז אינש שיך דש מיר היניבר קומן· דיא טורקן העטן דריין צו רידן· וויל מיר אונזר לאנד ווידר איין נעמן וועלן· וועלכש ער איבונדר אין הכלן הוט· אויך דען הרחמן זאגן גיוויש די קריסטן אמן· אונ' קומט דיא תפלה· אויש דעם פסוק לשון ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות:

ביטן גוט וויל דער קריסטן שררה צו ברעכן:

קריסטן זיהן גערן דש מיר אין אונזר לאנד ציהן וולטן· ויקרא כו·

איצונד קומט ער מוסר טרייבט מיר בעטן ושלכות זדון מהרה תעקר· דש וויא דייטש אלי מוטווליגי קריסטליכיק כינגרייך זולן צו ברוכן ווערדן· אייבר מאג לאכן וויא ערש טרייבט· ער טרייבש ובי מלכות זדון מהרה דיאגור· עש איז בו וואר אובן ור ענטוורט דש מלכות זדון קייני קריסטן זיין· איך ווילש אבר נוך לאנג ואר ענטוורטן· ווען איך אן ולמשמודים קום:

ד

מוסר דייטשט מלכות זדון דיא קריסטן

איצונד קומט ער אן אבינו מלכנו· קרע רוע גזר דינינו· דש וויא דייטש בו רייס אליר קריסטן גידוכט· דש דארף קיין עדות דש ער מוסר עס הארן לייגט· גיט דוך דש אויף אונש אונ' איז דייטש· מיר ביטן גאט אונזרן קיניג דאש ער לעבן ביזן גזר דין· ואהש"י ווידר אונש גיפאסט הוט בו ברעכן זול· עש שטיט קיין קריסט אודר אנדרי פולקר גידוכט· הש"י טרייבט אלי מעשים פון בני אדם אויף תהלים קלט ואגט הפסוק ועל ספרך בלסיכתבו· אויך דייכש בוך ווערן זי אלי בשריבן· ירמיהו כתבו את האיש ערירי וגו'· טרייבט דין ביזונדר· ישעיה הנה כתובה לפני וגו'. עש איז ואר מיר גשריבן· וחטאתם לפניך אל תמחה וגו'· אירי זינד ווילשטו פור דיינן אויגן ניט אויש מעקן· כרמשך הרבים מחה מעני· מיט דייכר גרושי ארבארמונג לעשי מייני מישטאט אויש· זכור עון אבותיו וגו'· כל הכתוב לחיים בירושלים וגו'· אלוא דש אלש פור הקב"ה גישריבן· דרום ביטן מיר הש"י ער זול דיא בעטל בר רייסן דרויף אונזרי עבירות גישריבן שטין:

ז

און גירייסטר שקר·

תהלים קלט·
ירמיה כב·
ישעיה נסה·
ירמיה יח·
תהלים כח·
שם קיט

ווייטר זאגט מוסר מיר בעטן אם ראש השנה מלחמה יפקוד על כותי ועל שרה· דש וויא דייטש גאט וויל קריג מיקן אויף ירבמן אונ' הערן· אונ' אייבר דיא גאכן קריסטנהייט· איין וואלקן זול וויא בילעקן סיט גריכל אונ' אוים זאן זול ער וויא פלאגן· אונ'

ח

מוסר זאגט מיר ביטן אם ר"ה דאש גאט אויף גאכן

אונ' וואלט לעננמין אודר רשע ולוכן · דאז דיא זייט הרפיר קאס אנטפליק דער חכם ·
דאז ער אויף וואכט אן' די זייט היריגר וואר · זאגט דער חכם · איבונד זיך איך דש הש"י
ניט הבן וויל אפילו איינן רשע בו ולוכן · וואורום וולטן מיר דען דיא קריסטן ולוכן דיא אן
הש"י גלאבן :

ב
רומי קללות זאגט
ומר בעטן די
יודן ·

ווייטר שרייבט סומר · מיר זאגן אין דער תפלה במלו בקנבך מסוע לתולע · דש
זייא דייטש · ביכר דיא קריסטן מיט לייבס בורן אלי דיא בופן אויף
קריסטוס · עכ"ל · אין קיינס ספר ו'כד איבש · אונ' כוך זיינן אייניגן רידן · אין במדו
דייטש ניהעפט אין · בקנכך אין לייבס איין זאמלן · מסוע הוט גר קיין דייטש · לתולע
בן תולע :

ג
פון איין ולוך ·

ווייטר שרייבט סומר · מיר בעטן · תן כבודך לתולע · דיאם זייא דייטש
וואורום ווילטו דיין עהר דעם גיהעניקטן געבן · דש זייא קריסטוס
· דייטש איין איקליכר זייכי איינגי ווארט · תן איז דייטש גיב · כבודך דיין עהר · לתולע
בן דעם ווארם · האב כל ימי דיא ווארט ניט גיזיהן אין קיינס ספר :

ד
ומר זאגט יודן
פייאן ישוע נוכרי
אן אונ' אי קריסטן

הושע ישו עליכו
ווידר די בנעכיים

איצונר קומט ער אן עלינו לשבח · זאגט מיר זאגן · שהם משתחוים וכו' · דש
זייא דייטש די קריסטן בייגן זיך בו טורהייט אונ' איטלהייט · אונ'
בעטן בו איינס גאט דער ניט העלפן קאן · אונ' דר כוך שפייאן מיר ג' פעמים אויס ווידר
קריסטוס אונ' אלי דיא אן אין גלויבן · אונ' דש ווארט וריק זייא זאז ויל אין דער גאהל אלם
ישו · זא ולוכן אונ' ואר שפייאן מיר אין היימליך · דרויף זאג איך דש עס איין אופנטליכר
שקר איז · אייבס · יהושע הוט עלינו גימאכט · ווידר דיא פולקר אין כנען · די האבן
עו גידיכט · אונ' זיך בו הבל וריק גיכייגט ויל טו'זנט יאר ואר קריסטו גיבורט · כום
אנדרן זאז פוס לוך זיין · דש מיר דער ניפר גאהל אונ' מספר הלבן קיין ביזי כוונה אודר
ביטייטונג אויף ישוע נוכרי הבן · דען עס שטיט ניט ווייט דר כוך · ושטב יקרו בשמים
ממעל · זא איז יקרו אויך ישו אין דער גאהל · דעס כוך מוזטן מיר ביקענן ישו ועם אס
היכטטן הימל · זא וועד לוך דיזר קיין יוד · זונדר איין קריסט · דיין ספר הוט סומר
גיכומן אויס דעם ספר רספות של הסומר אנטוניא מרגריטא דער ברעכגט דש
וריק ככ"ל · זא הוט סומר דיא זאך ניט ואר שטדין · ברענגט דש ווארט להבל דר בו ·
אונ' ועלט איס אם מספר · עלין אבי אומר והבל הביא גם הוא · מיר גין ניט מיט זולבן
הבלים אום · דען דיא קריסטן בייגן זיך בו גאט ארשעפר הימל אונ' ערדן · דש זייא אבר
ישוע נוכרי פור איינן שילוח מכן · ואר לייקינן זיא דרום דש אחדות ניט · ווייא איך אובן
גיברוכט האב · הארכתי בספר אמר עשיתי לנוכרים :

סומר ברענג' איין
ואלטן מספר ·

ה
סומר שרייבט מיר

איצונדר שרייבט סומר · מיר בעטן איס בענטן הרחמן הוא ישבור עול גוים מעל
צוארינו

הפלגייה איין פסול · זא ווער אויך ישוע הנוצרי דען די° קריסטן פין דעס געזינד דוד הער מייחס זיין · אויך איין זרע פסול · זא סוט יוד אונ׳ קריגט ביקעגן דש חכמים ז״ל איין דעס פקל רעכט אונ׳ דיא צדוקים אודר קראים אוהרעכט האבן · חכמים האבן דיא קבלה ססיני · וואס אבר דער חילוק מיט דען פונכן אונ׳ דער תפילה איז סעקרי האמונה קיין אונטר סייד · עס לייט אן דען מדיבות אונ׳ אירן חכמים · ואין להאריך הארכתי בספר הנוצרים :

מומר שרייבט ווייטר מיר האלטן דש מיר עולם הבא מיט ועטן אונ׳ וויסן ווער דינן דען מיר זאגן ווארכר ג׳ סעודות עסט אס שבת דער האט עולם הבא · אונ׳ מיר זאגן עס האט איקליכר יוד בוואו נשמות · דא מיט פר רעטטו בשעד ורעטן קאן · עכ״ל המומר · זא ווייס איך · דש באמת איין גרוסי סבוד איז לכבד השבת · °ישעיה נ״ח וקראת לשבת עונג וגו׳ · וואס אבר דיא נשמה יתירה אן טריפט · קענן דיא חכמי הקבלה בן · אבר מומר הוט אפילו אס שבת גאר קיין נשמה גיהאט · מיר ברויכן קיין נשמה בוס עסן · ווכדר איין מאגן · די נשמה איז רוחנית אונ׳ ניט גשמית · די נשמה יתירה בידייטט דש מן אס שבת לערנן אונ׳ תפלה טון זול · דר פון הוט די נשמה הנאה · דרויך זיין אויך דיא בשמים מרסו · דיא מיר אם שבת בו נאכט שמעקן · אונ׳ איז גלייך דען אייכס איין גוט ורייבל בו הוים קומט אונ׳ בייא איטלר גאכט מיידן וויל · דאם סאן אויפי ברכת כהנים בוך זאגט ליבט אונ׳ לאבונג אודר בשמים אונ׳ ווין אויך דען ווען גיבט · ה׳ ישפות שלום לנו · ויזכנו ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים ·

סוף קאפיטל ד׳ :

יודישר טריאק

דש וינפטי קאפיטל

דארינן מיר יודן בווייזן דש מיר פור די קריסטליכי קיניג אונ׳ קייזר אונ׳ גיפיינן שלום בעטן · אונ׳ מומר מאיט בנן · אוכט בילונן הוט איין זייכס גיבט בוך דעם מלאכין באלג :

עש שרייבט מומר בו אנפאנג דש וינפטן קאפיטלס · זייכט פר דעם מלאכין באלג · די יודן ולוכן קריסטוס אונ׳ אי די אן איין גלאבן · אופט הב איך בווייזן דש מיר בישכט ולוכן דערפן · אויף ערדן · ויך ברכות דף ז׳ ברעכנט מר איין משנה · עס וואר איין גאט לוור מאן איין מין · דער טעטן אייכס חכם גרוס לייד · דער חכם וואלט דיא בייט ספון זיין אונ׳ טרעפן · וועך השם יתברך בירכט (דש איז איין אויגן בליק אלי טאג · אונ׳ ווען אייכר אים ועלכן אויגן בליק ולוכט ; דאס ווערט וואר

אונ׳

גן עדן· איידער מכל· ווען איין פוגל לוד הייסט· ביקומט ער וואל ווינק גן עדן·
וואן ער אבר פתוגלה הייסט· פוט ער וואל הירוישן כלייבן· איך הייס שלמה בין אויך איין
פוגל ת״ל· וא״מוש איך (פון דאס מוגרש רידן· איין גוטי סעה הכ״וואל איך פיכיי; קומן
אליין הלטן פיר· ווער ויל מכות שוט· הוט ויל שבר· ער הייסט לוד אודר של״מה:

כד איצונד שרייבט מומר יודן ואגן הש״י רוהט. אויף דער כהנים הענד ווען ויא בן
דוכן גין· אונ׳ ווער דרויף זיכט דער ווערד בליכד· ער מומר
אבר העט ורים דרויף גיזהן אונ׳ זייא ניט בליכד ווארדן· דיא הלב איך איין היפש אוים
גישפוטט· איין דעם ספר דס איך דען גוכרים גשריבן הב· הב אן גיויגט. דס דער
טעם פון טירוק הדעת ווען איז· דיא פיט מן דען קינדרן מורא מכט דס זיא ניט סריאן
אודר דען כהן פיט אויגן גאפן איר מאכן· וויא דער מרדכי שרייבט· עס שטים כירגנט
דס איינר זול בליכדט· אכלר טונקל אוין ביקומט· אונ׳ דווקא בשעת שבית המקד׳ קיים·
דער מומר אבר פוט איין גר ווענגיגר גרושר נר זיין· דס ער ורים הוט דרויף גיזהן· אונ׳
ניט לפחות דס איין אויג בו גידרוקט הוט· עס ווער אים יוא רעכט גישעהן ווען ער אן
ביידן אויגן אויף איין מול בליכד ווער גיווארדן· אבר באמת ער איז וואר אויך בליכד גיוועזן
אונ׳ איז נוך בליכד· דרום הוט ערם גוט בו וואגן גיהבט:

כה ווייטר איז מומר סלעיג אויף דס מעשה פוס חורבן אונ׳ קמצא ובר קמצא· אונ׳ זגט
מומר· פיר זגן· פיר האבן ווכטט קיין אורוך דס דאס בית המקדש חרב
גיווארדן איז· אלש דס מאן דען בר קמצא האט בחרפה גימאכט· האדרכתי בספר הכוכבים
אונ׳ זג דס מיר וואל וויסן דס מירס ליידר ווכטט ור ויכלט האבן אליין איז דורך דס מעשה
טיטוס ואספסייאנוס °איכם לאכר קומן· אונ׳ דס מקדש חרב גימאכט· אונ׳ פיר לערנן
דר פון דס קיינר זיינן חבר בחרפה מכן זול· דס איז אבר דרום ניט די הויבט זיכר גיוועזן
פיר האבן ליידר ווכטט כו ויל גיזינדט:

כו ווייטר ווערפט מומר אונס דיא קראים פיר· ואגט מיר הבן ניט איין אמונה· פיר
הבן פיט דען רייכישן פובבן בוויא ארלין מנהגים· אויך פיט דער תפלה·
הוט הפכל מומר· זיין° עוואן גיליון ניט גילייהנט· דריכן אופט פרושים אונ׳ צדוקים
גשריבן שטין· אויך יוסיפון ברענגט דיא פרושים צדוקים אונ׳ עסייר נר אופט· וואס
גין אונס צדוקים אודר קראים אן· זיא זיין ניקס ווערט· דיא הלטן דען פסוק כמשמעתו
אונ׳ ביקס אויף דיא תורה שבעל פה· זיך ווען מן די צדוקים אודר קראים נוך גין זולט·
שטיט °לא יבא עמוני ומואבי בקהל יי׳· דרוים לערנן חכמים ז״ל עמוני ולא עמונית מואבי
ולא מואבית· דיא מאכן כון עמון אונ׳ מואב וולן ניט אונטר ישראל קומן· אבר דיא ווייבר
וואל· דס ווידר שפרעכן דיא צדוקים כוך איין רידן ווער דוד המלך דער קאם פון רות
המואביה

אידפי שרייבט
טעס וואורס מאן
זיין כהנים ניט זול
אויף די הענד זיהן

יוסיפון שרייב׳ וויא
עס גנבן איז·

בטיאום מרקים
לוקאס·

שלופפן· זיכט וויא דיך אונ זו ברעכנן · דרום קום דוא וואר· וויא דאש משל מיט דער אדפרורכי שלאכנן· אונ׳ דעס פויאירן ביכייגט· אבר ווען עס כיט מלחמה איז· דערפן מיר קיינן היידן דער טון עז ניכט כיט אוס בדעכנן הכל שבן איינן קריסטן דער אן גאס גלויבט· אובן הואב איכט כוך לעבנ גטריבן· אונ׳ וויל ריזר פומר אוכט דיא טריפט כו ביזאס אויס ליגן :

כא ווען איין שרה יודן גוטס טוט זו פולגן וויא איר(ם) פסוק·

מער שרייבט מומר· ווען איין שרה אוכט גוטס טוט זא ואגן מיר· דיא שרה הוט קיין אטכה אן ישוע נוצרי· זא זאג איך דו דס מומר לייגט· אונ׳ איך זאג להפך· ווען איין שרה דען יודן גוטס טוט· זא פולגן וויא אירם פסוק כפ״ל· דער הוט זעלבסט וואר אוכט גיבעטן· אונ׳ וויל כיט ה בן דס מן אוכט ור טשוסן זול· וויא דען אלי הייכטטי הייפטר דער קריסטנהייט אונ׳ דער אפפיור ועלברם · (דער אז גיוויס איין גוטר קריסט) שובן אונ׳ טירטן יודן ת״ל· מומר וויס זא ויל אין זייכט איבינגן גלאבן· אלס ער פור פוס יודישן גיוויסט הוט :

כב מומר שרייבט די רופאים געבן די קריסטן סם המות

היא שרייבט מומר אונ׳ איז אלי קריסטן שהיר פור דער יודן רופאים· אונ׳ זאגט מיר הלטן וואר איין מכוה ווען מיר ויל קריסטן אוס ברעכנן· אלס וויא איין מוהל דער ויל קינדר יודשט· דס איז אובן אופט ור אנטוורט· דס שאן קיינן גוי דס איז קיינן דער טון עז ניכט· דארף אוס ברעכנן· שטיט כיט טופך דס האדס דפו יספך· דער דס מענשן בלוט ור גיסט· דעס וול זיין בלוט ווידר ור גוסן ווערדן· דיא בו סול איז קיין יוד מאך קיין קריסט אויף ערדן גיוועזן· אלי מענשן זול מאן כיט אוס ברעכנן· שטיט דוך לא תרצח· שטיט כיט° פרקי אבות ב׳ הילל זאך איינר הירן שאל אויף דעס וואסר שווימן· דיא זאגט ער· על דאטפת וכו׳· וויילדוא איינן ערטרענקט הוסט· הוט מן דיך ווידר ערטרענקט· אונ׳ לעצליך ווערט דער אויך ארטרענקט ווערדן· דער דיך ארטרענקט הוט· עס איז גיוויס כיט אויף דיזר הרן מאלן גטריבן גיוועזן אוב ויא איינט יודן אודר טירקן גיוועזן איז· אליין איז דס· דס רעכט פון גאט· ווער איינן מענשן אוס ברעכנט· זול ווידר אוס גיברוכט ווערדן· וויא זולטן מיר זיך אן אונטר שטין איכט קריסטן דער אוכט ור טרויאט· אונ׳ ואר הופט הילף בון אונזרן ארכטן בו הבן· זא טילטס כו ארמורדן· וויא אבר אונזר רופאים° זיך הלטן ויכלט מאן ת״ל· אין דען היכטטן אורטן· אלס רואה ויכעדיג פראג פאריס קוכסט אנטיכופל· אונ׳ אנדרר אורטן· דס וויא אלי גרוש לוב האבן· אונ׳ אין הוהן ערן זיין· אויך קיין גיטויפטט יוד כיא סול ווערי לונן אוים כו גיסן זיך אונטר שטאכדן הוט· גאט אונ׳ דיא אוברקייט וועלי וולך לונן פויל אונ׳ ערן ור לעבר· מיט אין גישרופטט לוסן :

פרקי אבות ב׳

יודישי רופאים זיין אליר אורטן הוך גיהאלטן

כג מומר שטימפלר שרייבט· יודן הלטן וואר איין קהלה· ווען איין סוהל זא ויל יודשט אלס זיין נאשן אין דער כאהל איז· זא קוס ער אין דיאש

זא וינשטו דאס לידן אס שבת זאר בוטן א ז · דאס אבר מומר שרייבט דער תלמוד וויא
מתיר תוכות אס שבת פון גוים בו פודירן אוב' איין בו טרייבן · שקר וכזב קיין יוד טוט
דאס · וין דען הוך גילערטי אאן דולאכלו ביביינגט · דס דיא יודן גישבט אס שבת ור
קלאגן · דרום זול מן זיא אויך ניט ור קלאגן אס שבת · דיא דארף ניט ניל בווייזנש עש
איז אס טאג · אוב' וויסן עש דיא קריסטן וואל :

אלכי · ין זאס איין ציר דס יודן אס בת גישבט בקלגן אן זול זיא דער פגן אויך ניט יקלגן אס שבת ·

יט

מומר שרייבט ווייטר · דס דיא יודן זאמלן זיך אס שבת אוב' בירימן זיך וויא זיא
דיא גאבן וואוך דיא קריסטן ביטרוגן האבן · דרויף זאגן דיא זא בו
הערן מן זול דען קריסטן אלש טון · מן זול איין דס הערץ אויז דעם לייב נעמן · אוב'
זאגן טוב שבגוים הרוג · דס זיא דען בעשטן אונטר דען קריסטן זול אאן טוט שלאגן ·
אויך ווען זיא הערן דס איין יוד · אייבן קריסטן מרשה האב גיוועזן · זאגן דיא אנדרן ·
דער יוד הוט איין קרבן גיברוכט · עכל המומר · דרויף זאג · איך דאש מומר וואל
אונטר זעלכש מושב לצים גיוועזן מאג זיין · אוב' זיך בירימט הוט · וויא ער דיא לייט
ביטרוגן הוט · אבר קיין רעדליכר יוד בירימט זיך · אודר טוט וועלכי ליד . וועדר שבת
נוך וואוך · ויל וויניגר דס מאן דען קריסטן זולט דס הערץ אויז דעם לייב נעמן · מיר
דערפן נישט ביטריגן ככוכב לפיל · עש זייא קריסט אודר יוד :

כ

ראש אביר גישריבן שטיט · טוב שבגוים הרוג · דס איז אויך קייני קריסטן גירעט ·
זונדר אויף דיא גוים עובדי ע"ז דען דער תלמוד ירושלמי שרייבט עש
דא אאן רידט פון מלחמה · דא זאגט דער תלמוד ווען מן מלחמה האלט מיט דען גוים
(דס איז מיט דען היידן · זול מן קייבן פון אינן לויפן לוסן : אוב' זול קייבן ור שונן · ווען
עש שון דער בעשטי . (ר"ל דער חשוב אודר מלך) איז · זא שלאג איין טוט · דען ווען
דוא אין לויפן לוסט · זא זיכט ער וויא ער דיך ועלט · אוב' קן עש ליכט זא גוט ווערדן
ברענגט ער דיך אום · אוב' ברענגט דיך איין שלא זיך דוא שאול זיך אזבר דען אגג
קיניג עמלק ארבארמט הוט · אוב' אין ניט טיטן וועלט · איז הסן אויף גשמכלן הוט אוכש
אלי ור טילגן וואלן · אחאב קיניג ישראל ליש דען קיניג ארם לעדיג · אוב' נעבט אין איין
ברודר · דא זאגט דער נביא צום קיניג · יען שלחת את איש חרמי מיד והיתה נפשך
תחת נפשו ועמך תחת עמו · עש זאגט הש"י צום קיניג וויל דוא טייבן ור בארטן אאן פון
האנדן גילוסן הוסט זול דיין לייב אן זיין שטאט · אוב' דיין פולק אן זיינש פולקש שטאט
שטין אוב' הער הלטן · דרויף זגט דער תלמוד טוב שבגוים הרוג · וטוב שבנחשים רצוץ
את מוחו · דען בעשטן אונטר דען היידן (ווען דוא מיט אינן מלחמה האלטשט) שלאג
טוט · דען ווען ער זיין ווארפל אזיכט · אוב' שטערקט זיך ווידר · ברענגט ער דיך אום ·
אוב' דיא בעשטי אונטר דען שלאנגן כר קניטשט איר דס הירן · דען ווען דוא זיא לוסט

טוב שבגוים הרוג ·

שמואל א' טו ·

מלכים א' כף ·

אורט גין לורינן דער שבדר טייל קריסטן זיין · זא סויאן מיר דש זעלביג אורט · אוב׳ אלי
קורן אוב׳ אופס אודר גיוועקס ור לורכן · חלילה לנו לוס מיר מוטר זולבס אויך וויין · וויא
וולטן מיר גאטס גיוועקס ור לורכן · שטיט כיט° כי תצור על עיר וגו׳ · וועך מן איין שטאט
בילעגרט הוט · זא הבן מיר קיין ורובטבאלן בוים אוס האקין דערפן · דש וואלן דוך
אונקלים · וויא וואלטן מיר חו דער קריסטן ורובט פור ולורכן דערפן · דיז שקל איז דוך ווידר
די נאטורא · מיר יודן הבן דוך קיין אקיר בויא וויאש מיר עטן מויאן מיר פון קריסטן קויפן ·
וויא קן אונס גרעשר אונגליק אן גין · אלס וועכס חוטייאר איז · זאגט ביט דוד° בתת
שמחה בלבי · בעת דגנם ותירושם כי רבו · דו גיבשט מיר איין ורייד אים הערצן וועך איר
קורן אוב׳ וויין ויל ווערט · זא איז יוא אס טאג דאס טיר אלי טג ה׳ פעמים מיט דעם חזן
שמוכה שערה בעטן · אוב׳ זאגן ברך עלינו וכו׳ · דש מיר גאט אן רופן · דש אליר לייא
תבואה וואל גירוטן זול · אס° פסח זיין מיר מתפלל דען טל · ביטן גאט דש ער גוטן זעליגן
טויא געבן זול · אס °סוכות בעטן מיר דען גשם · דש גאט וויל זעלינן רעגן געבן · אין
ברכות ויבלפטו להפך וויא פוסר טרייב׳ · דש מיר טולדיג זיין איין ברכה צו שאבן וועך מיר
טיבי ורוכטן זיהן אים זעלד · האלכתי בספר אשר עשיתי לבוגרים :

וד ולורבן לשר בו
תבואה אוב׳ אום
דברים סוף לך :

תהלים ד׳ ·
שפריכן אשת ולב׳
בבי הוטם ארפאל

פסח טל .
סוכות מתפללין
על הגשמים ·

יז שלאגבן כאלג טרייבט · וועך איין קריסט ויל יודן זיכט · אוב° דש ערויך ור וואונדרט ·
אוב׳ זאגט וויא זאל יודן זיין דש זא זאגט דער יוד איז בו כפרה · דייבי עיבים בן
הרבה · דש איז עס וולן דעם קריסטן ליא אויגן אויס דעם קופף שפריכגן · זיך איין זייכס
איינגן שרייבן שאלבט ער זיך כוס ליגבר · דייבר עיבים בו הרבה איז ביט דייטש אויז שפריכגן
אליין הבן יודן ביט גטרן · וועך מן זיא בילן וויל ויא זיין גיוויגט וואלרדן · דא דוד המלך°
ישראל גיבילט הוט זיין ע׳ אלפים גשטורבן · הש״י זאגט כי° תשא את ראש בני ישראל וגו׳ ·
ולא והיה בהם נגף · וועך מן ישראל גיבילט הוט · הוט מן מויזן מחצית השקל געבן · דא מיט
קיין מגפה אונטר זיא קומן זול · שאול המלך הוט פון איקליכם איין לעמלן גינומן · אוב׳ די
כוך די לעטר גיבילט · סוף דער קייבר הוט גטרן · דש מאן איבי בישרייט · וועך מן בו אייבם
קיבד זגט · איי וויא איין שין גרוס אודר שעט קיבד איז דש · זאגט דיא פוטר דייבן אויג על
אייכס קיבד ביט שאדן · אלו זאגן מיר אויך דייבר עיבים בו הרבה · דש איז דייטש דו הושט
גרושי ווייטי אויגן · דו פייכשט עם וויאן אונור כוך זא ויל · אבר קיין ולוך אודר אויגן אויש
· שפריכגן שטיט איין דען ווארטן :

ע׳ אלפים אוישר
ישרא׳ גשטורן משו׳
ב׳ כ״ד ·

יח מוטר טרייבט דער תלמוד זאגט · עס ווער גוט דש קיין יוד אס שבת · מיט דעם גוי
רידט · דן מיט ער ביט שהלל שבת איז · אוב׳ מיט אים בוס הכדלן קוס דיא
בין איך אים מודה · עס וואר גר גוט · דען ישעיה° כח ויכלמטו אס תשיב שבת רגלך ·
עשות חפצך ביום קדשי וגו׳ · וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר :

ישעיה נ״ח ·

גוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול· ויקרא יח·

זולן ווישן דש איין גוי דער תורה לערנט אונ׳ דיא ז׳ מצות פון בני נח האלט· דש ער
איז גוט אז אלש איין כהן גדול· אויז דעם פסוק° לערנן מירש אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם· גיבוט דיא דער מענש טון זול ערדש לעבן דר פון האבן· עש שטיט איין
מענש· אונ׳ ניט שרייבן איין כהן לוי אודר ישראל· דש ווייזט אויז דש איין איקליך מענש
אויך ערדן· דש איבר לעבן הוט· ווען אבר דיא זיבן מצות בני נח האלט· דיא קריסטן
האלטן זיא אבר· ווארום זאלטן מיר זיא ניט ווער שעצן הלטן· דיא תורה בו הלטן איז
איבן ניט גיבוטן· בון ווישטו דש דער תלמוד אלי פולקר· אפילו דיא אבגיטישי גויש
אלש אודר שעצן הייסט· דש קריסטן אבר דיא שילוש בום אחדות שרך זיין· דרויף
ווערדן זיא ניט גענט· דען עש איז אין דען ז׳ מצות בני נח ניט ור בוטן: עיין במקום

יד וערנר שרייבט מומר: דיא יודן זאגן דיא קריסטן האבן קיין ור פפליכטי אי ניט
אונ׳ ווען איין יוד ביא איינר גויה שלופט· האב ער דיא אי ניט
גיברוכן· ווייל זיא אבר אונכריין זיין· זולן מירש לושן כה דברי המומר· אונן האב איך
בוויזן· דש דיא היידן עובדי ע״ז אירי ווייבר ניט גימיין מאכן· אונ׳ ויל אז ך דיא אי
הלטן· אונ׳ אירי קינדר קיני ממזרים זיין· זיך° סנהדרין זאגן חכמים· דער פסוק גיט
על כן יעזוב איש אביו ואמו ודבק באשתו· דרום זול דער מאן ווטר אונ׳ מוטר ור לושן·
אונ׳ זיינש ווייב אן האנגן· זיינש ווייב זול ער אן האנגן אבר קיינש אנדרן ווייב· דיא העבר
לערנט מן דש דיא קינדר נח איין ור פפליכטי אי האבן· שכל שכן האבן די קריסטן איין
ורפפליכטי אי· דש מיר אבר (וויא מומר שרייבט·) ויאר קיין אי ברוך הלטן ווען
מיר ביא איינר קריסטן ליגן· זא זיך ווייז שקרים· דיא זמרי בן סלוא מיט כזבי בת צור
הוט מזנה גיוועזן· הוט אין זיא פנחס דרשטוכן· אונ׳ הוט גוט דעם העבן וואל גיפאלן
וויא זולט עש דען קיין זינד זיין מיט איינר קריסטן דיא אי בו ברעכן· דש וואר דוך נור
איין היידן· אונ׳ איז דוך הייב מיתה גיוועזן· זיך סנהדרין° דף פא׳ דער די אי ברעכט
מיט איינר גויה· דער כעכטי דער אין דרלאפט· זאל איני דרשטעכן· ווערט ער
אבר פון שעכן ניט אוז גיברוכט· זא ווירט אין הש״י שטערבן לושן· אי ער זיין עלטר
דרלייבט· דש ער אבר שרייבט מיר הלטן דיא קריסטן ווייבר פור און ריין· דש איז וואר
מיר הלטן אונזרי ווייבר ורפויג דער תורה· אויך פור און ריין· ווען זיא ניט טבילה גין·
אונ׳ זיך פון אירר ווייבליכן בלידיקייט רייניגן:

סנהדרין דף נח·

סנהדרין דף פא· בועל ארמית קנאין וכו׳·

טו מומר שרייבט ווייטר מיר שלאגן איין אוכטר מיר ווען מאן איינן יודן גידענקט·
אונ׳ איין קריסטן גלייך דרויף· אונ׳ מיר הייסן זיא אונכריין אונ׳ דש
שטן קינדר· שקר איז· דיא קריסטן זיין ניט דש טייבלש· דער טייבל קאן קיינן מענשן
דרשאפן· זונדר גאט דער העבר· הלא אב אחד לכלנו הלא אל אחד בראנו:

יו מומר שרייבט ווידר אויך דען תלמוד איינן שקר אונ׳ זאגט ווען מיר זאלן דונן איין
אורט

מומר שרייבט מיר

דאש גויס ניט בינלייבט אינפעליכן זאלן· דש זיין אבר אבגויטישי היידן· דוא פון דיא גמרא שרייבט· ווייא אונש ביוויזן איז· אבר קריסטן כעמן מיר ווארל צו עדות אן· דאש מיר אבר די אב גויטישי פולקר צו קיינם עדות אן גינומן האבן· דש הוט דוד גשריבן· אשר פיהם דבר שוא וגו׳· דען איר מונד איז פולר ואלש· אונ׳ איר גוט ארליינן· איז איין ואלשי גטפייט· דש הוט קיניג דוד אויף דיא היידן· אונ׳ ניט אויף דיא קריסטן גשריבן· עש איז נוך קיין קריסט גיוועזן· דען קריסטן אבר גלויבן מיר אויף איר שבועה דען זיא האלטן ואלש שווערן ואר גרושי זינד: ווארום מיר אבר דען קריסטן ניט גלויבן זולן· דש זיין זולכי זאכן· דיא אונזרן גלויבן אן טרעפן· אונ׳ דש דער קריסט ניקש דרויף האלט אונ׳ ואר קיין זינד אכט· אלש וואן איין קריסט זאגט· יוד הט דש ולייש· עש איז כשר דער יוד הוטש גישחט אודר גיבדקת· זא דארף איך איס ניט גלויבן· דען ער איז סיך מכשיל· ער האלטש ואר קיין זינד ווען ער מיר פון טרייפי ולייש פור ריבד ולייש גיבט· דרויף זאגן אונזרי גילערטן גוי כאמן הזיר כשר· ווילטו אייכס גוי גלאבן· זא מאכט ער דיר טרייפי ולייש כשר· אבר וואש דער קריסט פור איין זינד האלט· אודר איין שבועה שווערט· מאג איך איס וואל גלאבן· דך אין תשובת מהר״ר ווייל· שרייבט דש דיא קריסטן כאמנים זיין אונ׳ אירן ווארטן צו גלויבן איז· בדידי הוה עובדא בשנת ה׳ שפים פסח בחודש אב הוט איין קצבית מכפר ריטיגן ואלשי סימנים אויף טריפה ולייש גימאכט אונ׳ הוט זולכש יהודים צו אויפהויין ואר קויפט· אונ׳ גיזאגט· איך האבש גישחט אונ׳ גיבדקת· איך בין און גיפור דר צו קומן· האב איר מכות געבן אונ׳ דש ולייש גינומן· דער שררה ילב גיברוכט· אונ׳ זיא ואר קלאגט· זא הוט זיא לפני השררה גיזאגט· עש שאד ניקש מיר זיין ווייבר מיט אונש גלאבן· זיא העטן דען טוט ניט דורלן גבען דנוס דארף מן זולכי זאכן איבן ניט גלויבן· אויף בלוסי ווארט· דען זיא זיין אונכש גערן מכשיל: · תהלים קמ״ד · וואש פאן איינס קריסטן ניט גלויבן זול· · גוי כאמן הזיר כשר · תשובת מהר״י ווייל סימן קמ״ז

יב

מומר שרייבט ווייטר איין כוויאי לינן אויף דען תלמוד· עירובין אונ׳ שבת· אונ׳ זאגט עש שטייא דרינן גשריבן· אין אומות העולם קרויים אדם אלא בהמה· אונ׳ מיינט עש· דיא קריסטן זולן ניט ואר מענשן האלטן· דען זיא לעבן אונזי גלויבן: ווייא דש זיך· יברית ה׳ שפתי חלקות וואו שטיט דש גשריבן· עש שטיט קיין בהמה גידוכט· זא שטיט קיין קריסט גידוכט· עש שטיט אומות העולם דש זיין עובדי כוכבים דיא היידן קייני מענשן· וויא דוד זאגט· אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו· איין מענש דער גלאט ווירדי אונ׳ כבוד ניט מערקן ווי׳ל איז גלייך דעם ויך צו גלייכן: דש הוט דוד ניט אויף קריסטן (דען עש וואר נוך קיינר אויף ערדן·) סונדר אויף דיא קעבר אונ׳ אבגיטישי פולקר גירעט· קריסטן גלויבן אן גאט· זא בלטן דיא כיהן גיבוט· אונ׳ אלש וואש איבן אויף גילייגט איז· ויך סנהדרין רבי מאיר זאגט· · תהלים מ״ט · סנהדרין דף נ״ט

ייך בב״א בתרא שרייבט · איין איקליכר איז שולדיג דיא אומות העולם (דש זיין אפילו לייט דיא עו״ג נידכיט הבן ·) צו שפייזן אונ׳ צו ארנערן זא וואל אלש דיא יודן · יורה דעה סימן רנ״א · כל המושיט יד כו׳ · אלי דען דיא דיא האנד אויף היבן · אונ׳ ביגערן וואלשטו צדקה געבן · אויך אייגש גוי · חולין דף ס״א שרייבט · אויך מיימוני בהלכות צדקה דש מן גוים איז שולדיג צדקה צו געבן :

בבא בתרא דף ט׳ · יו״ד סימן רנ״א · חולין דף ס״א · מיימוני הלכות צדקה · צדה לדרך מאמר ב׳ פרק ג׳ ·

ספר צדה לדרך שרייבט · שפרנסין עניי אומות העולם · שבקרין חוליהם · וקוברי׳ מתיהם ומספדין אותם · ומנחמים אבליהם · ואין שמחין ענייהם בלקט שכחה ופאה · דש איז דייטש · מן זול דער פולקר ארמן שפייזן · מן בזוכט דיא קראנקן · מן ביגראבט אירי טוטן · מן ביקלאגט זיא אויך · מן טרישטט אירי אבלים · מן זול איבן אויך כש ואר ווערן אים וועלד אודר ווייןגארטן צו קלויבן וואש ור געסן איז · אלזא וואל אלש וועגש איין יוד ווער · דערן וועלט איך נוך ויל שרייבן · האב ויל מער גישריבט בספר אשר עשיתי לנוצרים · וואש זול פאן אבר ויל שרייבן פון דער צדקה דש מן גויש געבן זול · גיבט מן דוך לייד״ר דען יודן ניט ויל · אך קיין ווייכל דעש אנדרן · הושיענו אלהי ישענו רחם על המכיים הנעלבים ובשיניך יתשר · אל העשיר · תכה לב בשר · ולב האבן הסר :

יד

ווייטר שרייבט פלאכנן באלג עש גיט קיין יוד אויש דש קריסטן הויש אן גשטולן · אי נעמט ער איין הילבלן אודר שטרויא העלפלין דיא מיט ער דעש קריסטן דש גליק וועק נעמי · זא זאג איך וועלכר איין דיב איז דער שטילט · קיין יוד טוט דש דען ער וויא דען איין דיב · דש וועדק מיט דעש שטרוא אונ׳ הולן · איז איין נויבריא א״ד דרכי אמורי · דש איז ורבוטן · אונ׳ איז איין הבל · שכלן דש מאן דעש קריסטן דש גליק מיט נעמט · ווייבט נעמש ער דש אונגליק מיט :

שומר זגט עש גיא קיין יוד אויש דאש גוי הויש אן גשטולן ·

יא

מומר שרייבט ווייטר בהאי לשון · דער תלמוד ארלאבט אונ׳ לערנט איינן יודן וויא ער אייגש רייכן קריסטן זיין גליק נעמן זול · ער זול ערד נעמן פון וויר עקן דש קריסטן הויש · אונ׳ זול עש אונטר זיין שוועל גראבן · דא לייגט מומר אויך דען תלמוד וויא איין שעלם · וויז ער מיר וואו עש צו וינדן איז · איז כלל ור אכטוורט דש איז איין כישוף אודר מדרכי האמורי :

מומר שרייב׳ דער תלמוד לערנט אונש דען גויש דש גליק נעמן ·

יב

ווייטר שרייבט מומר · עש ווער קיין קריסט צום עדות גוט ביקוגן אונ׳ אן גיבוזן בייא דען יודן · אונ׳ ברעננט איין קורן וויילי ביריספל אין לשון קודש בלומר דיא הער : דש צו לאכין איז : זא זאג איך עש שטיט וואל אן אייגש אורט

מומר שרייבט קיין גוי זייא אונש גוט צום עדות ·

דיקש

שרייבט׳ כי הוא ערל לב וערל שפתים :

ז
פסחים דף מ״ט די יונגן די אויף דער גאסן לויפן אונ׳ ניט לערנן שקן הייסן ׳

ווייטר שרייבט מושר׳ מיר הייסן דיא בוכן אויף דער גאסן שינדן׳ דער סבל הוט ווייצלן זאלן שקן׳ דש איז איין אונווירדיגר׳ איך זאג עס איין
וואלר׳ דיא בובן אויף דער גאסן הייסן מיר זאלא׳ אונ׳ אונזרי קינדר׳ דיא אלי ביב ריי
טרייבן׳ אויף דער גאסן שפרינגן אונ׳ ניט לערנן׳ לעזן אודר שרייבן׳ דען דער
תלמוד׳ פסחים מ״ט שרייבט עס וולזיך קיינר בו קינט עם הארץ מתחתן זיין׳ דען דיא
קינדר די פון דעם ועלביגן קומן זיין שקן׳ דש איז וויא איין שטימפלר אונגילערטי לייט׳
דיא ויין אונווירדיג ניקש גאכטעט׳ דיא הער נענן מיר דיא בובן אויף דער גאסן (וויא
מושר ועלברט שרייבט׳) שקן׳ ווייל זיא ניקש בו לערנן בינערן׳ אבר קיינן דער זיך
ערנר הלט אודר בו לערנן בינערט נענן מיר שקן׳ גישיכט עס אבר דש מן איינן קריסטן
שקן הייסן וולט׳ זא גישיכט עס בון עמי הארצים וויא מושר איז׳ דיא קיין חילוק ווישן׳
בווישן לערנן אודר באלן שפילן׳ זונדר ורמיינן וואס יונגן זיין מוזן זיא שקן הייסן׳ דיש
ווארט אז ולין בייטן דש תלמוד אויף גשטנדן׳ דיז דיא היידן אירי קינדר אויך ניקש נוטש
גיזוגן הבן׳ אבר דיא קריסטן ונדרליך אין דיזר בייט זיין ניט שקן׳ זיא שטודירן
שיר אלי אן גימיין׳ אונ׳ איז דש לערנן הויך גיאכט ביי אינן׳ וויא בעוה ביי אונש
גראד להפך איז׳ די א תורה גילט ווינג׳ אלש געלט געלט׳ שרייהט דיא גיאכני
ועלט׳ דוך אין פילן פיהם אונ׳ איטלייא׳ גילטש תהלה לאל כך וואש בעטרש אלש אין
אשכנז׳ דוך ווערט מן ורוושי אשכנזים תל׳ דיא עס אויך ניט זעהר טויילן וופן אייכר
טון לערנן קאן׳ זאוין וויא זיך דוך בו איס מתחתן׳ דרוס בעוה אונזרי קינדר מער
אלש מיר ליב איז׳ שקנים׳ דיא ניקש קענן׳ לערנן׳ אודר ווישן׳ דער רייך קענטש
לערנן׳ אונ׳ וויל ניט׳ דער ארם וואלט גערן׳ אונ׳ ור מאגש ניט. אלזא בלייבטש
אונטר וועגן׳ ודי בזה לבל מבין :

קריסטן דיא זייט גילערנטי לייט זיין ניט שקן׳ מענכר שייהט דש לערנן ניט זער׳ דוך גילט איין פאר שטימפפך אין אשכנז זא ויל אלש שופיני אונ׳ רוק אין פולן׳

איצונדר קומט מושר אבר שולט ברענגט ויל קללות אונ׳ ואלשי ווארט׳ וויא מיר
יודן וולטן דען קריסטן געבן׳ דש איז דוך שקר אונ׳ הארט ורבוטן קיין
ערליכר יוד טוט דש כ״כל סימן ד׳ ורלכטוורט איז :

ח
לעיל סימן ד׳.
ט

ווייטר שרייבט מושר דיא יודן נעבן קיינם קריסטן קיין אלמוזן׳ זיא
דאכקן אימי שיט ואלטן ווארטן אב׳ אלש העלף דיר גוט׳
אונ׳ דער גלייבן׳ נעבן זיא אבר דעם קריסטן עפיש׳ זא טון זיא עס אויף
כוס׳ דאמיט זיא גילובט ווערדן׳ אונ׳ ווישט דער יוד איס דוך זיין שליס
סול פיט אוב שם השות דריין׳ עד כאן לשון המומר׳ זא זאג איך דאש אונזרי
ספרים פול זיין דש מיר זא וואל דען גוים אלש דען יודן שולדיג זיין צדקה בו נעבן׳

קיין מענש איבר גוט ערפעטן אן גישפרוכן הוט שלום צו געבן · אויך קיין גוי אויך דאס מארק · דען ער הוט אלי שולט יודן אונ' גוים ורייכדליך אן גישפרוכן · אונ' איכן שלום געבן · ווארום וועלטן מיר דן דען קריסטן ניט שלום געבן. סוף גיטין ° שטיט ביטיידליך מאן זול דיא גוים וליביג אכטפפנן · איך וואלט דער ראיות כמה וכמה פעמים ברענגן ודי באלו : סוף גיטין דף סב

ה

מומר שרייבט ווייטר דיא יודן הייסן דער קריסטן גרעבר אונ' קברים · קבר טמא · דאס איז איין אונריין גראב · זא זאג איך · דאס אויך דיא מערת המכפלה אונ' אלי קברים דריכן דיא טוטן ליגן · אונריין זיין · עס דארף יוא קיין כהן דרויף גין · ווערס יואר כייטן אן גירירט הוט. איז זיבן טאג אונריין גיוועזן · וכל אשר יגע על פני השדה. בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים · וויא וואל איך דען איין קבר ריין מכן ווייל דיא תורה אונריין מכט · איבונדר שרייבט מומר ווידר בון קללות · אונ' זגט מיר וואכן די קריסטן פיט · שקר ענה בנו · בכל ווכן איז ור בוטן · זך דען פינן סדר דש מומר איין זייכם בוך ניהאלטן הוט · איבונדר שרייבט ער פון קבר טמא · דר כוך בון וואכן :

במדבר יט קברים יין טמא · זיא זיין ודן אודר גוים ·

ו

ווייטר שרייבט מומר בספרו שלאכגן באלג. מיר נענן דיא קריסטן ערלים · דש זייא דייטש דיא ורשטופפטן דיא אוס גאט ניקש ווישן · זא זאג איך · דש עס אונש ניט גילט · דש ערלים וואלט דייטש זיין דיא ורשטופפטן דיא אוס גאט ניקש ווישן · זך יהושע ה' שרייבט · ואת בניהם הקים תחתם אותם מל יהושע כי ערלים היו · דיא איז אונ' איר קינדר הוט ער אן איר שטאט העד גישטעלט · דיא הוט יהושע בשניטן דען זיא וואר ערלים · דש א וואר הויטר · די בוך ניט גיוואשט זיין אבר ניט ערלים ורשטופפטי דיא אוס גאט ניקש גיוויסט הבן · דען זיא וואורן ורומי לייט · השי"ת הוט טעגליך איבן נסים ונפלאות ניטון · וואו ערלים שטיט בכל התורה איז דייטש יואר הויטער · דיא די יואר הויט בון הבן · אבא דייטשטעט אויך מרטינס לוטר · אונ' אנדרי איבי קומענטן · ווען אבר דער פסוק פון וואכן בין לייטן רידט. שרייבט ער ערלי לב · וויא ירמיה ° סוף ט שרייבט · כי כל הגוים ערלים · וכל ישראל ערלי לב · אלי פולקר זיין און בשניטן · הבן בון איר פור הויט · אבר דש גיזינד ישראל זיין און בשניטן אם הערצן :

יהושע ה' ·

ערלים איז ניט יואר טופפטי דיא אוס ט ניקש ווישן · ירמיה ט' ·

איין יוד דער ניט בשניטן איז הייסט אויך ערל · וכל ערל לא יאכל בו · קיין ערל (ר"ל דער ניט בשניטן איז ·) זול דש קרבן פסח עסן · זך יחזקאל שרייבט בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר וגו' · כה אמר ה' כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא לא יבא וגו' · זא ווינדשטו דש איין חילוק איז צווישן ערל בשר · אודר ערל לב · סוף דבר איינן איקליכן דער ניט בשניטן איז נענן מיר ערל · איז אבר קיין גנאי וויא מומר ע"ה שרייבט ·

ן יוד דער ניט ניטן איז הייסט ך ערל שמות יב

יהלך עולם הבא הבן · וויא זולטן מיר ווידר אונזרן תלמוד אונזרי חכמים וסופרים · דיא קריסטן ורלאזן · וועלכי אן גאט גלויבן . נושי יושטיניאן אונ׳ פוליני יא אורדינונג הלטן : אם יראו את ה׳ ·

ד

מומר שרייבט אן ועגליכי קללות ד[יא] יודי דען קריסט[ן] זולטן געבן ·

מומר שרייבט ווייטר גאר ויל שעלט ווארט אונ׳ ° קללות דיא מיר יודן זולטן דען קריסטן געבן הון · אויך ויל הבלים אונ׳ שמוצו׳ וויא מיר די קריסטן ועלשליך שמפפאכנן דאנקן · אונ׳ שליס מול וויכשן · ווען מיר איכן צו עסן אודר צו טריכקן געבן · וויכשן מיר איכן סם המות דורין · געבן מיר איכן איין שכה חלשה · זאגן מיר שכה רע · סוף דבר אלש וואש איס איין גיפאלן איז הוט ער דורך אכנדר גיברוקט · ער הוטש אלש דורך אכנדר בידויש געבן · אלש ווען מן די דירי הוכלן אויש בילט · דרום הוט ער מיר ויל ערבייט גימאכט אויך אלי זייני שקרים צו אנטווארטן · זיך אליין וואש חכמינו שרייבן אן ויל אורטן ° דינא דמלכותא דינא · דש איז וואש די קיניג דער ועלקר מכן שאפן אונ׳ גיביטן · איז איין שטארק רעכט אונ׳ מן איז דש צו לבינ צו הלטן שולדיג · זא וואל אונ׳ מער אלש ווען דאש איין מלך אונטר ישראל גיבוטן העט · דרום איז ורבוטן דען מכס צו איבר גין · דען עש איז איין גזילה · עש גיהערט דעם מלך · עש שטיט אך אן ויל אורטן אסור להונות את הגוי · ורבוטן איז איין גוי צו בישריגן · (דער שון ע״ז דינט) מכט דש שאן קיינן קריסטן בישריגן דארף · וויא זגט דען מומר אונזר תלמוד זייא מתיר דען קריסטן אודר גוים אלש צו צו טון · ער שפריכט מיר ולוכן אונ׳ שעלטן זיא הייםליך · מיט ואלשן ווארטן · שטיט דוך אין דער תורה · ° לא תקלל חרש · דו זולשט קיינן טאבן ולוכן · דש איז דוא זולט קיין היכדרוקנש ולוכן · אודר מיט אייכם אן ביקכטן לשון · דש דער ייעניג ניט ואר שטיט · עש שטיט כישכט אויש גיבוטן ער זייא יוד אודר גוי · ולוכן איז ורבוטן · עש שטיט דרבייא ויראת מאלהיך אני ה׳ · דוא זולשט ליך ואר דייכם גאט ויערכטן דער אלש וויש וואש דוא רידשט · אין הושטו כוין דרכים · ואלגט איכר דער תורה אונ׳ דברי חכמים · זא ולוכט שעלט אונ׳ בישריגט ער כיסכט ער זייא יוד אודר קריסט · ואלגט ער אבר דער תורה ניט · זא טוט ער אלש · זא ווערט מיין שרייבן חלווינ גר העלפן · אליין להכחיש דברי המומר שרייב איך דש תורתינו ואר ביטש אלי בישריגרייא אונ׳ ואלש כי תועבת ה׳ כל עושה עול · עש איז איין גרייאל ואר גאט אלש אונרעכט הנדילן · דרום זולשן זולכי דש שוסרש ליגן ניט אויף אייכן כלל ישראל נלאבן הו · דוד המלך גיבט דעכן די מיט ואלשם הערצן רידן איין קללה · יכרית ה׳ שפתי חלקות · גאט זול דיא ניט ײלטי ואלשי צונגן אב שניידן · מן זול זא וואל קריסטן אלש יודן מיט טרייאש הערצן עכפפאכגן · וויא חכמינו ז״ל זגן הוי מקדים בשלום כל אדם · דאש איז וויא וליסיג אלי מענשן צו אנפפאנגן אונ׳ צו גריסן · עש שטיט קיין אונטר שייד כווישן יוד אודר קריסט · עש שטיט אלי מענשן זולשן גריסן · וויא איס תלמוד ברכות דף י״ז אמרו עליו על ר׳ יוחנן בן זכאי וכו׳ · זיא הבן ר׳ יוחנן בן זכאי נוך גיזאגט דאז ער לעבן טג כיא

דינא דמלכות דינא ·

אסור להונות א[ת] הגוי ·

ויקרא יט לא תק[לל] חרש

תהלים יב

פרקי אבות [...] מקדים בשלום אדם ·

ברכות דף י״ז

יחזקאל ו׳ ·
פס מ״ג ·
עמוס ח׳ ·

אופטן דיא ויל ווידר גיבט · אונ׳ לעבנדיג מאכט · דאש וואָרט פגר גיט אויף אלירלייא טוטי קורפר · ער זייא הוך נידר יוד אודר קריסט · ווי יחזקאל ו׳ · ונתתי את פגרי בני ישראל ובפגרי מלכיהם · דש איז איך וויל געבן דיא טוטן קירפר דען קינדרן ישראל וגו׳ · מיט דען טוטן קירפרן אירר קיניג · עמוס ח רב הפגר בכל מקום · מאג ניט וויל ברענגן עש איז גיכונג אן דעם · ווען שון זאגן וואלט דער קריסט איז ניפגרת איז אים ניט משעבליך גירעט · אבר דש מיר זולטן כפרה דרבו ועכן · דש איז דש זיין זיל זול איין אופפר וואר אונוריינר זיין · וויא מוסר שרייבט · שקר · עש וועד דען דש אייבר איין זונדרי וייבר שאפט בו דעם טוטן גיבבט מעט · זא זאגט זוא זול איין יוד דעם אנדרן אך נוך · אבר אייבש קריסטן דער אונש ניקש לייד גיטון זאגט מאן אלי עהר נוך · אונ׳ ניט ולוך · עש איז הוך ורבוטן :

מוסר שרייבט מיר
זאגן ווען איין
קריסט שטערבט
כשמתו בגיהנם ·

מומר שרייבט מיר זאגן איין אויך נוך כשמתו בגיהנם · שקר ווען ער אונש יודן ניקש ניטון הוט · זאגן מיר וואל כשמתו תהא במנוחה · זיין זיל זול אין רוהי זיין · הוט אבר אייבר אונש לייד גיטון · זאגט אופט איין יוד אויף דען אנדרן כשמתו בגיהנם · עש איז אבר דארום ניט וואל גיטון אודר גירעט · אויף גיוויינלי קריסן רידט מאן קיין זולך וואָרט :

ב

ווייטר שרייבט מוסר מיר זאגן אויך דיא טוטן קריסטן השם גוים רשעים ירקב · דש זייא לייטש דער נאמן בון גאט לון קריסטן זול אויש גירוטט ווערדן · זא זאג איך דש דער שטיפלר דיזי אייגני שקרים דיא ער הירויש שטיפלט · עש שטיט קיין קריסט נוך קיין אויש גוטן איין זייבר שפראך · עש איז איין גאלש דייטשט · ושם רשעים ירקב · דיא גידעכטנוס

משלי יוד ז

פסוק אין משלי · דא ער זאגט זכר צדיק לברכה · ושם רשעים ירקב · דיא גידעכטנוס דש ורומן זול מן בו גוטם גידענקן · אבר דער נאמן דער גאט לוזי זול ארפוילן · מאן זול זייבר ניט גידענקן · דער פסוק רידט אויך גאט לושי לייט · ניט אויף קריסטן · עש איז קיין קריסט אויף ערדן גיוועזן · פיר רידן דיזן ווערט אויף קיינן ורומן קריסטן · וויא זול מוטר אובור ורשוכן אונ׳ בו בילייגן · בילייגט ער דוך דען פסוק אין משלי · מיר וויסן דש

דרייא זיהן קיין
גיהנם ·

דיא ורומן קריסטן ניט ואר דאמפט זיין · דער תלמוד רעכנט דרייא ווערלי קיין גיהנם אודר הטלם ווייאר זיהן · אונ׳ אונטר דען דרייאן איז אייבש · איין שרכה דיא יושטייא הלט · דיא דעבט אונ׳ גריכט האלט · דאש טון דוך דיא קריסטליכי ק יזר וירשטן אונ׳ הערן:

טייטוני סוף ספרו
וגם בעלי קבלה
שרייבן דאש דיא
רעדליכי כ לקר
עולם הבא הבן ·

רבי משה מיימוני סוף ספרו שרייבט · דש דיא רעדליכי פולקר אויף ערדן וועלכי גאטש ורכטיג זיין · וועןזיא שון דש גיזעץ אונ׳ תורת משה ניט הלטן · דש איביג לעבן הבן · אזא שרייבן אויך אונזר חכמים פילוסופים אלקיים · אן דען אורט וואו זיא בונבן עבן שרייבן · דש דיא ורומי לייט דער פולקר

אליין ורעמדליכג גיוועזן איין איירס לאנד׳ זוגלר מיר זיין גוך ולטדיגבי ורשטרייטי לייט׳
דיא קיין ריגירונג גוך מלכות הבן׳ עס איז גים אליין ווילר גאט דיא קריסטן בן וכטן׳
די אונס גוטס טון׳ טוגן אונ׳ שירמן. עס איז אוך ווידר דיא כאטובה אונ׳ ור שטאנד׳
וולן מיר בזס טון ווידר גוטס׳ ואגט כיט קיניג שלמה משיב רעה רעה תחת משלי י״ז׳
טובה לא תמוש רעה מביתו׳ דס איז ווער דער איבלס אן שטאט דס גוטן ורגילטט׳ דעם
קומט קיין איבלס אויס זיינם הויז׳ ווען מיר לען דען קריסטן דיא אונס גוטס טון׳ איבלס
טעטן׳ העטן מיר דען וואך אין אונזרן הריולן: ספר חסידים שרייבט וואן איין קריסט
איינן יודן ורוגט אום איין עצה מיט וועלכם יודן על הכל לגזל׳ וועלכר רעדליך אודר
און רעדליך זייא. זול דער יוד אימי דען אמת זגן׳ דער יוד הכדלט כיט רעדליך אונ׳
זול דען גוי ווארנן׳ אין נימעלטוס סמר שטיט אויך וואן איין יוד וואלטי איינן גוי שלאגן
אונ׳ העט אונרעכט זול דער יוד זיך בווייזן דעם קריסטן היעלפן׳ אונ׳ וועגן דער יוד
אויף דעם פלאץ בלייבן וולט׳ ער זול איים נוס רעכטן ביי שטין:

מפני שיבה תקום זגן אונזרי חכמים ז״ל. אפילו ואר דען אלטן גוים׳ דס זיין פֿירלן
מכת וואר דען קריסטן׳ זול מן אויף שטין אונ׳ זיא מכבד זיין׳

מגילה פֿור אלטן גוים אך אויף שטין זיא פירן דס זיא כיט פאלן׳

מן זול זיא פירן אונ׳ לייטן דס זיא כיט פאלן דס איבר חקות הגוים אסור איז׳ דס איז כיט אויך
דער קריסטן ואכונג גירעט׳ זונדר אויף דיא גוים אין ארץ כנען דיא האבן עבודה זרה
גידינט׳ ככאשר כמעשה ארץ מצרים׳ וכמעשה ארץ כנען וגו׳. דס איז ווייא צו ווערן ויקרא י״ח׳
פון דעם לאנד מצרים׳ אונ׳ די אין כנען גיטון האבן׳ דיא אויך וואלי אייך ורטריבן האב
וולט איר כיט טון׳ אונ׳ אין אירן ואכונג זולט איר כיט גין׳ דערן חוקים זיין זול בתורה
זכנבילים׳ דיא רידן אבר פון קייני קריסטן׳ עס איז כוך קיין קריסט אויף ערדן
גיוועזן׳ וואס אבר חקות הגוים הייסט: ויך איין אין שבת׳ דיא בענט מן דיא זעלווגי
דרכי אמורי׳ דאס זיין קינטליך אונ׳ האלבי כישופים׳ אבגרוט שי וואכן׳ דיא זולן
מיר כיט טון׳ דיא זאב טון אויך די קריסטן כיט׳ זיא הלטנס אויך כיט ואר רעכט׳
דיא תורה כעבט זיא אויך בוס טייל ויקרא יט׳ דיא קריסטן האבן ויל גוטי ואכונג.
וולטן מיר להפך טון׳ זיא הכדילטן מיר ווידר דיא תורה׳ סוף דבר וואו מאן זאגט חקות
הגוים דס מייכט דיא אבגוטישי לייט׳ אונ׳ כיט קריסטן׳ וואס מיר קריסטן גוים
כעכן׳ הוסטו אובן גיהערט. אבר אין ספרים שרייבט מאן קריסטן כוכרים:

שבת דף ס״ז׳ וואס חקות הגוים ודרכי אמורי זיין׳ ויקרא י״ט׳

ב **ווייטר שרייבט** סומר וואן איין קריסט שטערבט׳ זא זאגט דער יוד׳ קפורא
גיפיגרת׳ דס זיא ער איז גשטורבן וויא איין הונט׳ זא זאג איך
וויא סומר איין שקרן אונ׳ עס האט איז דס ער פגר פור איין טוטן הונד דייטשט׳ ווייל זגן
מיר אלי עלג הסחור כשמנות לפגרים ספים׳ זא מוסטן מיר גאט לובן דאס ער דען טוטן

יז מומר · שרייבט · אַלן וול דיא קינדר ורענן · וויא הייסט איינר קינד איין גלוק אונ׳
אכלרם זא ווער טן ויכן דס ער וואר הוט · אונ׳ דס מיר איינן וואכן · ספל
אונ׳ שפעטליכי נאמן געבן · דער גרוס גיל וויס דאך וואלברט ניקס · ער ורשטיט
ווידר לשון קודש דייטש נון וועלש · אונ׳ וויל פון דעם קינדרן ויל ארפאכן · ער מומר
הוט זייני שקרים גשריבן · הוט ניט גימייכט דס ואלמן כבי פון אופהווען איפי זייני שאכל אונ׳
שטישפלרייא ווער אויך דעקן · עס גילט ניט שרייבן אונ׳ ניט ביווייזן ·
גינוג פוס דריטן קאפיטל :

יודישר טיריאק

דש וירדי קאפיטל

דארינן זיך דיא יודן מיט אמת ורעכטוורטן אונ׳ פורגיבן אויך דיאש
זא דער מומר מאַיטיגנן · איין זייכש גיפטיגן ספר דעס
שלאכנן כאלג חומר אין · אונ׳ אין מבדר דס וויא זיך
מיט גבכר טרייא · גינן דען קריסטן ארכיינן . ואר זיא אונ׳ דיא סדרות יה״ה מתפלל זיין
אונ׳ זיא ניט ורשפוטן אודר לעשטרן · אויך דס יודישי רופאים · אלן ולייס אן ווענדן ·
דיא קריסטן גיזנד צו מכן · אונ׳ וואו עס נאטס וול אין · בייא לעבן צו ארהלטן · דרום
זיא אויך איין יאַלן לאכדן הוך גיערט אונ׳ גיהאלטן ווערדן ·

א

דער מומר שרייבט בתחילת זייכש וירדן קאפיטל · דס דיא קריסטן קייני
גרוסרי ויינד הבן אויף ערדן אלס דיא יודן · וואס דער קריסט
איס גיברויך הוט · זא טוט דער יוד להפך · אונ׳ זאגט זאת חקת הגוים · דס איז דער
קריסטן גיברויך וכו׳ · דרויף זאג איך · דס איך אויס אלן ספרים ביווייזן וויל · דאס מר
לייגט · זיך וויא אונס דיא מצריים ויל הוכדרט יאר גיפלגט אונ׳ גיענגשט האבן ° דא נון
הש״י אונס ארליזט אונ׳ אין ארץ ישראל גיפירט הוט · הוט הש״י גיבוטן · זא דיא מצריים
אונזרי ויינד אונ׳ פיינגר · ערליך צו האלטן · זיא ניט צו שמעהן . כנאמר ° לא תתעב
מצרי וגו׳ · דוא זולט דען מצרי ניט און ווירדיג האלטן · דען דוא בישט איין ורעמדליכר
אין זייכש לאנד גיוועזן · נון זעלכן ניט הבן מיר שטשלה קייג אונ׳ אייני העדן גיהאבט
אונ׳ האשטן איכן דען מצריים · וויאוויל דר אלט עולד דעכינן קוינן · נון הוט עס גאס זו
בוטן · וויא זולטן מיר דען פונ אודר רעכט הבן · דען קריסטן · (דיא ניט אבגעטישי
לייט זיין וויא דיא מצריים גיוועזן זיין ·) צו זאל אכטן אודר צו אונווירדיגן מיר זיין ניט
אליין

ומר בנ׳ שרייבט
קריסטן הבן קייני
רעשרי פונאים
אלס דיא יודן ·
שמות א׳ ·

דברים כג׳ ·

זיין מצרי מכש
זיין קריסטן כו זו
אכטן ·

טריפה · אין דאס זאלב שקר וכזב · אלי חכמים ואר ביטן אוכט דיא קריסטן צו בטריגן להפך וויא סומר זאגט · דס דער תלמוד אוכט מתיר אין דיא גויס צו בטריגן אונ׳ אלס לייד צו טון · זיך° חולין דף כ״ד אסור לגנוב דעת הגוי וכו׳ · ורבוטן אויט אייכן גוי דער טון עבודה זרה דינט ·) ועלשליך צו אמפפנגן אונ׳ ויין הערץ צו גנבן · אודר צו בטריגן מיט ווארטן אודר ווערקן · ברענגט דרויף איין מעשה שמואל עבר במעברא וכו׳ · זיך שמואל הוט זיך לוסן איבר איין וואשר פירן · אייכן שיפמן אייכן גוי · וויא ער היבר קומן אין · הוט ער זיינס משרת ב פילהן ער זול דען שיפמן ביצאלן · דס טעט דער משרת · אונ׳ זאגט שמואל וויא ער דען שיפמן ביצאלט הוט · דיא בירכט שמואל איבר דען קנעכט · דען דער קנעכט הוט דעם שיפמן איין טריפה הון · ואר איין גישחט הון גיגעבן · אייכס טיילס זגן ער העט דעם שיפמן גוטי וויין כוס לון ואר שפרוכן · זא האב ער אימי גימישטן וויין ואר גוט געבן · דרום בירכט שמואל · דען מאן דארף קיינן גוי בטריגן :

ווייטר שרייבט תלמוד סנהדרין דף כ״ד ע״ב · מן דארף קיין טריפה ולייש דען גויס ורקויפן · דען מאן בטריגט זיא מיט :

זיך חושן המשפט סימן רכ״ח · אסור למכור נבלה לגוי בחזקת שחוטה · מאן דארף קיין טריפה ולייש ואר גישחט ולייש דען גויס ורקויפן · זא ורביטן יוא אוכור תלמוד אונ׳ פוסקים אלי דס מן קיינן גוי (דס אין דער עבודה זרה דינט) בטריגן אודר טריפה ואר כשר ולייש ורקויפן דארף · וויא זולט דען דער תלמוד ערלאבן דיא קריסטן דיא אן גאט גלאבן צו בטריגן · שקר ענה בכו המומר · הרחבתי הדבור בספר אשר עשיתי לנוכרים ·

ווייטר שרייבט סומר · יודן הלטן פורד אונ׳ טוט שלאגן ואר קיין זינד · דיאש דארף ניט ביוויזענס · דס עס שקר וכזב אין · דען עשרת הדברות זאגן לא תרצח · אונ׳ שטיט קיין חילוק צווישן דען מענשן · ער זיא קריסט טירק טאטר אודר יודי · זיך איס פיוט פון שבועות וואס ער שרייבט אויף דס ואר בוט לא תרצח :

דאש ער אבר שרייבט דיא יודן אין פולן אונ׳ פיהם° ברענגן דיא מומרים אודר דיא ווידר זיא שוועכן · אויך ווען זיך אייכר וויל טויפן לוסן · אומס חיות אונ׳ היישן עס דס מתיר · שקר ענה בס · איך הב עס ניט גיהערט · אוס ברענגן אין ואר כוטן · זיא ווערן דוך כארן דס זיא מיט דער פאלישט זולטן רכילות טון · הוס דוך אבן סומר גשריבן · די יודן קענן דיא לייט דיא ווידר זיא שוועכן · מיט אייבס אפפל · דעס זיא אייכס טוטן אין דיא האנד געבן יוס ברענגן · עס אין אבר דיא אונ׳ דיא אנדר ליגן · צו זאגן גיבונדן · אונ׳ דעס סומר אין זייכן בוך גישובן · אונ׳ שטילן פירם גאט אונ׳ דער מרה הייס · וואס זולכר ואלשר ביכיבטיגער ואר דיכט הוט :

חולין דף כ״ד ·

סנהדרין דף כ״ד · ח״מ סימן רכ״ח ואר ביטן דען גויס טריפה ואר כשר ולייס צו ור קויפן ·

יף: סומר שרייבט מיר הלטן רכיחס ואר קיין זיכד ·

קפיטל א׳ סי׳ יד׳ ·

אוי לו למומר השקרן· וואו שטיט דש· וויא הוט עש יעקבש קינדר זא איבל ור דרוסן·
בראשית ל״ד· דש שכם איר לידיגי שוועסטר דינה גישוועכט הוט· ער הוט זיך דוך לושן מל זיין· אונ׳
ויא בוס וייב נעמן וועלן· נוך דעניך הבן זיא גאכן שכם אוש גיברויכט אונ׳ גיפליכדרט·
דברים כ״ג· וויא זולט דען איין אשת איש אייגן זולכן שענטליכן התר הבן· שטיט ניט לא תהיה קדשה
בבנות ישראל· עש זולקיין גימיינר אודר הור אונטר דען טויכטרן ישראל גיפונדן ווערדן·
דברים כ״ד· ולא תחלל את בתך להזנותה· דו זולט דיינר טוכטר ניט צו הוריי אן לייטונג אודר
הילף געבן· עשרת הדברות לא תנאף אונ׳ אנדרי פסוקים אין תורה נביאים ובתובים
זאגט הוט הורריא ווייבר· מער· דיא אל הורריי ורביטן· וואש הוט הש״י וייטער אלש ניאוף· וואש גישאך אונש
בייא דעש מעשה בון זמרי· ער מומר שרייבט· זיא הבן גט געבן· דר נוך הורריי
דברים כ״ד· גטריבן· אונ׳ ויא דר נוך ווידר גינומן· שטיט ניט דברים כ״ד כי יקח איש אשה וגומר:
וכתב לה ספר כריתות וגו׳· ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר וגו׳· לא יוכל בעלה הראשון
לקחתה לו לאשה· דש איז ווען איינר זיינש וייב גט גיבט· אונ׳ זיא נעמט איינן אנדרן
מאן· אונ׳ דער זעלב שטערבט אודר גיבט איר אוך גט· זא דארף זי ער ערשט מאן
ויא נימר בוס וייב נעמן· וויא זולטן אוו חכמים ז״ל· איין זולכי לאשטר אונ׳ שאנד
ארלאבן· זיא זיין ניט מער שטיר אלש אין דער תורה שטיט· אדרבה זיא מאכן סייג
וגדר· מער אונ׳ הערטר דרויף צו האלטן אלש אין דער תורה שטיט· מיר האלטן ת״ל איבר
די עביר׳ ווכדרליך מער דען אלי פולקר דש בינייגן אלי אירי דער קריסטן ניכר זעלברט:

יד
מומר שרייבט׳ יודן בשפיאן דש צלייש דש זיא דען קריסטן ורקויפן·
איצונדר שרייבט מומר ווידר שלא כסדר· אונ׳ זגט יודן שפייאן אויף דאש היכטר טייל דש זיא דען קריסטן ואר קויפן· אונ׳ ויבשן איבן דען פס הפות·
דש איז דען ביטרן טוט דריין· זא בירוף איך מיך עלות· אויף רושא ויביר ג פרא ג
קראקא מכטוכא. הלכווא׳· אונ׳ אנדרי אורט וואו ויל אלפים יודן זיין אונ׳ אין ורייאש
קנכות צלייש ואר קויפן· וירשטן אונ׳ הערן קויפן איבן אב· מש הבן זיך אויך דער אורטן
ויל טויפן לושן· אבר זולכש ניט זאגן קויפן· דען עש אונש הוך ואר בוטין· צו זלוכן
אודר גוט״ש גוב אונ׳ עשין שפייא צו ואר שפייאן· דאש ואר ביטן חכמינו ז״ל אן ויל אורטן
דער עש טעט ווער קנס ווערד:

טו
מומר שרייבט מיר געבן גוים נבלה ור גוט צלייש צו קויפן·
מומר שרייבט· ווידר ווען איינש יודן איין פיך שעכט גיבט ערש דעש קריסטן·
זגט ער האבש ניט רעכט גישחט· עש וייא איש טריפה ווארדן· ער
דערפש ניט עשן· שכ״ל אוכן דייטשט מומר אלכטהלבן טריפה און ריין· איבט
זגט ער מיר זגן עש ווער טריפה· ווען מיר זעלברט זגן עש וייא אן ריין· ווערט גיוויש
קיין קריסט דר פון קויפן· אליין קוישט ער גאר שין אונ׳ הייסט זיך ליגן· אונ׳ זאגט דש
טריפה ניט אן ריין איז· ווגדר בבל נבלות אונ׳ נוולישן· זא ויל אבר דש מעשה אן

טריפט

עס אין ניקס אין עולם נעשר אלס ערד וואוכר · איין פואר זעהט איין מלטר קורן אויש
פיידט דרייסיג דרפור איין · ער הוט זיין ברוט גיוויס · זיין קיא קעלבר פוטר שמאלץ
מעהל מילך ולייש · היבער נעבס אונ׳ אלס וואס ער בידארף · מיר יודן אבר דיא האבן
קיין ועלדונג · מוזן גייכן הופין אונ׳ האר · וואר אונס עשוס בו קויפן גיבט · דרויף
זאגן חכמים ז״ל: דס זיין לעבן ניט גילעבט הייסט · וועלכר זיך אויף דען נעקן אודר
פלטר ורלוסן מוס · דען רבית הוט מן אונס דרגינן ור גויכט · דער מאכט אונס ווייכדספס
ורלאבטונג אונ׳ אלס אונגליק בייא דען קריסטן · איך מעכט ליידן · זא אונס וועלד בויא
אונ׳ אלי הנטירונג מותר ווער · אונ׳ זולטן דען רבית רבית זיין לוסן · דער מאכט אונס
גלות אונ׳ אלי אונגליק · עס בלייבט אויך אופט קרן ורבית אויסן. מן קומט אומס געלט
דס איין פואר אלס נעשר אונ׳ ויכרר הוט · דען סן קן אימי דס געלט ניט היגוועק טרגין
אונ׳ ואר מיין נעבנליך דס מאן אונס מיט דעם רבית ואר גויכן · איין שפעק אויף דיא פאל
גיבונדן · דר דורך זיך גיפאנגן אונ׳ איין גיפירט ווערדן · ועז אמר הכתוב והיו חייך
תלואים לך מנגד · אונזר לעבן העכגט בון פעדרן · מוזן הופן · אונ מיר ברוט ולייש מילך
אונ׳ וואס מיר בידארפן בו קויפן קריגן · אוב אונס די פויארן ניט בלן וועז מיר אינן לייהן ·
אונ׳ איז דיזר רבית איין קללה אונ׳ תוכחה אין דער תורה · שבט אונס קבלה שבא׳ תחרות
ודוגו׳ מג ניט מאריך זיין · ודי בזה לבל מבין:

זאגן וואלט דס אלי הנטירונג אונ׳ אקר בויא יודן ורגונט אונ׳ דר גינן רבית ורבוטן ווער:

יב

ווייטר ברוקט מוסר איבונדלר דורך אנבלר היפש גימישטי ברוקן וויל לשון הקודש
רידן · זגט מיר נעבן דען סררות מוחד אונ׳ זאגן. כיהו קשה לב שהוא רך
כסף וזהב · דיא ווארט לייטשט ער עס מוס איין הערט הערץ זיין. וועלכס זילבר אונ׳
גולד ניט וויבן קאן · איך קאנס ניט הירוים קלויבן אויש דעם לשון · אונ׳ ביביטונגט מוסר
אם · דיא סררות דס דיא מוחד נעמן · שרייבט גוט דייטש מיר קויפן זיך אן וירשטן אונ׳
הערן הוף הלטונגן בו שפארן קיין געלט ניט · וואס אבר זילבר אונ׳ גולד פאר איין שטערק
הוט · ויכדשטו אים יוסיפון דער רעמר · איין דישפוטאט בון דרייא פילוסופיס · אייכר
זאגט דער וויין זייא דס שטערקשט אין דער וועלט · דער אנדר זגט · דס וייב · דער
דריטי זאגט דס געלט:

יג

מוסר שרייבט יודן הלטן אמת אים ור קיין עבירה וועז מאן געלט קאן מיט ביקומן·

ווייטר שרייבט מוסר · יודן הלבן אמת אים ואר קיינן זיכר · וועז זיא נור געלט
מיט ביקומן קענן · אונ׳ ברענגט איין מעשה שקר: שרייבט
עס מטיא אין חולין · עס זייא איין עני גיוועזן דער האב איינן זון ווייב גיהבט · אונ׳ איין
גוי הב לושט בו איר ביקומן · אונ׳ ויל געלט ורשפרוכן · זייכן ווילן בו טון · זא האב
ער בייא חכמים עצה גיזוכט וויא ער זול דיאס געלט בוס גוי ברענגן זא האבן
חכמים גימאכט דשער דעס ווייב גט געבן מוס · אונ׳ דאר נוך האב זיא דיאס
געלט בון דעם גוי ורדינט · אונ׳ האב דאר נוך איבן שאן ווידר גינומן ·
קני:

אלש שבועה מוש אלי דיא וועלט אכטנשלטן ניט אלין דער זא ואלש גשווארן הוט· ואלש שווערן ואר ווישטט לאנד אונ' לייט·

זלמן נבי' הוט צו וואלירשטיין חשון שס"ט איין שבועה גיטון:

קיכלר ווענן אירש עלטר ואטרש שטערבן אין דער תורה שטיט לא תלין נבלתו ע' השמש וגו' ליין זיבן ק' כינליכי קיכלר הבן לעננאכבן ווספה הענכגן מויזן: ווכשט שטרופט הש"י די ויכל אס מענשן אונ' אנזייני קיכלרן: דא הוט דש נאכן לאנד דרייא יאר מיין הונגרש נוט אויז שטין· אלש דאוס דש מיר זיך שפיגלן זולן· אונ' דען נאמן הש"י ניט זו גשוויך אודר ואלש שווערן· עש זייא גינן נפשות נכרים אודר אנדרי מענשן גוט אודר בוז· וויא זולטן מיר דען גינן קריסטן דערפן ואלש שווערן· אונזרי חכמים שרייבן· אונ' ביוויזן אויז דעם פסוק· דש איין שבועה פול: הולן אונ' שטיין צור שמעלכט אונ' ואר ווישטט· מער אלש וואשר אונ' וייאר· איך זלמן נבי' האב ביזונגליכר אורזאכן חשון שס"ט איין שבועה גיטון צו וואלירשטיין· אויך דעם שבה הוש· דיא איז מיר ואר גיהלטן ווארדן זא שארף דש ניט מוגליך איז דאש יודן מער קוינן מאיס וויין אודר דיא שבועה הערטר אויף ליגן· זולט איך ח"ו איין מיינן זין גיכומן הבן· ואלש צו שווערן חלילה חלילה· איך וואלש כון אל דיאס געלטש ווענן אויף ערדן קיין וולכי שבועה ואלש שווערן: וואלט אויך ניט הונדרט טוקאטן נעמן כוך איין וולכי שבועה צו טון: ווען איכש שון מיט אמת טון קענט זא וואל אלש איך דיא שבועה הנ"ל ת"ל מיט גוטם אמת טון קענן: קיין אונטר שיד איז עולם אין אן דער שבועה· עש טוא זיא אייכר גינן קריסטן אודר יודן: איך הייסי עומר הירינן ליגן וויא איינן שעלמן:

יוד

איצט שרייבט עומר ווידר שלא כסדר וועט איין יוד דען אכלרן ועקסירן וויל· זא זגט ער בייא דער גוים שקר אמנה דש זייא בייא דער קריסטן ואלשן גלויבן· חלילה לכן· מיר זגן עש ניט· אויש אובן אן גיגיינטן אורזאכן· דען קריסטן הלטן וואש איינן אויף גיליגט איז: אלבטהלבן וואו גוים שטיט· זא מיינט עש ניט קריסטן זונדר די היידן דיא ע"ז דינן כנ"ל:

יא

היא מכט עומר ווידר איין לאנג גשוועץ בוס רבית· אונ' רעכינט וואש דער גילדן דאש יאר מכט: אונ' ארכילט ויל בובן שטיקליך שער· דיא ער עומר וויליכט ועלברט אי גיטון הוט· דש הב איך גאר לאנג היוויש גשטריבן בספר אשר עשיתי לכוכרים אונ' הב איס ויין גשריבן· וויא ער דש יאר בון אייכר קריסטין· בון נערדליכן די העגיל ש מאל גיכאכט· אלי וואיך בון ביהן גולדן ה' פבין רבית גיכומן הוט· אונ הוט גוטי שסכנות גיהבט· זא מכט דער גילדן דש יאר (אונ' ניט רבית אויף רבית) כו פאכן· אונ' די מאה קסה והוכים ב' פכן· היכגינן נעמין מיר ארמי יודליך עטוואש מער אלש די קריסטן אונ' בלייבט אופט קרן אונ' רבית אויסן· היכגינן גרוש הפיכ ועולים געבן· אלי הכטירוכגן פאלן לוסן· וויא איין קפרים יר"ה חריות די ער אונש געבן הוט בגריפן איז:

דש אונש רבית ור' גויבט איז. איז אונש ניט לטובה קומן:

איך ביווי זאין דעם בוך דש איך דען כוכרים גשריבן האב· דש דיא אלפי אונ' איניכי קיסרים ז"ל יר"ה אונ' דיא אונש חריות געבן הבין רבית צו נעמן· דעכט אונ' נאכן דען ווילן כון הש"י ארפילט האבן· ורעג וואדוש· זאג איך דיר דאוס· זיך הין·

עש

שערכט איין יוד גיגן דעם אנדרן אויך ואלש שווערן· עש שטיט יוא קיין קריסט נוך יוד
דריקאויש גשלוסן· זיך איין נדרים שרייבן תוספות· דוא דארפשט קייכש נוי דש זיין
נעמן· אודר אין ביטרינן· אונ' ווען דוא איין שכם איבר גאכנן הושט· אונ' דער
גזלנר ארוויבט דיך אונ' ורעגט דיך אויף דיין שבועה· וואש דוא בייא דיר הושט· זא
דארפשטו איש ניט ואלש שווערן· ווען דוא שון גיוויש ווייסט· דש ער דיר אלש נעמט·
שלא כדין ווידר אלי רעכט· זיך דוא דארפשט יוא ניט ואלש שווערן גיגן איינם גזלן· אונ'
היידן· וויא זולטן יודן ואלש שווערן דערפן גיגן קריסטן· דיא אן גאט גלאבן· אונ' דיא
דיר איין שבועה אויף ליגן כדין ובמשפט שטיט ניט לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא וגו'·
מאן זול דען כאסן גאט דאש הערן ניט ואלש אונ' אום זונשט שווערן· דא איז קיין חילוק
צווישן יודן אודר קריסטן:

כדרים דף כ' עדות א' דש מא ניט ואלש שווער דארף גיגן גוים

לא תשא ואר ניט ואלש צו שווער גיגן אלי פולקרן:

דיך הבן אבותי עלטרן דיא שבועה ניט גיהאלטן· דיא די צווייא מרגלים אונ' אויש
שפעהר דער רחב הזונה אין יריחו גשווארן הבן· אונ' גלייך אין דער תורה
גשריבן לא תחיה כל נשמה· דוא זולשט קיין זיל לעבן לושן· בון דען ז' פעלקר כנען·
נוך הוט מן רחב אונ' איהרש ואטר נ זינד לעבן לושן· בון ווענן דער שבועה· דיא כור
צווייא אייכני מעכר גיטון האבן און בישעליך דש קיניגש אונ' דער הערן· זולט מן גיגן
קריסטן ואלש שווערן ח"ו· נעם דיר איין משל בון דען גבעונים יהוש"ע ט'· וויא זיא זיין
מיט ערמות קומן· אונ' האבן גיזאגט זיא וויין ניט אוש ארץ ישראל זייא קומן אויש פרעמדן
לאנדן מן זול אינן דש לעבן צו זאגין· זא האבן אינן דיא הייבט לייט בון ישראל גשווארן·
אס דריטן טאג הוט מן גיפונדן· דש זיא גילוגן הבן· זא הוט מן בילייך אינן דיא שבועה
ניט האלטן זולן· דען זיא איז בטעות גישעהן· נוך הוט מן אינן גיהאלטן· זיא דיא
גבעונים ווארן דוך דיא זעלביגי דש דיא תורה גיבוטן הוט לא תחיה כל נשמה· מאן זול
קיין זיל אונטר אינן לעבן לושן· זיא ווארן גאט לוזי לייט עובדי ע"ז· נוך שטיט ולא היכ"וס
בני ישראל· כי נשבעו להם נשיאי העדה· ישראל שלוגן זיא ניט טוט דען דיא הייבט
לייט אונטר ישראל האטן אינן גשווארן· וויא זולטן דען מיר ח"ו דען קריסטן דורפן ואלש
שווערן:

עדות ב'· יהושע ו'· דברים ז' וכ"ו

עדות ג' יהושע ט'

יהושע י'·

דיך שמואל ב' כ"א דא שאול המלך ע"ה דיא גבעונים איינש טיילש גיטיט הוט· זא איז
דרייא יאר נוך אנכנדר הונגר איש לאנד גיוועזן· אלש מן הש"י גיפרוגט הוט וואו
הירא מן זיך ואר זינט הוט· זאגט הש"י בון ווענן דש שאול די שבועה גיברוכן· אונ' דיא
גבעונים גיטיט הוט· בון וואר הש"י ניט צו ורידן ביז מן דיא גבעונים ואר הוט צו ורידן
גימאכט· אונ' מן הוט מוזן· זיבן קיניגליכי קינדר העננן· דש איז דוך וויל ווידר דין
תורה גיוועזן· איינם· לא יומתו אבות על בנים וגו'· עש זול ניט גיטיט ווערדן דיא
עלטרן ווענן דער קינדר· אונ' דיא קינדר ווענן דער עלטרן· דא שוטטן דיא ארטי

שמואל ב' כ"א שאול ליש גבעונים טיטן אונ' וואר ג' שנים הונגר אין ארץ ישראל·

מן הוט ז' בנים פון שאול גיהנגט העננן מוזן·

וונדרליך מיט דעם חולי הנופל בש״ס· אופט איז גיהערט דש מן מייכט ולוכן דיארף· דיזי
ולוך גיבט וואל איין יוד דעם אנדרן איס בורן אויך איין וואטר דעם ק כד· דש פלוכן איז
ליידר אונטר אלן פעלקרן· אבר מיר ולוכן קייני קריסטן דער אונז ניקש ליידש טוט·
היבטן ווער איך ביווייזן דאס מאן קיינן היידן אודר מין ולוכן דיארף ויל ווינגר איין
קריסטן :

מיר יודן ולוכן קיינן קריסטן דער אונש ניקש ליידש טוט :

ו

מומר שרייבט מיר הייסן דיא קריסטן המן אונ׳ בורר היהודים· דיזן טיטול גיב
איך סמ״אל ווידליך מומר וכדומה לו· אבר קיינס קריסטן דער
מיר ניקש טוט :

ז

מומר שרייבט ווייטר מיר הייסן דיא בורגר מייכסטר אן דען שטעטן ראש עירול
דאס זייא דש הוייבט אונטר דען ורשטופפטן דיא אונז גאר ניקש
וויסן· שקר וכזב זגט מומר· מיר הייסן זיא ראש עירון· דש איז דש הוייבט דער
בורגרן אודר שטאט לייטן· אונ׳ מאכט מומר אויש עירון עירול· לאך אייכר זייכש
דקדוק· ער הוט וועלן זאגן ערל· זאגט ער עירול· להפך ביוויים איך היר דאס מיר
זיא אין אלן ספרים ערליך נענן אונ׳ שרייבן· ויך תשובת מהר״י וויל ע״ש :

תשוב׳ מהר״י וויל סימן קי״א ופי׳ קמ״ו דש ראשי עירונים ערליכי לייט זיין·

ח

איצונדר זאגט מומר ווען יודן איינן קריסטן נענן זאגן זיא אל מול כפרה אונ׳
טריפה דר בו· איז שון אופט גיהערט דש עס שקר איז· הרחבתי
הדבור בחיבור הנולדים :

ט

היא שרייבט מומר מיר ארלאבן אנכדר ואלש בו שווערן גינן דען קריסטן·
שטיימפלט עטליכי ברוקן אויש כל נדרי דש וואל בו לאכין איז· בספר
הנולדים האב איך היהער גרוש אריכות וראיות גיברוכט עש בידארפש אויך· וויל היא
אויך גיבונגן ברעכנן· דש ער מומר לייגט· אונ׳ דש כל נדרי ניט אויף איין שבועה גט
דיא איין יוד דעם אנדרן אודר איין יוד גינן אייכם גוי טוט· עס גיט אליין אויף נדרים
דיא אייכר אויף זיך נעמט מיט אייכם נדר· אודר מיט אייכר שבועה· אלש דער פסוק
זאגט· איש כי ידור נדר לה׳ או השבע שבועה לאסור איסר על נפשו· ווען אייכר איין
נדר טוט אלש ואסטן אודר אנדרש· זא הילפט כל נדרי דרבו· דש ער עס איפי קן לושן
מתיר זיין על פי יחיד מומחה· דש איז דורך איינן אדם גדול בתורה· אודר דורך ג׳
הדיוטות· אודר מיט דרייא שלעכטן לייטן· ויך איין אין פירוש המחזורים אודר אין אלן
פוסקים· דש כל נדרי אויך אויף נדרים ניט העלפט ווען זיך אייכר דרויף ורלוסט אונ׳
גידענקט אן כל נדרי אי ער דש נדר טוט· אונ׳ טוט דש נדר דאך ואורט· זא מוס ערש
האלטן· אבר קיין בן אדם בעולם קאן זאגן· דש כל נדרי מתיר איז איין שבועה· זונשט

מומר שרייב׳ יודן ארלאבן ואלש בו שווערן גינן דען קריסטן·

כל נדרי איז ניט מתיר בו שווערן·

מעכט

מקדש ג׳ בבא
שבת דש מיר איכ
בגלות [ואר דיא
קריסטן בעטן דיא
לא ניט עו״ג דיכן·
יודן אין אלן לנד
מכן אירן מלכי
איין מי שברך·

תהלים י״ב׳

דיא קריסטן זאלן אונ׳ נאך אכטן· דיא אונש דוך גוטש טון זולן אונ׳ שירמן· זא וויין זיא יוא
קיינר היידן· אודר טובלי עו״ג· ווענדר זיא גלאבן אן גוט אים הימל: דרום זול אונ׳ קאן
קיין ורשטענדיג הערץ גלויבן דש מיר דיא קריסטן זאלכן חלילה לכו איז עס דוך וויסיגליך
דש מיר יודן אין אלן לאנדן אונזרן שררות אלי שבת איין מי שבירך מאכן· די כו רופא דעם
אפיפיור מיר אשכנזים פוהיסי· אונ׳ אש טרייבר דעם ליבליכן רוימישן קייזרן אונ׳ אי קי ר
אונ׳ וירשטן דש רייכש· דיא אין פולן אירש קיניג· אונ׳ אלזו איקליכי קהלה אירר שררה
אין שפ פיא· וויא איך דען דש מי שבירך טרייליך ואר דייטש שט האב אין דעם ספר דש איך
דען נוכרים גשריבן האב· וויא וולטן מיר דען ווידר אונזר איינן מויל· איינמול בענידייאן
דש אנדר מול ולוכן· לופט דען גאט ית״ש מיט אים שפילן אונ׳ גויקלן· שטיט ניט גשריבן
תהלים י״ב שוא ידברו איש את רעהו· שפת חלקות בלבולב ידברו· יכרת ה׳ שפתי חלקות
וגו׳ דש איז איינגלייך דעכן די מיט גיטיילטס הערצן רידן דוואו כוכגן איש מויל האבן· די
אל גאט בו שביידן· ווער נערן וויל גיפלוכט זיין· מאג מיט דווייאן כוכגן רידן· מיר יודן
טון עש ניט· אונ׳ זולכש ניט טון:

ב

גערנר ברעכנט שלאכגן באלג איין הויפן שקרים אונ׳ גשוועץ בון דען שררות ווען זיא
אונש ניט ואר לושן וועלן· זא הייסן מיר זיא מלכות זדון· דש איז דיא שוט
זוילני קיניג רייך אונ׳ זיינן זיא סקלל׳· דש איז שקר וכזב אים קאפיטל ה׳ סימן ט״ו· ווערט אן
גיבייגט וואן מיר מלכות זדון בענן· אייגר שאג היא וואל לאכן סומר עם הארץ שרייבט·
מיר זגן בו דען שררות די אונש ניט פור לושן· ובמלכות זדון מהרה ליאנור׳ דייטש דאש
אייגר דערש קאן:

ודער מלכות זדו
ווערט אים קפיט
ה׳ סי׳ ט״ו אנגיבייג

ג

ווייטר שרייבט סומר מיר הייסן די קריסטן רעט אודר יועצים יוחבים· דש איז
דייטש זיא זולן זיך ברטיילן. אונ׳ און אייניג ווערדן· ערשט הב איך
פרובירט· דש מיר דיא שררות ניט זלוכן· אונ׳ וואלט רידן ואר בוטן איז׳ קיין יוד בענכט
די רעטי אנדרשט אלש יועצים· דש איז רוט גענכר:

ווייטר שרייבט סומר וועכן מיר דען שררות שוחד געבן. אונ׳ דש זיא עש נעמן·
זא וויכסן מיר איכן שלים שול׳ דער שלים בהמה· איז די שררות
י״ה חושד זיא נעמן שוחד בון אונש· אונ׳ אונזרי פוסקים שרייבן אלכטהלבן וויא זיא ניט
שוחד נעמן אונ׳ גוטי יושטיציא אונ׳ משפט הלטן· זיך איין תשובת מהר״ר יעקב ווייל סימן
קל״א וסי׳ קמ״ו· דיא שרייבט ער דש די שררות ניט בחשד זיין שוחד בו נעמן· זיא זיין אויך
נאמן און אייני שבועה עכ״ש· בספרי אשר עשיתי לנוכרים הארכתי אים קאפיטל ז׳ ווערסטו
שער דר פון פינדן· ופה אין צורך להאריך:

תשובת מהר״י
וויל קל״א וקמ״ו ד
דיא שררות ני
בחשד זיין שוחד ב
נעמן׳

ד

ווייטר שרייבט סומר ווכן דיא קריסטן מיט אלירלייא קללות· אונ׳

          וונדרליך

פון דעם קיניג אליכסנדר בינעדט האבן ער זול דש בית המקדש חרב מאכין · דיא גינג שמעון הצדיק גינן אים דעם קיניג היגיגין · אונ׳ זאגט · וואדום לוסטר דיך פון דען גאט לון לייטן ורפירן · דש דוא דש אורט וועלט צרווישטן · דורין שאן טעגליך פור דיך אונ׳ דיין קיניגרייך ביטן טוט :

אם ספר מכבי׳ דש הייסן דיא קריסטן מכביאורום · האבנט ביא דער ביבלייא גיבונדן · בפרק ז׳ שטיט גשריבן וויא קיניג **דימיטריאוס** · זיין ועלד אובערשטן ניקנור שיקט גען ירושלים דש בית המקדש חרב צו מכין · דא ליגטן דיא יודן אימי אלי ביכר פור אויגן · דש זיא פור אין בעטן אונ׳ אופפרן · וכו׳ :

יא
ספר מכבי פרק ו׳ יודן ליגטן דעם קיניג דיסיטרי אלה בפרים אויך · אונ׳ ביוויזן דש מן ואר אין ביטט ·

עש שרייבט אויך יוסיפון · אן דעם אורט וואו ער פון דען חשמונאים שרייבט · דש דער הויבט מן **אלאדורו** קאם דש בית המקדש חרב צו מכן · גינג הוביר הכהן אים אנטגיגן אונ׳ זאגט · דש ער קיין אורזך העט · דש מקדש צו ביקריגן דען מאן בעטט שטעטיגליבן פור דען קיניג אונ׳ זייני קינדר דארינן :

יב
יוסיפון שרייבט בון דען חשמונאים ·

יוסיפון דער עברי ספר ו׳ פרק מו׳ שרייבט · דש דיא יודן אין **אסיא** שיקטן הורקנוס הכהן אונ׳ דען הערן יודא איין גישענק · דש זיא וולטן ביטן דר קייזר **אויגוסטוס** אונ׳ **מרקו אנטוניא** צו רומא :

יג
יוסיפון היהודים ספר ו׳ פרק מו׳

יוסיפון דער דען רעמירן גשריבן אין · ספר ב׳ פרק ט׳ שרייבט וויא דש **פיטרוניו** דער ועלד הער דעם קיסר **קאיו** בינעדט הוט · מן זול זיין בילדנוס אין דש היכל שטילן · לזכרון · האבן דיא יודן גיזנגט פר זול זיך ביכינן לוסן · דש מן אלי טאג פור איני ביטן טוט אים מקדש אונ׳ זייבר צו גוטס גידענק :

יד
יוסיפון דער רעמ׳ ספר ב׳ פרק ט׳ ·

מער שרייבט יוסיפון · אין דעם ספר ב׳ וויד **אפיוני** · דש דיא יודן אים גיזיין אים גיברויך הבן · דיא רעמישי קייזר אונ׳ דאם רעמישי רייך אונ׳ פולק צו פריין אונ׳ אויך דש היכסט צו לובן · אונ׳ יודן אלב בייט פיר די פעמר גיאופפרט האבן אים מקדש וכו׳ :

טו
מער יוסיפון קגד אפיוני ספר ב׳ שרייבט יודן בעטן ויר דיא רעמישי קייזר ·

אלזא שרייבט ער אויך צו קייזר **אבימיביא** אים ספר ח׳ פרק ב׳ · איך וועלט גוך הונדרט דאיות ברעכנן אין אכר גיכוכג אן דעבן · דא זיך צו אתה הקורא פיר הבן דיא גוים עובדי כוכבים ופולנות דיא היידן אונ׳ גאט לחי פעלקר גיבעכט בור זיא מתפלל גיוועזן · אונ׳ קרבנות בור זיא גיברוכט · דא כון דש בית המקדש גשטאנדן איז · פיר הבן אויך כוס ועלבן מול איינבי מלכים ושרים אוכטר אוכם גיהאבט · אלזא דש מירם ביט הבן טון סוין · כוך הבן מירם גיטון · וויא זולטן מיר יודן דען איבונדר אים גלות

יז
יוסיפון לרומיים ספר ח׳ פרק ב׳ · יודן הבן ואר דיא גוים עכו״ם אים

דיא

ילקוט דף לג׳ מלכים י״ח שרייבט · זוה הקב״ה לחלוק כבוד למלכות אפילו איכה הוגנת כפרעה וכאחב וכו׳ · גוט הוט גיבוטן דען קיניגן דער פולקר אלי ער צו ביווייזן· ווען זיא שון אונגוטליכש וועזן פירן· וויא פרעה קיניג מצרים אונ׳ אחאב קיניג ישראל גיפירט הבן:

שלמה בחכמתו אמר את ה׳ בני ירא ומלך · ועם שונים אל תתערב· דאש איז · מיין זון פוירכטי גוט אונ׳ דען קיניג· מיט דענן די אנדרשט טון· מישי דיך ניט איין· אודר ורבורג אונ׳ ורפפליכט דיך ניט מיט אינן:

זוהר שרייבט דיא תורה הוט גיבוטן ע׳ פרים מקריב צו זיין צו ירושלים. פור דיא ע׳ אומות העולם: דא מיט עש אינן וואל גין זול· דאש שרייבן זונשט אויך אנדרי ספרים:

יוסיפון שרייבט אים לכנן יוסיפון דער רעמר· דען דיא קריסטן יוספוס כעכן אונ׳ ויל דרויף הלטן· שרייבט ווידר אייכן הוט אפיון גיהייסן הוט אויך ווידר יודן ויל שקרים גשריבן וויא זיא דיא מלכים ולוכן· זו שרייבט יוסיפון דש פירוש אויף דען פסוק אלקים לא תקלל וגו׳ · דש מן אויך אנדרי פולקר ניט ולוכן אודר ורלכטן:

ויל דערי גלייכן ראיות ברעכנט יוסיפון· אים פרק ח׳ דף נ״ח:

אים ספר ברוך· דש הבן דיא קריסטן בייא דער ביבלייא איין גיבונדן· שרייבט ער· דש דיא יודן צו בבל אלכטהלבן בייא דען גוים געלט גיכומן· אונ׳ דאש געלט גען ירושלים גישיקט. אונ׳ דר בייא גשריבן כהאי לשון· זיר שיקן אויך דש געלט דש איר דרום זולט אופפר איין קויפן אונ׳ וירן כום קטורת מיט צו רייכרן אים בית המקד׳ אונ׳ דש איר זולט ביטן ואר דיא גיזונדהייט נבוכד נצר קיניג בבל אונ׳ ואר די גיזונדהייט זייכש זונש באלטשעאר דש זיא לאנגש לעבן הבן זולן אונ׳ דש זיא אונש גינעדיג זיין וכו׳ :

קיניג דריוש הוט איינן בריב גיפיכדן דען הוט זיין פור פאדר דער קיניג כורש גשריבן דען זעלבן הוט ער ווידר קונפרמירט. אונ׳ מקיים גיוועזן· דער לויטט אזוא· מככסי מלכא וגו׳· אויש דעם קיניגש איין קומן אונ׳ גיפעלן זולט איר דען יודן טעגליך געבן. דש זיא אופפר קויפן· גלאט אים הימל צו אופפרן· אונ׳ דש זיא בעטן ואר לאנג לעבן דש קיניגש· אונ׳ זייכר קינדר וכו׳· דעס זיין זיא ועסטיגליכן כוך קומן· דאש שרייבט אויך יוסיפון צו דען רעמירן אים בוך י״א אים ויר׳דן פרק:

במסכת יומא פרק בא לו אויך אין מגלת תענית פרק ט׳: וינדט מאן דש די כותיים

ד
ילקוט מלכים י״ח·
ה
משלי כ״ד
ו
זוהר אונ׳ אנדרי ספרים·
ז
יוסיפון לרומיים דף תת״לא אים ספר דש ער גיגן אפיון גשריבן הוט יוסיפון לרומיים פרק ח׳· דף נ״ח·
ח
ספ׳ ברוך יודן הבן געלט פון גוים גיכומן אונ׳ גען ירושלים גישיקט אופפר אונ׳ וירך דרום צו קויפן·
ט
עזרא ו׳ קיניג דריוש כוט יודן געלט צו געבן ביכולהן צו דען קרבנות אונ׳ דש זיא ואר אין בעטן זולן·
י׳
יוסיפון לרומיים ספר י״א פרק ד׳· מסכת יומא פרק

מיר זיין קיסר מלך ושררות גיהורזאם אונ' געטרייא · ווער זיין שררה ולובט הכדילט ווידר גוט · דער דיא שררה הוט גיזעצט · כי הוא מלך מלכים · ווען זיא אונש ניט גינעדיג זיין · זא טונש אונזרי ייכד · אונ' השם יתברך גיבטש דען מלכים אונ' שררות אלזא איין · וויא שלמה זגט · לב° מלכים ביד יי' וגו' · דעם קיניגש הערץ איז אין גוטש האנד וויא ערש היין ביגערט טוט ערש לאייטן · די שררה איז גוטש קנעכט · אויך דיא אבגוטשי היידן · הוט ירמיה הנביא גוטש קנעכט גיהייסן · (דא ער זגט נבוכד נצר עבדי) וואדום וואלטן מיר אז דיא קריסטליכי קיסר מלך ווירשטן אונ' הערן ולובן · דיא דוך אן גוט גלייבן · ככ"ל · וויא זול איך דיא קיניג אונ' הערן הייסל ך ולובן · וויים איך ניט וואס שלמה זגט · גם° במדען מלך אל תקלל וגו' · אוך אין גידאנקן פלוכי ניט דען קיניג אונ' אין דייכר שלוף קאמיר שאלודיי ניט דען רייכן · דען דער פוגיל אונטר דעם הימל · (דש זיין דיא ענגל גוטש ·) בריינגט דש גשרייא אונ' וואס דו פלינל הוט · זגט דיא ואך אן · וויא זול איך דש פלוכן ואר נ"אט ורכברגן · איך מוס יוא גוטש אונ' דאס קיניגש שטרויף וערכטן · אונ' זיינס ווערק איין ריידן חלילה · גוט וויל הבן מיר זולן אים גלות ורשפרייט זיין · ליבר ווענן מיר · אונטר קייסר קיניג דער קריסטנהייט זיין · אלס אונטר דעם טירקן אודר קיזל באש · ווען איך דיא קריסטן אלי אויף איין מול קענט וואס פלוכן אונ' ווער גוטש וויל ניט · אונש בו ארליזן · זא שיקט גאט אונש איין אנדרן דער אונש אונגינעדיגר אין אלס די קריסטן אונש זיין° איבר דען האלו · אונזר גלות ווער דרום ניט אויס · מיר וועלן בו שולך מיט גוט בו טרייטן · כון זיך · דש ווידר דען שכל איז דיא שררה בו ולוכן · בון° וויל איך דיר אויס ויל ספרים זא ווייל דער קריסטן אלס אויס אונזן ביוויין דש מיר קיניג קייזר אונ' הערן ניט ולוכן · זונדר זאלר איר לאנג לעבן בינטן ·

ווער זיין שררה ולובט הכדילט ווידר הש"י · סמלי כת"ח ·

מלך הייסט גוטש קנעכט · קהלת

ווען קיין קריסט אים עולם ווער · קעם דוך משיח ניט אויבר עס המ"י הבין וויל · אלסן ביוויישט אויז אלן ספרים דער גוי' אונ' דער יודן דש מן קיסר ומלך ניט ולובט ·

דף ירמיהו הנביא שרייבט נאך בבל · אן ישראל דיא דורטן ורטריבן וואדן · דרשו את שלום העיר וגו' · טראכטט נוך דעם ורידן דער שטאט · אין דיא איך אייך ורטריבן האב · בעטט ואר זיא בו גוט · דען ווען עס איר ורידליך גיט · זא ווערט איר דעמן ורידן אויך גיניסן · דש הוט ירמיה אויס גוטש ביפעליך גשריבן ·

א
דש מאן ואר קיסר ומלך ביטן זול · ירמיהו כ"ט ·

פרקי אבות שטיט מתפלל בשלומה של מלכות כו' · ביטי ואר דען ורידן אונ' וואל פארט דער קיניג:

ב
פרקי אבות ג"

שירים רבה מפרק ב' לייכי גיירות · על הפסוק השבעתי אתכם בנות ירושלים באילות וגו' · ו' שבועות השביע הקב"ה את ישראל וכו' · ואחד מהן שלא ימרדו במלכות · דש איז · ועקס שבועות הבן ישראל גשווארן בו הקב"ה · אונ' איינר דרונטר דש מיר זיך ניט גיגן דער פולקר קיניג אונ' ריגעכטן אויף לייבן אודר ווידר זיא טון זולן :

ג
ג' שירים רבה פרק ב' דייכי גוירות ·

ילקוט

פורנן אין יום כיפור· דאש מיר מער בעטן· אלש דיאש גאנץ יאר· ווען אונזר תפלה
חם ושלום ניט וואלט אין דרייסיג טאגן אויש פרש ווערדן· אליין אין כל היוכל מפי המומר
שקר טול ותפל· דש ווערט יוא גר לא דער בולט ביוויזן· דאש מיר אויך דער קריסטן
קברות בעטן מוגן·

לג
שלאנגן באלג שרייבט ווייטר· ווען איין יוד איינן קריסטן הערט סאקרו מענטש
שווערן· זגט דער יוד· דער גוי הוט בייא דעם מגר דמיא
גשווארן· דש זייא· בייא דעם וואלשן אונ׳ און רייכן גלאבן גשווארן· הייא זיכט מן
זיין עס הארכות· ער הוט וועלן שרייבן שקר טמיא· זא שרייבט ער סיגור דמיא· אויך
הכם ניט ניהערט· אבר לפי דברי המומר זע לבלט· ווען אייכר וואנט סיגור דמיא·
ווער זא ויל אלש ווען אייכר זאגט גיסיקט בלוט· דען שגר הייסט שיקן: דמיא הייסט
בלוט. אונ׳ ווער קיין ביוין אודר גבלאי וויא ער מומר שרייבט

לד
ער שרייבט ווייטר· דער תלמוד הא אונש גיבוטן· ווען מיר איין בור ברוכני
קירכן זיהן· זולן מיר השם יתברך לובן· דש ערש בו ברוכן הוט·
אונ׳ וויכטן דש אלי קירכן וולן אלזא בר ברוכן ווערדן· דורטן שטיט לויטר אונ׳ קלאר·
ווען מן זיכט איין בית עבודה זרה· דש איז איין אבגיטיש הויש· אבר ניט איין קירך דער
קריסטן· דען מיר האלטנש פור קיין הויש דער עבודה זרה· וויא אובן גשריבן איז:
גיבונג גיאנטוורטט בוס אנדרן קאפיטל:

מומר שרייבט מיר ביטן גאט דש ער איר קריסטן קירכן בר ברעכן אונ׳ זר ווישטן זול·

יודישר טיריאק

דש דריטי קאפיטל

דאריגן ווערט ביוויזן· דש מיר יודן דיא שררות יר״ה בכבוד גדול האלטן אונ׳ פיר
זיא מתפלל זיין· אונ׳ דש אונש ואר בוטן איז דיא קריסטן בו בטריגן· אודר
ואלש גינן אינן בו שווערן· אויך דש וואלשי ווארט. און בוכט· ויל מער אבר רכיות·
אין דער תורה שבכתב ושבעל פה ורבותן· אונ׳ גאר ניט ערלויבט איז· דען קריסטן
איבלש בו טון:

א
מומר שרייבט אין זיינם ספר הנקרא שלאנגן באלג· דש מיר יודן זיין
אליין אישרליך (בלושר ואר דען לייטן) שטילן אלש ווערן
מיר דער שררה יר״ה גיהורזאם· אבר בלב אונ׳ היימליך
ואר פלוכן אונ׳ ואר מאלידיזאן מיר זיא: דרויף זאג איך, כי שקר גמור הוא

מומר שרייבט יודן פלוכן דיא שררות היימליך·

שמות כג׳

איס איין שבועה אויף גיליגט · דז שווערט ער ביים זייכר עבודה זרה · דז שטיט אין דער תורה שמות כג ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו ולא ישמע על פיך · דש איז : אונ׳ אלש וואש איך אויך גיזגט הב זולט איר האלטן · אונ׳ דערן אב גוטר נאמן זולט איר ניט גידענקן · אונ׳ זולן דורך אייך ניט גיהערט ווערדן · מיר האבן אבר אלר לייא גימיינשפט מיט דען קריסטן · מיר נעמן אויך דיא שבועה פון אינן אן · דן זיא שווערן ביים גוט דעם אלמעכטיגן אונ׳ ניט ביים עבודה זרה · הארכתי בספר מעשיתי לנוכרים · אלזא האב איך דיר מיט זא עדים נאמנים ביוויזן דאש מיר דיא קריסטן ניט ואר אב גיטוים לייט האלטן : אונ׳ וואו גוים אין דעם תלמוד שטיט · קאן ער קיינר קריסטן דיא מיט מיינן · וונדר עכו״ם דש זיין היידן :

ווארום מיר דען דיא קריסטן גוים נענן · יודן הייסן אויך גוים ·

ווארום° אבר מיר דיא קריסטן גוים נענן · איז די אורזאך · דש מיר ניט וויסן פון וואש פולק זיא זיין : וויא מכלל בחלק שני שרייבט בהקדמתו ע״ש · דאש מיר אינן קיין שם פרטי געבן קענן · דרום הייסן מיר זיא גוי · דש איז איין פולק · וויא דען דער °פסוק אונש יודן אויך גוי הייסט · זיין מיר פרוש גוי קדוש · זיין מיר הן ביו הייסט מאן אונש גוי אחד · דש וואלטש גוי · הוט זיך קיינר צו שעמן :

בראשית טו׳

מומר שרייבט ווייטר מיר ואר טערדן אלי הולכליך° אונ׳ שטרוא הפלס דיא בלם וויים איבר אנכדר לינן · אונ׳ שפייהן עס אן · איז יוא אובן אופט גיהערט · דש דיא תורה זגט° ואך את דשכם וגו׳ · וויא זולטן מיר זיך איין וולכי סככה טון · דש דוך אונזר תורה ניט גיבוטן הוט . וואש אירט מיך דש בלס אודר שטרוא העלס · ווארום זולט איכם ולובן אודר ורעכטן · וויא מומר טרייבט · הוט עש מומר גיטין · וויא ער איין יוד גיוועזן איז הוט ער גיטין וויא איין עס האכן : הארכתי בספר הנוכרים · דש מומר לייגט ·

לב

מומר שרייבט ווייטר ווען איין יוד איבר אייבן קירך הוף גיט דרויף איין קברות איז · זגן דיא יודן . דש זיין גיבעט אין ל׳ יום פור הש״י ניט גיהערט ווערט · דאש שטיט אים תלמוד כון עבודה זרה · זא זאג איך דאש עש שקר וכזב איז : אין מסכת °תענית דף ט״ז ווען מן מתפלל על הגשמים · דש איז ווען מן הש״י ביטן וויל · דש ער רעגנן לושן זול · זול מן אויף דיא קברות גין צו בעטן · זיין קייני יודן קברות פור האנדן זא זול מאן אויף קברי גוים גין · אונש אנדרן זאגן מיר אם ערב ראש השנה ובערב יום הכפורים אויף דיא קברות תפלה צו טון · ווען קייני קברי ישראל דא זיין גין מיר יוא אויף קברי גוים · ווען זולט ווארז ין וויא מומר שרייבט · דש מיר האלטן אונזר תפלה ווערט אין ל׳ ימים ניט אנהערט · ווען מיר אוף דער גוים קבר גין : וויא זולטן מיר אן דען הייליגן צייטן · אויף דיא קברים של גוים גין · מורגן איז ראש השנה ·

תענית דף ט״ז ·

הולכים על קברי גוים להתפלל על הגשמים ·

מורגן

טעגליך אלירלייא בהמות ווען זיא כור קויפן וואלן:

מן דארף דען דען גוים קיין כלי זיין אודר וואפן בו קויפן געבן· דען זיא מורדן דר מיט· זא ביסטו דורא מולדיג: עדות ג׳

דען קריסטן געבן מיר אלירלייא גיווער בו קויפן· זיא מטרופן דיא מורדר אויך מיט דעם ראד· אוב׳ הלטן גוטי יושטיבייא

מן דארף אין דער גוים הערבריג קיין ויך איין שטעלן· בו הערברינן· דען זיא גטן דיאם ויך אן מיט זכות: עדות ד׳

דען קריסטן שטילן מיר אלירלייא ויך אין דיא הערבריג· זורגן דש ניט· זיא ורברעכן אויך זאלבן בולאק אודר רובע כדין תורה·

עש זול קיינר קיין גוי ורטרויאן· אוב׳ אליין מיט אים איבר פעלד גין· ווען מיר יודן וועלן זיכר וואנדירן· בעטן מיר איבן קריסטן כום גילייט פאן· עדות ה׳

מן זול דער גוים רופאים ניט ברויכן· זיא גטבן דען יודן גיפט. עדות ו׳

וא איז דוך ידוע· דש מיר דער קריסטן ארבט אלי טג ברויכן אוב׳ זורגן דש ניט·

עש זול ויך קיינר בון דען גוים באדביכן אוב׳ שערן לושן· דען זיא זיין מוירדר מיכטן דיר דיא גורגל מיט דעם שער מעסר אב שניידן· עדות ז׳

וא האבן מיר דאך קיין אנדרי בראביר אלס קריסטן· אן אלן אורטן אין דייטש אוב׳ וועלש לאנדן וואו איך גיוועזן בין· אויך אין פולן· אוב׳ ורבן קיין גורגל אב שניידנש·

מיט דער גוים ויין· דערפן מיר ניט הנדלן אודר הנאה דר בון הבן: עדות ח׳

יודן הנדילן דוך אין אלן לענדרן מיט דען קריסטן ויין·

פון דער גוים אבגיטריי דארפשטו קיין נעום אודר הנאה הבן· ווען דוא אייבש ביקומשט מושטו עש בו מאלן אין דען וויכד שטרייאן· אודר אין דאש יס ווערפן: עדות ט׳

וא האנדלן דוך דיא יודן מיט קוראלן אוב׳ אנדרי פאטואר נושטר דורן בלס אוב׳ דאש כילד ישוע כונברי אין· קויפן אוב׳ ואר קויפנש ווידר· ווען מן דען דאש בלס זעלט פור אב גיטרייא הלטן· וויא מוסר טרייבט· מויזט מאנש דוך בכל ארטאלן אוב׳ אין דש וואסר ווערפן·

מן דארף קיין כול אודר איין קושן ביכאלן· דער אין דען גוים קלושטר גיהערט דען עש קומט איכן אב גויטרן בו מרן· עדות י׳

דען קריסטן נעבן מיר כול אוב׳ איין קומן אין קלושטר אוב׳ אין גיישטליכי אורט·

אין סנהדרין דף מ״ג עש דארף קיין יוד גיטייכשפט מיט דעם גוי הבן· דער גוי מוז אים לייגבן· וא ורקלאגשטו אין ואר זייכר שררה· אוב׳ ווערט עדות י״א

עש איזט אוכש ואר בוטן מטעס · וויא אובין אים ערשטן קאפיטל גיזאגט איז · זיך זויא
ער דען שקר זא גאר ניט ריימן קאן · ער זאגט ווען איין קריסט נוך נאכט מול ניט · זגט
דער יוד מטמא הייזת · זאג מיר איין מבין לשון הקודש · וואש עש איז · ווען אבר סון איין
יוד וולט זאגין · דער קריסט הוט דען תלוי גיאכלת · וויא מומר שרייבט · דאש איז
קיין שמוך · אונ׳ זא ויל גירעט · אלש ווען דער יוד זאגט · דער קריסט הוט · יש״ו
נוכרי גינעסן · ווארום משיחס תלוי הייסט שטיט אובן אים קאפיטל א׳ · דש אבר מומר
שרייבט מיר הייסן דש נאכט מול סעודה טמא · דש וויא דיא אונרייין מול הייט · שקר
וכזב · דיזר מומר ווערט גיפונדן הבן · וויא איין מול איין דישפוטט · בוויסי לייכס מומר
אונ׳ יודן כו רום ואר דעם אפיפיור גיהלטן ווארדן איז · אונ׳ דעם יודן דאש אויך ויר
גיווארפן ווארדן · דש דיא יודן אין רומכייא · דש נאכט מול לחם דמא גיהייסן הבן · הוט
יוד גיאנטוורט · ווייל אים עוואנגיליון מט״יאוס מרקוס לוקאס ביטייטליך גשריבן · דש
ישו״ע נוכרי · זיינן יונגרן דש נכט מול כו ירושלים אין ברוט אונ׳ ויין גיגעבן · אונ׳
גיזאגט · דש זייא · זיין לייב אונ׳ בלוט · דש זולן זיא טון כו זיינר גידעכטנוס · אונ׳ די
קריסטן ביקענן אונ׳ גלייבן · דש דער וואר לייב אונ׳ בלוט ישו״ע משיחס · אין דען
אושטייאן ורשיסט איז · זא קאן עש אויך היבריאש ניט קורצר אונ׳ בעסר גיגעבט ווארדן
אלש לחם דמא · (ניט מיט דער ט וויא מומר שרייבט ·) דש איז דיא שפייז דש בלוטס
אונ׳ לייבס · אין דעם ווערטלן דמא איז אלס בגריפן · דא בייא לוס א כש אויך בלייבן
איך הבש אבר ל׳ ניט גיהערט אלזא נענן:

ווארום ישו״ע נוכרי תלוי הייסט · אים ערשטן קאפיטל בו ויכלן׳

ווארום איר נאכט מול פון דען יודן אין רומכייא פ ר יארן לחם דמא גינענט ווארדן׳
מט״יאוס כו׳ · מרקוס י״ד · לוקאס כ״ב ·

לא

מומר שרייבט ווייטר מיר ספייאן דיא קריין אן אונ׳ הייסן עש עבודה זרה · דש
קאן דוך ניט וואר זיין · ווייטן דוך אלי יודן · דש די קריסטן דאש
קריין ואר קיין גוט הלטן · אונ׳ אים ניט דינן · אליין הלטן זיא עש ואר איין גידעכטנוס ·
שרייבן דוך אלי אונזרי פוסקים · גוים בזמן הזה לאו עובדי ע״ז נינהו · דיא קריסטן זיין
קייני אב גוטיש לייט · אויס דעם תלמוד ווייל דיר מיט זא עדים ביווייזן · דאש דיא
קריסטן קיין אב גוטישי לייט זיין · אונ׳ דש מיר זיא ניט דר פור הלטן · אונ׳ וואו אים
תלמוד שטיט גוים ורשייבט ער ניט קריסטן זונדר דיא אב גוטיש׳ פולקר · דען דער
תלמוד איז כו בבל אן בייטן קיסר קונסטנטינו · מחובר ווארדן · דא סול איין מסכת
כוכבים נוך ניט אים נאמן גיוועזן · זיך תלמוד במסכת ע״ז דף א׳ שטיט לפני אידיהן של
גוים שלשה ימים אסור לשאת וליתן עמהם וכו׳ · דש איז ואר דער גוים ייארטגן דרייא טג
דארף מן ניקס מיט אינן הנדילן · קיין ורך אודר געלט · אינן לייהן אודר בון אינן אן נעמן
אבר מיט דען קריסטן הנדלן מיר זאר אונ׳ נוך דען ייארן · אויך ווען ערש ביגערט אס
ייארטג · ועלכרש :

פוסקי׳ שרייבן גוים זיין ניט עובדי ע״ז

עדות א׳

מאן דארף אינן איין גרושי נהמה כו קויפן געבן · דען קריסטן געבן מיר
טעגליך

עדות ב׳

כט
איין גיטויפטן יודן הייסן מיר משומד׳

מומר שרייבט מיר הייסן איינן גיטויפטן יודן משומד׳ דאש זייא פון גוט אב גיטילגטר׳ דרויף זאג איך אונ׳ וויל ביווייזן׳ דאש דז וואֹרט משומד איין אבטפרעמפטר׳ דש איז איינר דער זיך ורעמד מכט׳ וויל זיך ניט לן קענן געבן׳ ווער ער איז׳ ער זייא גלייך איין יוד קריסט אודר טירק׳ ווען איינר פון זיינס גלויבן ווייכט׳ אונ׳ וויל דער ניט זיין ווייא ער גיבורן איז׳ דער הייסט משומד׳ איין אבטפרעמפטר׳ ° ווייא רמב״ן שרייבט אויף דען פסוק כל בן נכר לא יאכל בו׳ דיאש איין איקליכר דער זייני אמונה ואר ענדרט איין משומד הייסט׳ אונ׳ נעמט דש לשון אויש דעם תרגום׳ אויש דעם וואֹרט ואשתמודע יוסף לאחוהי׳ זיך דוא ומלבשט איין׳ דש איין יוד אודר גוי משומד הייסט׳ וועלכר זייני מעשים ענדרט אונ׳ ורוועקסלט׳ ווייא אונזרי חכמים אלנטהלבן שרייבן ווען איינר איין מצוה אין דער תורה עובר איז׳ אלש חזיר עשן אודר דר גלייכן׳ שרייבן זייא דער איז איין משומד לאכול חזיר׳ כלומר איין אבטפרעמפטר ער מכט זיך ורעמד אונ׳ עשט חזיר׳ אלש ווען ער דיא תורה ניט קענט׳ דיא דש ואר בוטן הוט׳ דרום ניט אן ביליך אונ׳ כון וויל מער הייסט איינר איין משומד דער כל התורה עובר איז׳ דער איין יוד גיבורן איז. דען ווייכקייט נטרוכקן הוט אונטר דעם בערג סיני׳ דיא גשריבן שטיט׳ ולא אתכם לבדכם וגו׳ דש איז ניט מיט אויך אלייכט׳ האב איך דען פוכט אויף גירכט׳ אונ׳ דיין אייד. דען מיט דעם דער הייטיגש טאגש היא ואר דעם הערן אונזרש גוט איז׳ אונ׳ מיט דעם דער ניט היא איז וגו׳ אלוא קאן זיך קיין יוד אויש דער שבועה ציהן׳ מיר הבן אלי גישוואֹרן דיא תורה צו האלטן׳ וועלכר דש ניט טוט׳ אונ׳ וויכג אודר ויל דר פון עובר איז׳ הייסט משומד׳ איין אבטפרעמפטר׳ כלומר איינר דער זגן וויל איך בין ורעמד׳ בין ניט דר ביא גיוועזן׳ דא מן דיא תורה געבן הוט׳ דעם וועגן הייסן מיר קיין קריסטן משומד׳ דען ער הוט דיא תורה ניט מקבל גיוועזן אודר אויף זיך גינומן׳ אונ׳ איז עש אויך ניט שולדיג צו האלטן:

רמב״ן על הפסוק כל בן נכר לא יאכל בו׳

דברים כט׳ אל יודן הבן גישוואֹרן די תורה צו האלטן די שון ניט וועלכרט אם בערג סיני גיוועזן זיין׳

ל
מומר אנטוניו מרגריטו פון רעגנשבורק לוסט זיך געבן משומט הייסן׳

אין מומר אנטוניו מרגריטו שרייבט׳ ער מעג וואֹל לייזן דש מן איני משומט הייסט׳ דש זייא הייסט איין אבטשלופפר׳ דער פון דעם שווערן גיזעץ אבטשלופפט זייא׳ דיש משומט שטיט היכטן מיט דעם ט״׳ וועלכר זיך מיט ביכאלן לוסט בין איך אויך צו ורידן׳ מיינשטן טיילש אבר הייסן מיר דיא גיטויפטי יודן מומרים׳ דש זיין ורוועקסלט׳ כל דיא גיזעץ אונ׳ תורה ואר וועקסלן׳ ווייא איך זלמן צבי׳ אבר דאש ורצטלן משומד ורטייטש׳ ווערט קומן אן דעם אורט וואו איך ואשמודים ואר ענטווארט:

מומר שרייבט מיר געבן יאֹרס נאכט מול ויל שפוטליכי נאמן׳

ווייטר שרייבט מומר מיר געבן דער קליסטן נאכט מול. אודר אושטייען ויל שפוטליכי נעמן׳ זא זאג איך דש איכש ניא גיהערט האב׳

סכלה׳ אונ׳ איז אז ניל׳ דש מיר אונזרי וואשר איז משכן אודר בית המקדש אויך גיהייסן הבן מי כלה׳ מיר האבן דיא אונרייני אונ׳ סמורעים מיט געשפרענגט אונ׳ ניא שטהל גיוועזן׳ דרום הבין מיר ניא גיהייסן מי כלה׳ ומים טמאים: דש איז דער אונ רייני וואשר׳ (רל וואשר דיא מן בו דען אונרייכן בידארף׳) אבר דש וואשרש זו פשטאג אודר עבמית איז ניט אונריין:

(דע)ן האבן אירי (וואש)ר אויך מי כלה (אונ)׳ מים טמאים גיהייסן

דיא ווייל בון דיא איס באפשטוס׳ אלס וויא בון אלטרס הער דיא גרעבר אונ׳ ווכשט דיא מעגשן און אונטר זיך מיט דעם וושר שפרענגן׳ ניא טויפן אויך די קינדלר מיט׳ דיא זיא פון אלדזיכל הלבן רייניגן וויא ניא זעלבר זגן׳ זא הייסט עש רעכט מים טמאים׳ דש איז וושר דער אונרייכן׳ דיא מיט מן די אונרייני שפרענגט׳ אבר דאש וואשר איז ניט אונריין׳ עש ווער זוכשט אונזר וואשר איס בית המקדש אונ׳ משכן אויך אונריין גיוועזן׳ זיך אס אוועגן גיליון מט׳ זי מרקים לוקאס דש ישוע משיחס׳ די סמורעים אונ׳ די אונרייני זעלבשט הוט הייסן נוס כבן אודר פר שטר גין׳ דש זיא זיך בשפרענגן אונ׳ רייניגן לושן׳ סוף דבר מומר ווייס ניקש אין דער תורה׳ ויל וויניגר אין זיינס אוועגן גיליון:

מטיאוס ח׳ מרקוס א׳ לוקאס ה׳ ווזי

כו אבר מולט קומט מומר ימ״ה׳ מיר ביטן אלי שבת פור דיא יודן דיא די טויף ואר שטערן׳ זיך איס מעמוריאל כוך הוט ער הערן לייהכן בעבור שבטלו שמד׳ ובטלו מכסים וכו׳: דש איז דייטש פון וועגן דש זיא דיא גזירות הריגות אונ׳ דיא מכסים הבן מבטל גיוועזן׳ וויא דען אין אלן ספרים מגלות דייטש איז אויס טילגונג אבר ניט טויף׳ לוס מיר מומר דייטשן׳ להשמיד להרוג ולאבד וגו׳ דיא בו מול אייט יוא קיין טויף אויף ערדן גיוועזן׳ סרטין לוטר אונ׳ אלי לומדים ביכהס דייטשן שמד ורפולגונג׳ ווייל ער שמד טויפן דייטשן׳ וויל איכם מיט איס וואגן׳ עס שטיט תהלים לז׳ ופושעים נשמדו יחדיו׳ ואת כל הרשעים ישמיד שם קמ״ה׳ ולוי דערווין כוך מער ורהבדן:

(ש)מד ואר טילגונג (ה)ייטש אבר ניט טויפן׳ מגלת אסתר׳ תהלים לז׳ שם קמ״ה׳

כז ווייטר שרייבט סלאכבן כאלג וועןזיך מייבר אונטר אונש טויפן לושט׳ זיין דיא גאנן משפחה ספל ניהלטן׳ אמת דער טעש ווערט קומן׳ ווען איך ולמשמדים ואר אכטוורטי׳ דען וויל זיך לרובי׳ פעמים רעים׳ אונ׳ ניט דער אמנה הלבן טויפן׳ אונ׳ אונש דר כוך אויס וייכטשפט אלי ליגן אונ׳ טריגן כוך זאגן׳ אונ׳ שרייבן׳ ווערט דיא משפחה ורלאכטט׳ אונ׳ ווערט אבן ויר גיוואלפן׳ בספר אשר הכינותי לכופרים הרחבתי הדברים:

(ד)אנרוס דער (מו)מרים קרובים (ו)אר אכטט זיין׳

כח דיא קירך ווייא הייסן מיר קירדול זנט מומר׳ איך זאג דש איך ניט ווייס וואש קירדול איז׳ הבש ניט גיהערט׳ דש לשון איז אונטר מיינן ביקאנטן לשונות ניט:

סומר

דס איז עס ואסן ישראל׳ אין אשדוד אוב׳ וואורדן דריבן ניהאלטן וויא דיא ורעמדליכן׳ זא
זיך דס דו וואלט ממזר ורעמד דייטש איז אבר ניט הורן קינד׳ דער מומר איז איין עס
הארץ. דיפתח גיבט איין הבנה די. איין א׳ אודר צין מיט ברעננט׳ כידוע לבעלי
הדקדוק :

כב מומר שרייבט ווידר טלה כמדרן׳ ווען טאן בן מורנגס אוב׳ אובנט גוס גיבעט
לייטט׳ זאגן דיידן׳ מן לייט דיא טריפה תוליה גלוק׳ דס איז
דיא אונריין נלנן גלאק׳ זך בון וויא קומט טריפה בו אייבר גלוקן׳ אודר ווארום הייסן
מיר דיא בעט גלוק בו מורגן אוב׳ אובנד טער טריפה תליה גלוק אלס די מן זוכנט לייטט׳
אס ורייטג בו מיטג. אובין הוטטן אופט ניהערט׳ וואס תלוי אודר תוליה איז׳ עס איז
קיין נלנן אודר און ריין בו ואר טטין בעטן איז ניט אוברעכט׳ מאן לייט דר בו׳ אודר מאן
קלופפף דר בו וויא מיר יודן טון׳ שקר ענה בכו המומר׳ קיין ורשטענדיגר יוד טוט
וולכס׳

כג מומר שרייבט מיר הייסן איינן קעליך אין דער קירכן כלב׳ דס וויא איין הונט׳
זא זאגן איך וויא קומט איין הונט בו אייכס בעכר׳ דס איז איין
גרייפליכי ליגן׳ ער הוט הערן לייטן זיים אבר ניט ווא׳ מיר הייסן אונזר כלי קודש כלין׳
דס איז גיפעס׳ אוב ניט הונט דייטש׳ וויא דוא זיכלסט בייא דען גיפעסן בוס משכן
שמות כה את תבנית המשכן ואת כל כליו וגו׳׳ דס איז די גלייכנוס בוס משכן אוב׳ אל
זיין גיפעס׳ דס ווידר שפיל וויל איך גלויבן׳ דס די קריסטן דס וואלט קילך בון אונזרר
שפראך דיס לשון הקודש הער האבן׳ אלס כליך׳ דס איז גיפעס׳ זא איז כליו אוב׳
כליך איין ווארט׳ מאן שרייבט ניט מיט דער כ״ף היכטן׃

מומר שרייבט מיר הייסן איין קעליך
כלב דס וויא איין
הונט׳
שמות כה׳

כד מומר שרייבט ווייטר מיר הייסן דס טעם גיוואלכט מיתה גיוואלכט׳ דס וויא מיט
גיוואזכט׳ וואס דריכגט דען אוילכן דעס שקר היצט ערס כלייבן
לושן בייא מת גיוואלכט׳ דאס איז דיך אך טיט גיוואלכט דייטש׳ וויא זולן מירס אנדרשט
הייסן אלס דיא קריסטן זגלכרט׳ דס אבר אופט איין ווארט אין אייכס אנדרן לשון׳
להפך איז׳ אס או וכיט בייא׳ אויף דייטש הייסט קאלט וריש׳ אויף איטלייאכש הייסט
קאליט ווארס׳ מיר הייסן עס אויך ניט אנדרשט אלס טעם גיוואלכט׳

כה מומר שרייבט ווייטר מיר הייסן דס וויא וואסר אין דעם בלאפטוס מיט טפאים׳׳
דס זייא דייטש די אנכרייבי וואסר׳ מומר ואר שטיט ניקש הע׳
ער דאס חומש גילערנט ווארד ערש בעסר וויסן׳ זיך במדבר יט׳ וכל אשר יגע בו על
חרב או במת או בעצם אדם או בקבר. ולקח איזב וטבל במים איש טהור והזה וגו׳ :
והזה הטהור על הטמא וגו׳. כי מי נדה לא זורק עליו וגו׳. ומזה מי הנדה והנוגע במי

טעם על מיט
טפאים׳
במדבר יט׳

יט

מומר שרייבט איין קירך הייסן מיר תועבה׳ דש ווייל דייטש ניקש ניטן אוב׳ אונ ווירדיג וויא וואל איך דש עס הייסן אונטש דש אלטוו קערט׳ מיר זאגן דוך נו אונזר שול אויך תיבה׳ היורד לפני התיבה להתפלל׳ דש איז ווער דיא גיט ווער דען עמוד נו בעטן׳ מיר הייסן איין כ׳מה אודר ה׳ ד דרויף מן מתפלל איז תיבה׳ וויא מאג מן אויך זאגן נו איירר קירכן תיבה׳ אבר ניט מיט דעם עין׳ אלטיכיא מרגריטא איין מומר שרייבט דש זעלברט בספרו אבר באמת דער גימיין טן הייסט איירי קירכן בית תפלתם׳ דש איז דש הויש אירש גיבעט׃

תיבה הייסט איין ...יימה דרויף מן ...תפלל איז׳

כף

דאש אביר ניזמר שרייבט מיר הייסן איין קירך בית חיכה אודר מושב׳ שקר׳ דש טן וויא אבר בין ווילן טומו הייסט׳ דש קומט כון דען קריסטן הער׳ דיא ווילן ויא עש אויך טוס הייסן כון דעם לאט'ייניש טומו׳ דש איז איין פאלסט אודר הויש׳ ער מוסר וול אבר טומאה דרויש מאכן דא ואר קאן איך ניט׳ ווער קאן ואר ואלטי בונבן׃

...ארוס מיר נו ...וילן דיא קירך טומו הייסן׳

כא

ווייטר שרייבט מומר ווען מאן ניכט איין קריסטן קינד טויפן׳ זא זאגן מיר איין ממזר שמד׳ דש זייא איין הורן קינד דש מן ואר טילגט׳ אוב׳ די קריסטן קינדר הייסן מיר ממזרים׳ דש זייא הורן קינדר׳ דרויף זאג איך אוב׳ ביוויין דיאש קריסטן קיינר הורן קינדר זיין׳ אוב׳ דש מיר וויא ניט דר פור האלטן׳ ויך יבמות דף מ״ד שטיט דש איין קינד קין ממזר הייסט׳ עש זייא דען גיבורן כון אייכר אשת איש׳ אודר כון דען ערוות די אין דער תורה ואר בוטן זיין׳ דש מן חייב מיתה דרויף איז׳ זא קענן דיא קריסטן קיינר ממזרים זיין׳ דען עש זאגט דער תלמוד מכה דרין הגוים עובדי עבודה זרה לאו מפקרי בשייהו ככהו׳ דש איז אויך דיא פולקר דיא אב געטירייא דינן׳ מכן דוך אירי ווייבר ניט נימיין׳ דלוס זיין דיא ווייבר ניט הורן׳ אוב׳ אירי קינדר ניט הורן קינדר ווייא וולטן מיר דען ווידר אונזרן תלמו׳ די קריסטן דיאן ניט גלאבן ואר הורן קינדר האלטן וויא שטרופן דוך דיא אשת איש ווערדן אם לעבן׳ זא ואר ביטן דיא קריסטן שער עריות אלש אין דער תורה ואר בוטן איז׳ עש מאג לייכט איין ווייכלשפט זיין איבר דש ווירד גליך וויא וויא זיך ניט מתחתן נו זאיין׳ נוס אנדרן וואן איין קריסט אודר קריסטן זיך מגייר ווער׳ אוב׳ וואורדן יודן׳ דערפן מיר זיך נו איכן מתחתן זיין׳ וופן מיר וויא ואר ממזרים הילטן דורפטן מיר איביג ניט נו איכן מתחתן זיין׳ ווייא דבריס כג לא יבא ממזר בקהל ה׳ וגו׳ זייא זיין קיינר ממזרים. אבר אלי פולקר די ניט יודן זיין הייסן שעם זר׳ דש איז בון אייכם ורעמדן פולק׳ זא לענט מומר אונש דיא זאך אוס ערגשטן אויש׳ שם ביניבט זיך דש מן דער גישוויכליקייט הלבן. דיא ע׳ מבליע איז׳ דש מן מיינט מן זאגט ממזר׳ אבר עש הוט קיין ביטייטן אוס לקדיק׳ דער פסוק נעכט דוך אויך אונש ממזר וזכר״ה ט׳ וישב ממזר באשדוד זאגט דער תרגום דרויף׳ ויתבון ישראל באשדוד דהוו בה כנוכראין

...במות דף מ״ד עש ...ייסט קין קינד ...מזר עש זייא דען ...ן אשת איש גיבורן׳

...ריסטן האלטן ...ארט אויף אשת ...יש א״נ׳ עריות ...כוס זיין ויא קיינ מסורים׳

דבריס כג׳ ...לי פולקר הייסן שעם זר׳

...ריה ט׳ וישב ...מזר באשדוד׳

נלעבינן: ווארום וואלטן מיר ויא דיא קאלפיניסטי מער מינים היישן אלס דיא אנדרי דיין פקר גרייפט איין בליבדר' גלויבן ויא דיך אונגלאט אים היפל' זיך איין פרשים בפורש פין ווער דיא מינים זיין' מן הוט דוך ברכת המינין אין בייטן פורא מתקן גיוועזן דיא אויז כוך קיין קריסט כוך קאלפיניסט אויף ערדן גיוועזן' דיא קרוניקוס שרייבן דס אייכר גיוועזן אין דער הוט מאכי גיהייסן' אונ' הוט גיזאגט ער זייא כווין גאטר: איין גאט ווירק אונ' טוא אלס גוטס' דער אנדר בוט אלס בין' וועלכר כון דעם ותלוון מאכי גיגלויבט הוט' דען הוט מן מין גיהייסן' כוך ויינס קענר מייסטר אונ' ואר פירר' ווא אש אויך יאמת דש דו וואלט מין כיטייט' אלס אייכר דער כווייפליא מינים אודר וכן דורך אנכדר שעכנט' אבר קיין קריסט איז קיין מין' ווייא איך ווייטירש שרייבן ווער:

מוטר שרייבט' מיר הייסן דיא לאטייכישי שפראך לשון טומאה' דס איז די אונכריין שפראך' מיר איין לאטיין כיט אונריין' רש"י ע"ה ברענגט אין גמרא לאט"ין הויא לשון ככחר שמשתמשין בו המלכים' לטיין איז איין אויס ארלעזני שפראך דיא די קיניג גיברויכן: אין אלן אונזרן ספרים הייסן מירש לשון רומי' די רעמר שפראך' אונזרי סנהדרין וחכמים בש"ס ופייסוני האבן אלי לטייכש שטודירט' מיר סעגן אונזר תפלה אין לטיין טון' דס וואלט אורה איז איין לטייכש וואלט' אויך דייטש כעסן' ווייא זוגלט דש לשון אונריין זיין' אלי שפרוכן קומן כון גאט ית"' אבר היבריאיש הייסט מן לשון קודש דש איז דיא הייליג שפראך דען גאט ית' אונ' מלאכים רידן דיא שפראך' אונ' דיא תורה איז מיט געבן ווארדן' ווא הייסן מיר אנדרי שפרוכן דר נינן לשון חול' דיא אונהייליג שפראך' אבר כיט דיא אונריינגי שפראך' ווארום וואלט לטיין מער אונריין זיין אלס דייטש אודר טירקוש' זיך דבלים ככ"ו' וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב' דרויף זאגן אונזרי חכמים ז"ל' דס מן דיא תורה אין אלן לשונות הוט אויף שרייבן מוזן' דרומטר לטיין אויך כיט דיא גירינגסט גיוועזן איז' אין איטליא הייסן זיא דש לטיין אונכטר וויילן לשון טומאן מיט דער וי"ו היכטן' דס איז ווא ווילאלס דיא קירכן שפראך וויל מן זיא ויל אין דער קירכן ברויכט' אבר כיט (ווייא מוטר שרייבט) טמא מיט דער א' היכטן:

איין טייל כעכן דס לאטיין לשון דמע' דס איז דיא גימישט שפראך' ווייל ויא כיט מער לויטר' אונ' מיט איטליאנישר שפראך ויאר מישט איז' הארכתי בספר אשר הכינותי לבנכרים:

ווייטר שרייבט פלאכן באלג' מיר ווייסן זיך דיא שריפטן דער נוצרים אונ' זונדרליך וואו ישוע נוצרי דרויף גשריבן אודר גידרוקט איז' אויף דש בית הטונפע צו כעטן' אונ' זיך דורזן צו רייניגן' דס איז שקר וכזב מן כיפליסט זיך דעמן כיט' אונזרי ספרים אונ' חכמים ווייזן אונש מיט דיא הין'

מוטר וואס אין קפיטל ז מיר היי[ן] די יודן מינים די ביקס אויך ד[ש] תלמוד הלטן פין הוט דען כאן כוך מאכי איר לפען מייסטר קריסטן זיין קיין מינים:

יך לאטיין איין היפ[ש] לשון:

אלי לשונות היי[ן] לשון חול נינן לש[ון] הקודש:

יך לטיין איז איין גימישט לשון:

ירך מוטר שרייבט פ[...] ברוכן אירי שריפ[...] אי ביכר אויך ד[...] בית השכנע

ווייל דער אדיל עטווס כידריגר איז אלז איין ווייזה הער · אוני' איז דש לשון אלוף שטובט
וואלדן לורך דיא אשכנזים · דיא ח' ואר איין ה' ברויכן ; אונ' זאגן כהור · הלרכתי

בספר הזוכרים : — נדוכין דף קל"ט ·

זא איזט — אויך קירי · איין הער בלשון ערבי אודר ארבים · ערובין וחולין כג · — חולין דף כג ·

פירש רש"י שם : — קירי איין הער ·

יא אייבן — טול מייכטער זאגט אלאכגן באלג הייסן מיר טול מייכטר אונ' ועכט אבר פולט

טריפה דר כו · איך הכש ביט העפרן זאגן · דער עם אביר זאגט · הוט עם אויש

קאלדיהשר שפראך · דא הייסן דיא יוכגן טול · אונ' איז זא ויל אלז ווען איך זאגט טול — טול הייסט איין

מייכטער · אלז זאגט איך דער יוכגן מייכטער : — זכג בלשון תרגום ·

יב ווייטר שרייבט — מומר · מיר הייסן איין שטאט אודר לאנד שרייבר סופרי · דש וויל

דייטש איין גאטש ואר לויגבר — איין תורה נביאים וכתובים שטיט

אופט סופר עס איז אבר דייטש ליונג אב וועקסלונג · די כוזרים ור דייטשן עש ורזיכונג ·

ר"ל שלום · וויא שמות ל' וכתבו אים סופר כפסו · עש זול איין מאן געבן די אפליוונג · אודר — שמות ל' ·

ואר זיבונג זייבר ויל · דש ער גיבט דש געלט אן שטאט וייבר זילן · כוך דש סופרס פידן ·

וועד עש גאר איבל גירעט הם ושלום · אויך אס סופר יושת עליו (דיא פרוקלאטר אונ'

אדפוקאטן · די מיר מורשה כעכן · הייסט יין רעכט כופר · וויל זיא דש ווארט טון ואר — פרוקלאטר אונ'

איר פריכביפאלי אונ' פרטיי · ער שטיט איס ביא · רידט ואר אין · מאכט דיא ואך — אדפוקאטן הייסן

בן ריכט קייט אונ' שלום · דרום הייסט ער איין ור ועכר אונ' אפליזר · דש איז בלשון — מיר רעכט כופר ·

הקודש כופר · אויש דעם פסוק איוב לג' אם יש עליו מלין אחד מני אלף להגיד לאדם — איוב לג' ·

ישרו ויחכנו · ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר · דש איז דייטש ווען אייבר איין

מכגיל אודר בוטן הוט אודר טויזנטן דער איש איין זכיות ויר טראגט · ווערט ער

ביגנאדט דש מן איכי אויש דעם גיהנם אפליזט · אונ' ואר ציכוכג · אודר אפליוונג ויכדט ·

דא כעכט דער פסוק בישיידליך איינן מלין כופר · דרום הייסט מן אויקליכן ורומן — פסוק הייסט איינן

פרוקלאטר · אונ' ורשפרעכן כופר · דש איז איין אפליזר · וויאש אבר גימייני שרייבר זיין — מלין כופ' איוב לג'

הייסן מיר אויך סופר אודר סופרים · אבר עטווז ווייבר אונ' אוכגילערטי לייט · וויסן קיין

חילוק כווישן אייכם אודר אכדרן שעגן אלי שרייבר סופר הייסן · דש איז ואר זיכר · אבר ביט

גאטש ואר לויגבר · וויא דער גיפטיג שלאכגן באלג שרייבט ·

יג דער מומר — שרייבט · מיר הייסן דיא קאטולישי אודר געפטים ריליגיון דיא אלט אמכה

רע · דש איז דער אלטן ביז גלויבן ·

יד דיא — איפכגילישי אודר לוטרישי · הייסן מיר דיא ווייאי אמכה רע · דש איז

דער כוייאי ביז גלאבן · דיש קאן קיין עהרליכר מן זאגן · דש מן דש

ווארט רע אודר ביז דר בו זעצט :

טו מומר — לייגט ווייטר · אונ' שרייבט מיר הייסן דיא קאלפיכישי מינים · דש זיין דיא אונ

גלעביגן

יודן דיא תפלות וואל דורך זוכט האבן · דיא האבן זא וואל אפֿט דר דריבן גיפונדן ·
אונ׳ דש ניט קיינן צו אייגש שפעטליכן כאטן וואר לייטן :

ו

וערנר שרייבט שלאכגן באלג מיר הייסן איין קרדינאל · קור דלפון · כל ימי
האב איכש ניא ניהערט אך ווייש אויך ניט וואש עש איז · איך
וויל שווערן אומר וויש אויך ניט וואש ער גשריבן הוט · אלי אונזרי ספרים נענן דיא
חשמנים . דש איז גייסטליכי הערן · וויא תהלים סח יאתיו חשמנים מני מצרים · דיא
כהנים כון דען סביבאלו נענן זיך חשמונאים · דש זיין פרישטר · דרום נענן מיר אויך
היבראש דיא קרדינאל חשמונאים · אבר גימייניגליך נענן מיר זיא אויך קרדינאלי זיך
איין איז תשבי אים שורש חשמן :

תהלים סח ·
תשבי שורש חשמן

ז

שלאנגן באלג שרייבט הגמון זייא איין שפעטליכר כאטן · אן אלן ספרים איז עש
איין שם כבוד וגדולה · איין דער תפלה שטיט עש ויל מול · דיא
רעמר מושרים האבנש ניט דורך שטריכן · זיך איין מסכת שבת אויך ברים גיטין אויך
אים תנחומא בפרשת יתרו דרינן אליד דש הגמון איין שם גדולה וכבוד איז :

שבת דף קמ״ה ·
ברים גיטין ·
תנחומא בפרשת
יתרו ·

אבר העיקר ואמת איז הגמון איין גריקוש ווארט · אונ׳ הייסט איין פירר אלוה ויל אלש
מנהיג בלשון הקודש · ולפי דעתי איז דש איין מלה מורכבת מג׳ הון דיאש איז
איין פירר דש גימיינן פולקש · רש״י שאכט אויך דיא ווארט כיפה ואגמון שרים והגמונים
דער תרגום שאכט רים והגמון · דיזו כששו דש עש ערליכי בעמטין זיין · אונ׳ דש שומר
לייגט :

הגמון מלה
מורכבת מג׳ הון
רש״י שאכט אויך
כיפה ואגמון שריב
והגמונים והתרגו
ריש והגמון ·

ח

מומר שרייבט מיר הייסן דיא טוט הערן ט׳ שאיש טריש · דיאש איז דיא אובר רייכי
הערן · הטשא טשא יקרא · מיר הייסן זיא אויך ניט אנדרשט אלש
טוט הערן . טוט שעכבט · טוט פראפשט :

ט

וויטר שרייבט אר מיר הייסן דיא קריין הערן · טריפפה כלש טרים · זא קאן
שקרן ניט מער אלש טריפה דר צו זעגן · אונ׳ דייטשט טריפה אבר
פול אוגרייט · וועלכש דיך כבל ניט זיין קאן :

י

וויטר שרייבט מומר ויל גיפולדר צו ואטן · איין אפט הייסן מיר כומר · איין עפטישין
כומרין · איין איידלמן כהור · איין ווייבש פרשון בוש אדיל כהורתה · די זיין
(זאגט מומר) איידל שפעטישי כאטן · ואני אומר דש עש האבן מומר קיין ווארט לדוכטל
זאר שט ט׳ · כומר איז דייטש איין וואר שלומיכר לשון תרגום · כומרין איין וואר שלומכי ·
ווייל זיא אין קליט טרגן וואר שלומיג זיין · זך אך הכהנים אשר לפרעה · דרום נענן מיר דוקא
דיא וואר שלומכי מינך כומרים אונ׳ אנדרי פרישטר גלחים · דש מיר אבר איין איידלמן
כהור נענן · דש איז דייטש איין גיפרייטר · כמו חורי יהודא · דיא הערן אונ׳ גיפרייטן
יהודא : חורים וסגנים · דש ויכד מן לרוב א״ש פסוק · די כ״ף וארכן נענן בעלי מדקדוק
כ״ף הדמיון · איז איין ציור דעם ווארט · עש שלג אויך זיין כהור אלש איין ורייא סער ·

כומר לשון תרגום
איין וואר שלומיכר
כומרין איין וואר
שלומכי ·
כחורים גיפרייט
כמו חורי יהודא

ג ג ג ג ווייל

גלויבן ווערט· סוף דבר טריפה איז ניט אויבריין צו דייטשן:

דער מומר שרייבט ווייטר מיר הייסן די תלמידי׳ בן ישוע נוצרי· דעם תולא טריפה תלמידים· דאס זיין דיא אויברייכי אודר טיילנטי גיהענקטי יונגר· דער אקרן ברענגט אבר שולט טריפה היא הער· אין אלן אונזרן ספרים וינדט מן ניט אנדרשט אלש תלמידי הנוצרי· דס איז אויך דייטש דיא יונגר דעם נון נאזרעט· טריפה איז ניט אויבריין בכלל· דארום רייםט זיך זיין שקר ניט:

ג **ווייטר** שרייבט ער מומר דאס מיר די ווייארן בון דען תלמידים ישוע נוצרי הייסן דיא טריפה תלמידים חונה· דס איז דער אויבריין אודר טיילנטי יונגר ווייארן· זא זאג איך דס מאן אלי לוחות אונ׳ עברונות ביזוכן זול· זא וינדט מן דס ער דיא שרייבן אונ׳ בענן· וויא זיך דיא קריסטן זעלברט בענן· אלש פיטר פוילוס יורג יוהנס יאקופא·

ד **מומר שרייבט** ווייטר מיר הייסן דיא שפענגליסי אודר לוטרישי פרידיקנטן טריפה שקר מלמדונים· דס איז די אויברייכי ואלשי לערר· דער לשון הקודש זאגט שטיט פוס א׳ היא לאכן· דער טריפה מוגל דייטשט טריפה ווידר אויבריין· ער איז אים דקדוק זא גשוויגכ· אלש איין עליפאנט בוס טורניכן· דייטש מיר אייכר מלמדונים דער עם בעשר זאגט שטיט אלש איך· גיגן גאט יתברך קאן איך שווערן דס איך ניא גיהערט האב· דיא לוטרישי פרידיקנטן מיט זולכס נאמן נענן· אנדרשט אלש לוטרישי גלחים· אבר דיא גילערטי אונטר אונס הייסן זיא דרשנים דס איז פרידיגר· ווען דיזר שקרן מומר זיין שקר העט רייטן וועלן· העט ער שרייבן מוסן· דרשנים שקרנים וטפשים· דס ווער גיוועזן די אויברייכי ואלשי פרידיגר· אבר טריפה מלמדונים שיקן זיך אין אנכדר וויא איין קאמעל אין איין נודל אור· האריכתי בספר הנוכרים· וויא ער מומר איין עה איז:

מומר שרייבט מיר הייסן דיא לוטרישי גלחים אויברייכי ואלשי לערר·

ה **ווייטר** שרייבט מומר מיר הייסן דען באפסט פיפיור° דס וויא גאר איין ואר אכטלכר נאמן· זא זאג איך דס אין אלן ספרים ביוויזן ווערט· דס עס איין הוהר נאמן איז· אלש נדיב יועץ דוכוס ואפיפיור· (אין תפלת חנוכה·) אבר דער נאמן איז· דס ווארט קומט אויס לטיין· אונ׳ איטליאנישר שפראך דס דער באפסט פאפי הייסט· זא נענן מיר פאפיור· אודר פיפיור· דס יוד איז איין ניור אודר פורם דער שפראך· אלש וויא מיר זאגן שפאניור· גאסגוניור· ואר מיך זאג איך אבר· דס פיפיור בוויא ווערטר זיין° אלש פיו יוד דס איז זיין סוכל לערנט· וויל ער דס הויבט אונטר דען קריסטן איז אונ׳ זיא נון זייכר לעהר טוכן· זא הוט עס ניט מאנגל על פי הדקדוק· דס מן דיא כ״א ברויכט אן דיא שטאט דער ויו· כמש הירוים הטוב בעיניך· אבר בו איווגן בייטן קאן ניט ביוויזן ווערדן דס אפיפיור איין ואר אכטר נאמן איז· זיך בו רוס בוט עס ויל גישוויגטי

אפיפיור איז איין חשוב נאמן קומט אויס לטיין·

ולשן זאגט פיפיור זיין בוויא ווערטר

יוגן

א

אם אכפאכג וייכס אכדרן קאפיטלס שרייבט מוסר שלאכגן כאלג׳ מיר הייסן דיא מוטר קריגטי טפאם זכט׳ דס אז איין און רייכי בור · אס אכפאכג מייכס ערסטן קאפיטלס° הוב איך ביוויזן דאס מיר ישיע בוכרי אונ׳ זיין אן האכג כיט ואר אכטן אודר שעלטן · מיר ווערדן בון אונזרן חכמים אונ׳ ספרים אויך כיט דרויף גיוויזן · דען וואו אונזר תלמוד בון ישו שרייבט · קאן ער דיזן ישוע נוכרי אן דען דיא קריסטן גלאבן כיט גימייבט האבן · וויא אובן מיט ציקן עדים ביוויזן איז · דאז אביר בון זייבן אודר און גילערכטן גרובן לייטן · שפעטליך זולט גירעט ווערדן · וועלכס מיר דוך כיט ליידן אודר גוט הייסן · קאן עס אויך דען ישו גין דער אים תלמוד איז · זא הבן מיר אובן ואר אכטווערט דס תולא אונ׳ תולית כיט העיקר מעסיגר אודר איבל טעטר קאן גידייטעט ווערדן · אליין כווייבל האבט גווערט עס ואר שטנדן · וויא אובן כאך לענג בשריבן איז :

לעיל קפיטל א׳ א׳ · קפיטל א׳ סימן ו׳ · קפיטל א׳ סימן א׳

ב

מומר שרייבט ווייטר מיר הייסן איר ודרויאן טאג טריפה תול ע חוגה׳ דס זי אז די אוכרייכי גאלגן וייאר טאג · זא זאג איך דס זולכס אויך איין שטיקלן איז אוים זייכר סטימפלרייא אונ׳ שקרים · דען דס ווארט טריפה שיקט זיך כיט היא בעבר · טריפה גיט אויף איין בעלחי · דס איז אויף איין לעבנדיגי זאך · אלס אויף איין בהמה חיה אודר עוף · ווען איין ליכג בו ריסן ווערט · בון אייכר חיה אודר עוף הדורס · אלס וויא יעקב זאגט בראשית ל״ז בתוכת בכי הוא חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף׳ דס איז מייכס זונס העמד איין ביוס טיר הוט אין בו ריסן ער איז ואר בוקט ווארדן יוסף · טריפה איז כיט און ריין · ווכדר טמא איז אוכריין · איך וואלט כמה ראיות אוים תורה נביאים וכתובים ברענגן · איך קאן כיט וויסן וואו דס טריפה אין זיין מויל קומט · איך קאן שטיג זיין ער ווערט איין שולט גיהערט האבן · דס איין יוד דען אכדרן טריפה קנב גיהייסן הוט · דס איז דס אייכר איין בהמה דיא כיין ברוכיג אונ׳ טריפה איז ואר כשר ואר קויפט · זא הוט ער מוטר דס ווארט טריפה אויף אלי זייכי שקרים וירן וועלן · וויא ער כוך היכטן אן ויל אורטן טוט · דס ער טריפה שרייבט וואו עס לא פגע ולא נגע איז · וויא איך בפקומו אן ציינן וויל אי״ה · בפרט אים קאפיטל ג׳ סימן ט״ו · שאבט זיך מומר זעלברט כוס ליגנר מיט זייכס טריפה מויל · ויבואהו ע״ד הטריפה · זיך איין ווען איין בהמה אן דער בדיקס כיט גירוט · אונגמיר דיא בהמה איז טריפה · דאס קאן יוא כיט און ריין הייסם זיין · מן התורה איז יוא מותר גיוועזן · ווען אבר טריפה זולט טמא זיין · דארף מאן עס מן התורה כיט עסן · כנאמר לא תאכלו כל טמאה · אויך דאס היבער טייל הייסן מיר טריפה · ווען אבר דיא אודן סירוישר זיין · אים עס יוא כשר · זא קאן יוא טריפה כיט און ריין זיין · זיך איין וואס דיא תרגומים אויך טריפה מאכן · אלס שמות כ״ב° אם טרף יטרף · אם אתברא יתבר יתיה נגושר · דס איז ווען זיא בו

בראשית ל״ז · טריפה איז כיט און ריין ·

קפיטל ג׳ סימן ט״ו שאבט זיך מומר זעלברט מיט דעם ווארט טריפה כוס ליגנר ·

שמות כ״ב תרגומי׳ מאכן אויך טריפה בו ברעכין ·

וואורום יודן קנובליך עסן׳ במדבר י״א׳

דא ויל ערשטליך דער קנובליך אבגהאנדלט׳ זאג איך דש מיר דש בון אונזרן עלטרן געערבט האבן׳ דיא האבן אין אויך גערן געסן׳ וויא במדבר י״א׳ זכרנו את הדגה וגו׳ מיר גידענקן דער ויסן דיא מיר אין מצרים אום זונסטן געסן האבן׳ אונ׳ דיא קירבס פפעבן לויך בוויבל אונ׳ קנובליך׳ בון שמעקן דיא לייטן זונדרליך דיא קנובליך ניט גערן׳ זא האבן מיר אייבן פונד גיפונדן׳ דש מיר דיא עסן׳ אייבט וועלכר חעבן פיר ויילר טאג האבן׳ אודר ווען דיא קריסטן וויאר טאג האבן׳ דש מיר ניט צו דען קריסטן קומן אונ׳ מיט אינן קונטריאירן׳ זא מאכט איך גמבן דש אייבר אס קריסט אובנט קנובליך עסט׳ וויל דיא קריסטן עטליך טאג ווייארן אונ׳ ניט מיט אונס האנדלן׳ אבר ניט דרום דש מיר אין אן ער ישוע נוצרי וואלטן אן לינן ווער וואלט דיזי נארהייט גלויבן:

קנובליך זיין ניזונד

ויבן בוקס דורך טרייב׳ וואורום יודן קנובליך עסן אים ספר יודן טול דף כ״ב אונ׳ דף ש״ס׳

דירגעמליך איס קנובליך ואס מעג אומרש תלמוד׳ איין גיזונד עסן׳ כמו שאמרו חמשה דברים נאמרו בשום וכו׳ בו פוירך ארלייא זן איז קנובליך גיזונד וכדרליך אונט יודן׳ דיא וואלכרן אונ׳ קייכיז ארמי שפייזען׳ אונ׳ אוים אלן פפיטשן טרינקן׳ דר בו קנובליך גיזונד איז׳ יוהן בוקסדורף פרופעסר בו באזל טרייבט בספרו יודן ס ל׳ וואורום מיר קנובליך עסן׳ אין איטלייא ורבקירייך היישפני יא עסן וירטשן העלן זא וואל אלש גימייני לייט קנובליך׳ אבר דיזר פוטר איז ווייטר כ״ס גיוועזן אלש בו ירושלים ד׳ מייל בון שפייאהר׳ הייבו בו וואורסט כ״ל דש מיר אבר אן דער קל הט ככט ורעסן אונ׳ וויפן אונ׳ ורליך זינוואלטן׳ מקר וכוב להפך מיר וואלטן טרוייארן׳ דען מיר ישוע נוכרי הלבן וועלכר אן דיזר נאכט גיבורן איז׳ וואר שמעקט אונ׳ וילליידן מוזן׳ עס קאן זיך אבר טיקן דש עבין חנוכה פור זעלבן בייט א׳ ז׳ זא בעבן אונ׳ שפילן מיר׳ אבר ניט פון וועגן דער הבלים וויא מוטר ואגט׳ אונ׳ קאן מוטר יאם אונם דיין ארמי מטינקכטי קנובליך ניט ואר גובן׳ דא ער דוך וו ואל ער איינוד זיין וואלן׳ שבל שבן א בובדר ברוט ווירסט אונ׳ סוויבי האסן ורעסט ווען ערש ביקומן מאג: חמת עכבוש תחת שפתימו׳ פרן נדר וישכבו כח״ם׳ גינוג בום ערשטן קאפיטל:

יודישר טיריאק

דש אנדר קאפיטל

דרינן דש מוטר בו איטיבנן מטל ורידריך פרעבבן שפריס דיא ער וידר כלל ישראל אין דרוק גיבובט הוט ווידר ליגט אונ׳ ורעכטוורט ווערדן:

גינן דען ודר שטופפטן קריסטן׃ ד א אונס גאט ניקס וויסן׃ רידט׃ דער ווייא איין קינד דס איוויגן לעבנס׃ אבי אומר יכרית ה׳ שפתי חלקות. אין קיינס תלמוד ווערט מאן זעלכס וינדן׃ דאס א זא איין פסוק אין משלי׳ כ״א כ״ג שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו׃ דס א ווערכר זיין מונד אונ׳ צונג ביווארט ואר בזן רידן דער ביווארט זייני זיל ואר לייד׳ דען דיא צונג ברענגט אלרלי מענשן אין אנגשט אונ׳ נוט׃ עס איז איין גימיני וואררונג אלר מענשן שטיט ווידר קריסטן נוך יוד ג דוכט. אונ׳ שרייבט ער מומר איין אופנטליכי ליגן אויך אומזון תלמוד׳ אונ׳ זאגט ערלים דר צו׃ דס ער אבר שרייבט מיר הייסן דיא קריסטן ערלים׃ אונ׳ ער לייטשט ערלים ואר שטופפטי דיא אונס גאט ניקס וויסן׃ ווערט היכטן אים קאפ טל ד׳ סימן ו׳ ואר אנטוורטט׃

משלי כ״א.

מומר שרייבט מיר הייסן דיא קריסטן ערלים׃ ווערט היכטן אים קפיטל ד׳ סימן ו׳ ואר אנטוורט׃

וערנר שרייבט׃ מומר וואו מן אים ואר שמ״ב׳ הייכו אלף תקפ״ב למספרם. כן דיטכאיים אין שוואבן איינן יודן צו טוט מעכה גיוועזן׃ דער האב ניקס שוועבן וועלן׃ דרום וויא דיא זעלביג גכן משפחה הוך גיהאלטן בייא אונס וייל ער ניט הוט ניקמבן וועלן דס ער דס קריסטן קינד אוס גיברוכט הוט׃ דרויף זאג איך דס דער ארמי יוד ניקס גיוואוסט הוט צו שוועכן׃ וייל ער דער זכין און שולדיג גיוועזן איז׃ ווכטט העט מן זולכס וואלט מיט דער פולטר אוים אים גיפרעסט׃ שומר פיו ולשונו הין אודר העד׳ אונ׳ איז זולכר ארמי מן ביז אין דען טוט אויף דער וואהייט ואר בליבן דס מיר אבר מיט דען ויינן מטיב זיין אונ׳ וילבן אים הלטן׃ דס איז פון גאט גיבוטן׃ איין מיט ליידן אונ׳ רחמנות איבר וויטוון אונ׳ וייזן צו הבן׃ ער זייא יוד אודר קריסט׃ ונדרליך ווען איינר זיין לעבן זא יעמרליך ואר לירט׃ אונ׳ קיין ואר אנטוורטונג נוך דיא אוגן אן גיכונגי ורייאהייט בין קיסר ואפיפיור ירה העלפן וועלן׃ דען מיר זיין דיאר טאט בצורת הפס לעדיג אונ׳ ריאקסירט׃

יט מומר שרייבט ווייטר׳ ווען דיא קריסטן בו דען יודן זאגן׃ וואדום איזי פלטרן ישוע נוצרי אוס גיברוכט הבן. זא זאגן מיר בו זמן אין אוכורן הייזר איי דס מאן דס גירכחת תולע ניט ואר נעמן ווילי זיין דוך זא וילטוט שלעג הין אונ׳ ווידר אין דער וועלט גישעהן אונ׳ ארגעסן ווארדן׃ זא זאג איך דס איך וואל ליידן מעכט. דס עם ואר געסן ווער׃ דען איך סוס אירם אוכט לוסן ויר ווערפן׃ אונ׳ המסן אכטגעלטן דא מיר דוך ניקס דר צו קוונן׃ אונ׳ ישוע נוצרי זעלבסט וויא אובן אים אכפאנג גימעלדט ואר אונס גיבעטן הוט׃

כ היא שרייבט מומר שלאגנן כאלג׳ מיר יודן מטן קנובליך אן דער קריסט כאכט צו און ערן ישוע נוצרי׃ אונ׳ זאגט איין הבל וויא יודן זאגן ער טט דיא זעלביג נאכט ׳אלי ווינקל אוים קריכן׃ אונ׳ ווען מן תורה לערכט דיא רוהט ער׳ דרום לערכן מיר ניקס׃ ונדר שפילן ורעסן אונ׳ זויפן וכו׳.

איינן יודן שבת שמ״ב מחפת עלילן׳ דס בו טוט מעכה גיוועזן׃

כף מומר זאגט ישוע נוצרי פוס אס קריסט נאכט אלי ווינקל אוים קריכן

דאס מיר יודן דער ביכטיגונג בדרך השם לעדיג אונ' און ביפלעקט זיין · מיר ווערדן אויך בון קוהר פוירשטן אונ' הערן גינעדיגליכן דאר ביא גישוכט · וועלכי הוך שטרעפליכי ביביכטיגונג זול איה' מיט דער ביט ניגן דיזט מומר און נייאכר ניט בלייבן · האב וועלכש לענגר אין מייכם ספר דש איך דען כומרים גשריבן האב · גימעלדט אונ' דען העתק מקיומים הקיסר יר"ה · דש ענין הלבן דריין גיזעצט :

די בופשט אונ' פרט דילירביואן כ' קיומי' מחמת הלם ·

יז

דווייטר שרייבט שלאכבן באלג אונ' זגט · מיר הלטן ואר קיין זינד וואש מיר דען קריסטן טון · זא זאגט איך דש מן אונטר אונש ויל לוחי פעניל פיכלט דיא ווערדר יודן כוך קריסטן ואר שיכן · וואו זיא אייכן בטריגן קענין וועם איך שרייבן וואלט · ווען · וואו · אונ' וויא פיל מולט · ער שומר יודן אונ' קריסטן אן גיזעצט אונ' בטרוגן הוט · מויזט איך איין בזונדר ספר דר כון שרייבן · האדכתי בספר אשר הביבותי לכומרים · דש ווען דיזר מומר אלי זייני פפעדל דיא ער אויז גיבורגט הוט ביא זאמין העט · קענט ער איין קורניט רייטר אימש פעלד ריכטן · וועלכש הוט איכי מומר לפי דעתי בוס קריסטן גימאכט · דען מיר יודן הבין אין דעם ווענן פייכט ביקומן · אונ' בטתי יודים לוחה גיוועזן · אונ' די קריסטן האבן אין האלט גטריבן · ער מומר קאן אבר דאס רבית כתמן כ"ט לושן · וויא כו זייבר בייט וולי אן ניבייגט ווערדן :

ומר שרייב' יודן אלטן ואר קיין פד ווען ויא דיא ריסטן אוס דעכגין אודר בטריגן ·

ומר נעמט רבית ון קריסטן קפיטל יא ווערד עס ביוו' ן ·

זא ויל אבר אונש יודן ביטריפט · איז אונש אין דער תורה שבכתב ובעל פה ואר בוטין קיינן מענשן כו בטריגן · אויך ואר ביטנש אלי פוסקים · וויא איך דיר היא מיט די וירנעמשטי פוסקים הער שטעלין וויל · סמ"ג לא תעשה סימן כ' · ויכדשטו וויא איין גרוסרי עבירה אייכן גוי כו בטריגן אלים אייכן יודן · שער אים סימן קנ"ב ויכדשטו איין לאכגן ענין דר פון · מער איש חושן המשפט · מיימוני ריאש הלכות גזילה שרייבט ער דש הוך ואר בוטין איז' אייכן קריסטן אודר אכדרי פולקר כו בטריגן · האדכתי והבאתי יותר בספר אשר הביבותי לכומרים · דש אלי פוסקים ור בוטן גוים כו בטריגן · כי תועבת ה' כל עושה עול · עש איז איין גרייאל פור גוט אונרעכט בו הנדילן · דיזי פוסקים זיין דען קריסטן ביקאנט · דען דער תלמוד איז מיש שמוזן אונ' ריגישטר'רט · אונ' אויך אוני פערשידעני ווערדן זיא שטודירט · נעם דיא עשרת הדברות אויך הפסוק לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו וגו' · עש שטיט קיין אונדר שיד כווישן יודן אודר קריסטן אונרעכט הנדילן איז ואר בוטן · זא ויכד מאן אונטר אלי פעלקרן לייט די אונרעכט הנדלן אונ' דיא גיבוט נאשט אונ' דער שרה איבר טרעטן · אונ' דיא לייט בטריגן · דש ווערט ווייטר היכוכר ביוויזן אונ' לענגר דר פון גירעט :

סמ"ג כ' · שס קנ"ב · חושן המשפט של"ט מיימוני ריש הלכו' גזילה ·

ויקרא יט' ואר בוטן אונרעכט כו האנדילן ·

יח

דווייטר שרייבט שלאכבן באלג אויף אונזרן תלמוד · ער שרייבט אביר ניט · וואו עש שטיט · ווידר מסכתא כוך בלאט · וזל' · דיא יודן זאגין אין אירם תלמוד שומר פיו ולשונו לפני ערלים זהו בן עולם הבא · דש איז וועלכר דש מויל הלט אונ' ביקעט

זיין

אונש הוט ואר פלוכין וועלן׳ גוט עדות גיבט דיא ער זגט במדבר כ״ג כי לא נחש ביעקב וגו׳ דען עש איז קיין צויבירר אודר יעקב אונ׳ קיין ווייז זאגר אונטר ישראל · דיזי ווארט טאט איז ברוך השם ניט ארהערט · דש מיר דיך טעגליך אין דער קריסטן הוויזר גין וואו קינד בעטריבט זין׳ אונזרי ווייבר ווערדן אויך צו אינן גיהולט אין קינדש ביטן׳ איך וויין בייא אינן צו הויז׳ אונ׳ גישיכט גוט וויא גילובט אינן ניקש׳ איך ואר איך היישי אין סומר סמאל נרידריך פרעגבן לינן וויא אייגן מכשף טילסן דיב ביוועיבט אונ׳ סודר׳ זא לאבגבין ער זולבש אויף אונש יודן ביוויזט :

בלעם גיבט עד דאש יודן ניט מכשפים זיין במדבר כ״ג׳

מן מאג זיך אויך ויר אימי וואל היטן וויל ער זא ביטיידליך פון זולבן כישופים שרייב׳ דש ער דערי גלייכן גיברויכט הבין ווערט׳ וויל ער דאן זאגן ער העטש ניטון וויל ער איין יוד גיוועזן איז׳ אונ׳ ווער אי׳בונדר פרום גיווארדן׳ זא איז ניט צו גלאבן׳ דש מורד אונ׳ צויבירייא מיט דער טויף אב גיוואשן ווערט׳ איך שטילש גוט אונ׳ דער יושטיציא היים אונ מן א׳ כי מומר ווייטר פרעגן זול׳ וואו הער ער זולכש הוט ווער זייבי גיזעלן אודר לערן מייכסטר גיוועזן זיין אייבר דער זולבש טוט זול מאן ור נקעבן :

רערנר שרייבט שלאגנן באלג׳ ווען אונזרי ווייבר אין קינדש ניטן שטעקן׳ זא שרייבן מיר היימליכי בעטיל׳ נעבנש אינן אין דען מונד׳ אונ׳ האלד׳ דר פין וויא גילינט׳ אונ׳ טייט אן עש זייא פון קריסטן בלוט גשריבן׳ הירינר לוש איך אי העבר אמן אין טייטש אונ׳ וועלסן אויך אין פיהס פולן רייסן אונ׳ אנדרן לבדן כייגנוש געבן׳ דען גימייניגליך קריסטן ווייבר אונזרר הינ אמן זיין׳ קומטש אודר טויזנט מול דר צו׳ דש אייבי אין זולבר קינדש נוט שט קט׳ גיט מאן מיט דער ספר תורה צו אינן׳ אונ׳ זיין מתפלל איין זונדרליכי תפלה׳ דיא דר צו מיוסד איז׳ אונ׳ זיין צדקה סבדר בון אירבט ווענן׳ מאן שרייבט וואל אויך דען מזמור תהלים יט׳ יענך יי ביום צרה אודר זונסט איין פסוק אויש דער תורה׳ דש געבן מיר יודן אויך דען קריסטן ווען זיא אונש אן שפרעכן׳ אונ׳ אירי ווייבר אין כיטן שטיקן׳ הארכתי בזה הספר אשר הביבותי לכיכרים׳ עש ווערט יוא צו רומא ויגעדיג פרואג מבטובא ורבקפורט וואורמש אונ׳ אנדרן אורטן וואו ויל טויזנט יודן זיין אונ׳ היב אמן בון דען קריסטן נעמן׳ אייבי דרונטר זולבי צויבירייא גיזיהן הבן׳ וועלכש דיך ברוך השם ניט ארהערט ווארדן אי׳ז׳ עש הבן זיך אויך דער אורטן ויל יודן גיטויפט׳ אונ׳ דר גלייכן ניט גיזאגט׳ ויל ווייניגר גשריבן׳ דרום שטעקי איך אימי עש הארן מוסר ד זן סילמן אויך אין בוואס וויא דען וארינן פובקטן :

טומר שרייב׳ יוד ברויכן דש גולרי חס ושלום׳

תהלים יט׳

מיר יודן ביכופן זיך אויך דש אפיפיור אונ׳ קיסר יר״ה דעקלירציון אונ׳ קיומים

מיר יודן ביכופן זיך

דאש

דורך איר התבודדות תענית וקדושה מגיד עתידות געוועזן האבן· אבער אונש טייטשן
יודן איז וואל ביקאנט וור בורגן. אין ארץ ישראל אבער זאגט נוך זעלכי לייט הבין· דיא
דורך דיא קבלה ויל טון קענין· אבער אונזרי גולמיים אין דיזן לאנדן מכין מיר כיט. אויש
לייכן· זונדר אויש מוטר לייב· ווערדן זיא גיבורן:

יד

ווערבר שרייבט מומר דיא יודן געבן דען טוטן לייטן אייכן אפפיל אין דיא האנד·
אונ' שרייבן שווייבלש נאמין דרויף· אונ' ווען דער זעליג אפפיל ארפוילט· זו
דורט אונ' שטעהבט דער יועציג אויך דר ווידר זא שטעהט האר כתי בספר אשר הכזבותי
לכוכרים· אונ' איך שעלט איכי מומר ס' אול ורידריך אייכן שעלמן דיב אונ' בזוויכט
ביז זא לאנג ער זולכש אויף דיא יודן בווייזט· דער וולכש טוט ער וייא גלייך קריסט
אודר יוד· דער איז איין צויבירר אונ' איז דש טוטש שולדיג· מיר דערפן קיין צויבריא
טרייבן אויך קיינן מיט דער צויבריא טיטן· דער דש לעבין ואר שולד הוט ור שווייגן
איין אנדרן מענשן· צויבריא איז אין איס זעלבשט בכלל ואר בוטן. וויא אויך ווייטר דר פון
זול גיזאגט ווערדן· וואו שטעט מיר לא תרבה הין· זיך קייניג שאול הוט אלי דיא אוב אונ'
ידעוני גיקוינט הבין· אוס ברענגן לושן· דיא זעלבי צויבריא הוט דוך גימכט שאלדין
גיטון· אליין דאש שאן דיא טוטן אפרויקט הוט אונ' קונפטיגי דינג פון איכן ארפורשט
הוט· וויא קייניג שאול גיטון אונ' שמואל הנביא אויף גיוועקט· דער אימי גיזאגט הוט
וויא ער שאול אונ' זייני קינדר מורגן בייא אימי זין ווערדן אונ' אין דער פלשתים האנד
פאלן זולן· דען גאט יתברך הוט זא מיכיט וועלן דורך אורים ותומים אנטוורטן וויא דוא
ויכדמט אין שמואל א' כ"ח· דא איזט דיא זעלביג ורויא אליין איבר בליבן פון אלי דען
ייעניגן דיא דאש כישוף גיקוינט האבין· דען דיא אנדרן הוט שאול אלי לושן אוס בריגנן
וויא דוא דורטן ויכדמט גשריבן· דיז צויבריא איז דוך דעש מענשן אין שאדן גוועזן
וויא וולטן מיר דען דיא לייט זולכה גשטאלט אוס ברענגן אן גוט כיהיט אונש דר ואר:

ומר שרייב' יודן
רענגן דיא. לייט
וס מיט דען
פתים·

ונ' וידעוני בייא
עבם חיות ור בוטן

מואל א' כ"ח·
אול הוט שמואל
הנביא לושן אויף
בריגנן כו ען דור·

טו

דער מומר· דער עהר פור געמין פוגל פר יבט ווייטר אין זיינס בוך דעש פלאגנג
בחלנ· אונ' לינן ספר· ווען איין יוד אודר יודין אין איין קריסטן הויז
קומט· דארינן איין קינד געטרן ליגט· אזא כעמן זיא איין האלן שלוס· שרייבן שווייבלש
נאמין דרויף שלאגנש איין אונ' ווערפינש אין אייכן ברונן· דר פון דיא קינדר געטרן אונ'
דש קינד אויש דורן אונ' זוכלן מוס· אונ' מוינש מיט דער הויט ביכאלן:

ומר שרייב' יודן
בריכגן דיא קינד
בעטרכם אונ' דיא
קינדר מיט כישוף
אוס·

דרניף זאג איך דש איין וולכר דער דש טוט. איין מכשף איז· דען זולשן ור ברענגן
דיזר מאליפיכיסן לאשטר ווערדן מיר יודן ברוך השם· וויניגר דען אלי
נאציון אונ' פעלקר ביזיכטיגט· אויך דער ערן מכשף בלעם אונאז גר שטר ווייכד דער
אונס.

שמות דף פט דברים יח׳ · כישוף ואר בוטין ווען עס שון או׳ טאלדין דש מענש גישיכט · מותר להשתמש בשמות הקדושים סנהדרין דף סז׳ ·

אל תפנו אל האובות ואל הידעונים · אל תבקשו לטמאה בהם · והנפש אשר תפנה אל
האובות ואל הידעונים לזנות אחריהם ונתתי כו׳ · ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או
ידעוני מות יומתו וגו׳ · לא ימצא בך מעביר בנו וגו׳ · קוסם קסמים מעונן מנחש ומכשף
סוף דבר מיר האבן תורה ונביאים פיל דש מיר מיט קיינרלײא כישוף דערפן אוס גין · ווען
עס שון אונ׳ הייך דעם מענשן נוץ גיט · דען דש מעשה כישוף איז אן אים זעלברט ור בוטין
וואש אבער דורך די קבלה ושמות של הקבלה ומלאכים צו גיט דש איז׳ ארלויבט · דען דר
דורך זוכט מן די קרעפטן גאטס · וזה הוא הקבלה מעשית · אלזו גישיכט דש טיש אויף
גין אויך · עס ווערט קיין כישוף הייא הער גיברויכט · וועד כישוף טרייבט איז חייב מיתה
דען חילוק צווישן כישוף אונ׳ קבלה ויבלשטו אין סנהדרין דף סז׳

יב
מומר טרייב׳ מאן ברענג מלכת שבא ·

ווייטר טרייבט מומר מיר ברענג׳ אויך די מלכת שבא · מיט וילן ורוואן צימר
טאכטין אונ׳ שפריכנן מיט אינן אונ׳ זיין לוסטיג · אונ׳ ווענכם אין אנזר ווייל
אין ווערטינן מיר זיא ווידר אב · זא זאג איך דר צו · דש איכם ניט קאן · האבש אויך ניט
גיזיהן · זולט עס אבער די מלכה זיין פון דער אין מלכים גשריבן שטיט דש זיא קוניג שלמה
ויל גישענק אונ׳ בשמים גיברוכט הוט · אונ׳ קוינט זיא ברענגן · ווייס איך ניט וואש איך
טעט · צו ואר האלט איכם ואר איין כישוף · דען לוס איכם גינן הש״י אונ׳ דער ווערט
ור טעדיגנן דען דער דיא מלכה שבא ברענג׳ עס איז׳ קיין וואונדר דש מאן אונטר אונס
לייט פינדט דיא ווידר דיא תורה הנדלן · דיא נימיין איזט דרום ניט מיט אינטרעסירט :

יג
מומר טרייב׳ מיר מכין איין חמור גולם ·

מומר טרייבט ווייטר אין ווייכט נוך דעם שלאכנן באלינ׳ · עס ווערדן אונטר דען יודן
גיפונדן · דיא אייגן לייט קלאכן נעמין · פורמירן אונ׳ מאכין אין אייכם מענשן
גלייך · דר נוך ליספרט מן אים הסכ״ות אודר בישווערונגן איין · דר פון דש בילד לעבט
אונ׳ גיט · בספר אשר הכינותי לכוכבים לפגתי על המומר · אונ׳ זאג דש ער גיוויש פון
זעלכם צו זאמין גיקפעטנט גאסן קוט אונ׳ ליימן גישנט וואדרן דאש ער גין קאן אבער קיין
שכל הוט · אונ׳ מאג זיין ואטר איין זולכר בעל שם גיוועזן זיין · דען ער טרייבט · מיר
היישן דש בילד אונ׳ גישטרכטם חמור גולם . דש איז בלשון אשכנז איין אונ׳ אויס גיכישרטר
אייזל · אשר אומר כי הוא זה · איך הב ביא קיין זולך ווערק גיזיהן · אבר ביטי חכמי התלמוד
האבן מיר זולכי לייט גיפונדן · דיא מיט דער קבלה על ידי ספר היצירה איין זוליך דינג
בישאפן האבין · דש ספר הוט אברהם אבינו ע״ה מחבר גיוועזן · אייכט טיילש פון דיזאס
ספר פינדט מן נוך בייא אונס יודן · אונ׳ ווערט דורטן אין סנהדרין בוויזן דש זולך ווערק
דורך שמות קדושים · אונ׳ ניט דורך מעשה שדים צו גיט · זולכי מקובלים האבין זיך
מתבודד גיוועזן · אונ׳ זיין דען נביאים צו ואר גלייכן · ווייא אויך יוסיפון אין דעם ספר
הרומיים טרייבט · דיאשר פון דען פירושים צדוקים אונ׳ עסיאר טרייבט · דש די עסיאר

סנהדרין דף סז׳

יוסיפון טרייב׳ פון דען עסיאר דש זי האבין נביאו׳ גיזגט ·

ווארום אבר די וואורמשר די שול ניט אב קערן ווערן ווא בעשר וויסן אלים איך · עס איז'
הירינן ווידר מעלה נוך מוריד · עס איז קייפר אוכטר דען יג עיקרים. דש איינס יודן
ואל ניטן איז נו וויסן:

יוד

א'צונר שרייבט שופר מיר יודן שטין אם טאג נאך יום כפורים איינם שטן נאמן אויף ·
דיא שיט ביקענטן מיר ורייא דש דער שטן אונזר ואטר זייא הו' · ואני אומר
דש מיר נעם אלהי ישראל אונ' ניט אין דש שטן נאמן אויף שטין : אביר דארום שוין מיר
אונש אן דיזם טאגן מער ורכטן · אלס זונשטן · דו וויל שטן אונש אן דיזר ניט האט
נוך שטעלט · אונ' אלי עבירות הרפיר זוכט אונ' פור הש"י טראגט וויא בייא איוב דען דער
יום החתימה איז נוך ניט הריבר · דרום מיזן מיר זיך ואר זיהן · כי מדת הדין מתוחה
עלינו בימים האלו · אונ' איז עבין אלס ווען איין חולי ערשט פוס לעגר אויף גשטאנדן איז
וא מוז ער זיך ויל מער בין אונגיזונדר שפייז אונ' אנדרש וואש ווידר זיין קומפלעקסיון אונ'
נאטור איז היטן · אלס איין גיזונדר. זונשט מוכט ער איינש מולש ורלעבן וואש דער
רופא לאנג · אן אים גיפליקט האט · שטן אונ' סמאל הבין דען סדר נו ואר היכדרן אונ'
רוהט ניט ביז ער זיא לידי נסיון ברענגט · דארום מן אימי דש שעיר המשתלח אן האליז
ווערפט · וא זיין אך אנדרי מכות מער די מן טוט כדי שלא יקטרג השטן · אלס תקיעת
שופר · ונאמר כלכו ינער ה' בך השטן ספא"ל · ורידריך שופר מאיטינגן :

דברים ג׳ ·

יא

וערנר שרייבט שופר מיר מכין מיט נישיף דען טיש אויף גין אן ורייטגן בייטן · אונ'
לייספרן אנדר שמות של שדים אין די אורן · וא גיא דער טיש וא מיט ויל
נעכטכן בילאדן אין דיהיך :

ומר שרייבט יודן
בין דין טיש מיט
שוף אויף גין:

בזה הארכתי בספר אשר הכינותי לנוצרים · אונ' ווירט ניט אליין מיט אונזרן ספרים
· ביוויזן דש דיא קבלה דורך שמות הקדושים נו גיט אונ' ניט מעשה שדים איז · זונדר עס
שרייבן עס אויך אירי חכמים ופילוסופים · עס שרייבט אגריפינו אויך דיאו פראשטו · אויך
דון ניקו דמוראנדילו · אויך הער דוקטור רייכלי · אונ' נוך ויל אנדרי די איך ביא לענג
הלבר ניט ברענגן וויל · וועלכי אלי דיא קבלה ארפארן הבן · דש די קבלה קיין
נינרומנציא אודר שווארץ קינשט זייא · זונדר ויא קום בון גאטש ואל מאכט הער · אונ'
נאר ניט מיט דעס טייבל גימיינשפט האב · וא קאן נו דיזאש טיש אויף גין קיין מעשה
שדים גיברויכט ווערדן · דען מיר זינגן קעשטליכי מזמרים דר נו אלים אדון עולם
יגדל · וא קאן קיין טייבלש ווערק ליידן ווען מאן גוטש גידעגקט · ויא ריכטן אויך
ניקש אויס דען אלס בויז :

גריפינו דיאו
לאסט · דון ביקו
מוראנדילו אונ'
קטר רייבלי
ייבן קבלה זייא
גמה עקים אונ'
ביט ביטוק ·

וירגעמליך איז אונש יודן אלירלייא ניש קליין אונ' גרוש בייא קנס מיתה ואר
בוטן · מכשפה לא תחיה · לא תנחשו לא תעוננו · וגו' ·
אל

שמות לב ·

אז הבין ויא זא ויל ויא גיקייכט הבין אין גיהאלטן׳ גינוג פון גיזר בווייזונג׳

ח
מומר שרייבט׳ ווארום דיא גלחים גלחים הייסן׳

עש שרייבט שלאכנן באלג ווייטר אין זייכס בוך. מיר הייסן דיא כעפטישן פריסטר גלחים. דס וייכי בישולכי׳ אונ׳ כיינט אן מיר זאלטן זאגין׳ ישוע נוכרי ווער אין דס בית המקדש גילופן׳ אונ׳ העט דען שם המפורש גשטולן אונ׳ האב זייכי וואלדן אויף גשניטן דען שם דריין זור כעהט׳ דר נוך ווילר הירוים גיאכנן׳ דיא וואלדן אויף גיטרעכט׳ דען שם הירוים גינומן׳ ויל וואוכלר מיט דעם שם גיטון׳ אונ׳ איבר זיך אין דיא ליפט גיפלוהן׳ דר נוך העבין אונזרי רבנים אייכס יודן דען שם המפורש אויף דען רוקן גשריבן׳ אונ׳ גימאכט דש ער איבר אין גיפלוגן וייא׳ דער האב אויף אין משתין גיוועזן׳ דרום ער ישוע נוכרי הירואב אויף דיא ערדי גשטורכט וויא. אונ׳ אין אייכן וויכקל גיפאלן׳ זיא הבין אים זייני אכהעכנר אונ׳ תלמידים נו גיאיילט׳ אכי בייא דעם האר ארווישט אונ׳ הבין אין הירויסר ציהן וואלן׳ זא הבין זיא אים דיא האר אויס גירישן׳ אונ׳ האב אייכי בלאטן ביקומן׳ דרום נוך הייט גם טאגש דיא פריסטר בלאטן טראגן׳ דש אלים זאגט מומר ואני אומר׳ דש איך דיין הבל ניא מול גיהערט האב׳ ויל וויכיגר גשריבן גיזיהן׳ מיר זיין ניט זא קינדש איין וולכן הבל נו גלויבן׳ עש קענט אייכס נערישר ניט טראכן׳ ווארום אבר דיא גלחים זיך שערן לושן׳ האלט איך דר ויר׳ דש זיא עש הבן פון אונזרן לוים אוש במדבר ח׳ והעבירו תער על כל בשרם׳ דיא לוים זיין אך בישורן גיוועזן׳

ווארום גלחים בישורן זיין׳

ווייטר שרייבט מומר עס האלין פון דעם שם המפורש אונ׳ דער קבלה׳ דיא ער דוך ניט ניר ווארט אין אייכר גיפוכקטירטן תפלה לייאן קאן׳ ער שרייבט עש וייא אימי נו לאכג דר פון נו שרייבן ער מעג עש ניט שרייבן׳ מומר סח לך אבל קדשים׳ סלק אבל נגעים:

ט
מומר שרייבט ווארום דיא ווארמשר איר שו ניט אב קערן דורפן׳

איצונד שרייבט שלאכנן באלג איין שיכי נארהייט׳ אונ׳ זאגט ער הוט זיך פון ורייאס ווילן אויף גימאכט׳ אונ׳ ווער גען ווירמייזא גיבונגן דיא שול נו ביזיהן׳ דען מיר האלטן דיא בור איין קליין בית המקדש׳ אונ׳ דיא יודן דיא זעלבשט קערן דרום קיין שפין וועבין אב׳ דען זיא זאגן גאט ית׳ דער רוהי דורטן אין אייכר שפין בעטין׳ אונ׳ האב אייכר איין מול אב קערן וועלן׳ האב זיך דש גיוועלב גיבייגט אונ׳ איין פאלין וועלן. בספר אשר הכינותי לנוכרים. האב איך דען מומר היפש אויס גשפוטי מיט ניכר ווייטי רייא כ׳ הבל. איך לוש אין וויסן׳ דש השם יתברך אין קייכר שפינן וועבן אודה גיפטיגן שלאכנן באלג רוהט׳ כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו׳ הוא דר במחק ומעונתו בציון:

מוזא נער דער רעמיר גיוואלט גיוועזן זיין· הבין איבי דיא רעמר נוך אירדי גיוואלטהייט
לעבנדיג אן דם כלם נשלאגן. וועלכש בייא איכן גר גימיין גיוועזן· וויאוים פון טרייבט
אונ׳ זאגט וויא ער איין מול זייא ויר בירייט· אונ׳ האבי עטליכי זייכר ביקאכטן אס כלם
העבנן ניפיבדן דיא ניך גילעבט הבין· דיא האב ער לעבדיג גימאכט· זא קאן יוא דיזר
ישו פון דעם די גמרא טרייבט· דער קריסטן משיח ניט זיין·

עדות השמיני
ישו נתפס בלוד
וגידון שם·

בוש אכטן° אין ויל ביכעבטוס תלמוד סנהדרין דף מ״ג שטיט גשריבן· דאש ישו צו לוד· אין אייכר שטאט די אלוא ניהייסן הוט· גיפאנגן אונ׳ גידון ווארדן· ישוע נוצרי אבר איז צו ירושלים נתפס אונ׳ גידון ווארדן· וויא קריסטן אונ׳ יודן ביקענן·

עדות התשיעי·

בוס ניינדן° שטיט דש דער ואטר פון ישו האב גיהייסן פפוס דער זון יודא· זא האט דער מרים ורטרויטר יוסף גיהייסן· וויא איס אוונן גילין גשריבן שטיט:

עדות העשירי
סוטה דף מ״ז·

בוס ניהענדן° זא שטיט איס תלמוד סוטה דף מ״ז· ישו האט איינן ציגל שטיין פור איין עבודה זרה אויף גשטילט אונ׳ זיך דר צו גיבייגט אונ׳ דעם ועלבינן גידינט· זא וואלדן מיר אביר נירגנט דש ישו דער קריסטן משיח אבגעטרייא גידינט הוט· אודר אנדרשט אייכס צו גירופן האט· דן דעם ואטר· אלזו דש דו ניהן אוכטר ניד נוויטן דעם ישו דו דער תלמוד טרייבט· אונ׳ דער נוצרים משיח איז׳. אונ׳ קן בי א מיר אונמויגליך גיפונדן ווערדן דש דיזר דער ישו איז אן דען דיא קריסטן גלויבן· אונ׳ ווען ניקש ווער אלש דער ערשט נייג וועלכר ביוויזט דש יהושע בן פרחיה· אונ׳ שמעון שטח אין דער חשמונאים צייטן גיוועזן זיין· וועלכי דיא קריסטן שאנוכיאר נענן· צו דער צייט וואר אויך עזרא אונ׳ זיין גיזעלשפט. דער אונזר תפילה גימאכט הוט. ניט לאנג נוך דער גאולה פון בבל· אין צייטן שמעון הצדיק· דש ביצייגט יוסיפון אונ׳ אלי סופרים כאטכים· זא איז דער ישו דר פון דיא גמרא טרייבט אין זעלבן צייטן גיוועזן· וואל קל שנה ואר דעם ישוע נוצרי דער קריסטן משיח· וועלכר ערשט אין צייטן הורדוס אונ׳ הלל ושמאי· ניט לאנג ואר דעם חורבן גיבורן ווארדן· דרום זאג איך נוך טולור מיין פארשון· דאש אונזר תלמוד פון אייכם אנדרן ישו גיזגט האבן· אלזא ויבדן מיר ניקש פון זייכן ניטיכטן· אליין וואש יוסיפוס אין דעם בוך דש ער דען רעמירן גימכט הוט גשריבן· דא ער פון יאהנש דעם טויפר וואש מעלדונג טוט· דש אביר אונזרי עלטרן זא גאר ניקש פון

שעם ווארום אין
ספרים ניקש בון
ישוע נוצרי גשריבן
איז·

ישוע° דער קריסטן משיח טרייבן· אין דיא אורזאך· דש קייכס יודן ניקש מיט גיד כט איז· דש ווידר שפילאבר· עס מעכט לייכט א יכר גשריבן הבין דש אוכש צו און שטאטן אונ׳ צו ארנעם אוים גיליגט ווערט· וויא ליידר אוכש טעגליך גישיכט. דען אונזרי עלטרן אונ׳ תלמודיים הבין גיזיהן דש זיך דיא קריסטליך רילגיון פון טג צו טאג שטערקט·

זמליח · עס זייא אייכר גיוועזן דער האב ישו גיהייסן דען הב מן מיט ערשטן זר שטייניגט אונ' דר נאך אויף גיהאנגן זא איז דוך ישוע נוצרי לעבנדיג לפי דברי האווען גילן אויף גיהענקט וואָרדן ·

עדות שלישי שם :

עז שטיט אין גימעלטום אורט· מאן האב וירציג טאג שי טאג נוך אנגדר אופנטליך אויש גירופן· מן ווערט ישו וואר שטייניגן וועלכר איימי איין זכות אודר טובה צו זוכן· אונ' איין וואָרהפטיג צייגנוס צו זאגן וייס דס ער מעכט לידיג ארקענט וואָרדן· דער זולי קומן אונ' דס זעלביג אן זייגן·

דער ישוע אבר אן דען דיא קריסטן גלויבן· איז אין איל אונ זרנוג גיזאכן אונ' אס אנדירן טג גיטיט וואָרדן ואר מויג אווען גילין· מטייאוס מרקוס לוקאס :

עדות רביעי שם ·

דאש וירדי עדות שרייבט התלמוד אן גימעלטום אורט אין סנהד"רין· ישו הב זינף תלמידים גיהאבט· זא האט דוך ישו הנוצרי יב" תלמידים גיהאבט :

עדות חמשי שם ·

דאש וינפטי עדות לודטן נעכט ער די זינף תלמידים מיט נאמן· דער ערשט הוט גיהייסן מתי: דער אנדר נקאי· דער דריט נעצאר· דער וירד בוני: דער וינפטי תודה :

דיא תלמידים בון ישו נוצרי הבין קיינר זולכי נאמן גיהאט· זונדר יוחנן· פיטר· פוילוס· לוקאס· מרטין· יודאס וכו' :

עדות הששי · תלמידי ישו נוצרי זיין בון חלכס דער הייזן כידן וואָרדן·

דאש זעקסט עדות עס שרייבט בימעלטר תלמוד· דס שאן צו ירושלים אלי זינף ביואנטי תלמידים האב דן גיוועזן· אויך אן קלאג דער יודן· אבר דיא תלמידים בון ישו נוצרי· דיא זיין הין אונ' ווידר בידן וואָרדן· בון דען היידנישן מלכים וויא אין דען אפוסטל גישיבטן צו זינדן איז ·

עדות שביעי ·

דורט שרייבט דער תלמוד אויך· דס מן ישו בלין תירה האב דן גיוועזן· מן האב איבי זאר שטייניגט· אונ' דר נוך אויף גיהענגט· אביר ישו הנוצרי דער איכטר דעס גיוואלט פונטו פילאטו גיריכט וואָרדן איז· דער וואר איין שטאט פפלעגר צו ירושלים בון דען רעמרן גיוועזע דער זעלביג הוט ישוע נוצרי· ווידר דין תורה אונ' אליר יודן גיוואנהייט ריכטן לושן אונ' לעבנדיג אן דס בלס גיהענקט· דס איז' דעס דין תורה שמור שטראקס צו ווידר· דען מיר הבין שער כיט אליס ארבע מיתות מיט דעס שן הוט דן גיוועזן אין דער תורה גשריבן· הייבו סקילה שרפה הרג וחנק· דס איז שטייניגן זר ברענן· אונ' ארווירגן· אודר מיט דעס שטראנג ריכטן· וויל מיר אביר דיא צו

אים תלמוד שטיט׳ דש וויל איך דיר דען דורות אונ׳ גיבורט ליכן כלך ביוויזן:

פרקי אבות פר׳ א׳ שמעון הצדיק תורה ובית דינו הבין אנשי תפלה ניקל גיוועזן׳

זיך פרקי אבות פרק א׳ שטיט׳ שמעון הצדיק׳ דער וואר אייכר אויש דער כנסת הגדולה׳ עש וואר אייכר אויש דער גרושן ור זאמילונג די׳ מיט עזרא אויש בבל גיקומן זיין גען ירושלים׳ דיזע לווינג הבין אנשי תפלה גימאכט דיזר שמעון הצדיק הוט גילעבט אין צייטן אלכסנדרוס מוקדוני׳ ווייא יוסיפון שרייבט אין דעם יוזיפוס דער רעמירן׳ דען שמעון האט יוסיפון אונ׳ אלכסנדרוס מוקדון׳ אזו גיהייסן׳ אונ׳ איז הוך גיהלטן גיוועזן׳ ווייא אלי קרוניקום שרייבן׳ דש וואר איין דור׳ אודר גיבורט:

דור שני אנטיגנוס איש סוכו׳

דאש אנדר דור אונ׳ גיבורט ליבי׳ וואר אנטיגנוס בון סוכו׳ אין זייכן צייטן האבין דיא וואר ולוכטן צדוקים. דיא דיזע אלקר אונ׳ אויך דיא קריסטן אים אוון גיליון מאלדוביאר כעכין אן גיפאנגן:

דור שלישי יוחנן בן יועזר ויוחנן פירושלים׳

דאש דריט דור אודר גיבירט׳ וואר יוסי בן יועזר אייכר בון צרידה׳ אונ׳ אויך יוחנן בון ירושלים:

דור רביעי יהושע בן פרחיה רבו של ישו לו שנים קודם חורבן בית שני׳

נאך איכן וואר יהושע בן פרחיה׳ דיזר וואר דער רבי בון ישו דר בון דער תלמוד שרייבט׳ דש איז דש וירד גיבוירד׳ דש וואר בווייא הונדרט אונ׳ זיבן יאר וואר דעם חורבן בית שני:

דאש ויכפט גיבירט יודא בן טבאי׳ אונ׳ שמעון בן שטח:

דור ו׳ שמעיה ואבטליון׳

דאש זעקסטי גיבירט וואר שמעיה ואבטליון:

בווייא דורות בוישן אייכס ישו ווע׳לכר רבי ישוע בן פרחי׳ תלמוד גיוועזן׳ בין אויך ישוע נוצרי׳ אונ׳ אייכר ק״ל שנים׳

דאש זיבכטי גיבורט׳ וואר הילל אונ׳ שמאי׳ דיזי הבין גילעבט אין דן לעצטן צייטן דעם קוניג הורדוס׳ אין דען צייטן וואר״ד גיבורן ישוע נוצרי בו בית לחם אין יודא׳ דיא מיט זיין קריסטן אונ׳ יודן אייכת׳ אלזא ביזיכדט זיך׳ דש בווייא° דורות אודר גיבורט בוישן דעם יהושע בן פרחיה וועלכר דש ישו רבי גיוועזן איז׳ אונ׳ בין אויף הלל אונ׳ שמאי׳ אויך דיא צייט הורדוס׳ אין דער זעלבין צייט ערשט דער קריסטן ישוע גיבורן אונ׳ אונטר פונטיו פילאטו בו ירושלים גיטיט וואלדן׳ אונ׳ איז דער רעכנונג כוך אייכר ק״ל שנה׳ בון רבי יהושע בן פרחיה דז ישו רבי׳ בין אויף ישו דער קריסטן שטיר גיבורט׳ זא מוזט ישוע נוצרי אייכר ק״ל שנה אלט זיין גיוועזן׳ ווייא ער גידון וואלדן איז׳ דש דוך אידרטן וויים ער ביט עלטר אלים ל״ג שנה אלט גיוועזן איז׳ דש איט בון איין שטארקי ביווייזונג׳ דש דער ישו בון דעם דער תלמוד שרייבט איין אנדר ישו גיוועזן איז׳

צלות שמי סנהדרין דף מ״ל׳

צום אנדרן זאגט התלמוד׳ סנהדרין דף מ״ל דא ער רידט בון דעם דען משיח ועלים

נשריבן׳ אונ׳ מיר לייאין דש אין גרושס סוד אונ׳ עס שטייא אים זעלבן ספר׳ אויש ווירליך
דש קריסטוס איין הורן זון זייא דער האב גר וואל שטודירט׳ איינש מולש האב ער איינן
באלן אויף דש טאך גיווארפן׳ דריבר זיין רבי ארבירכט גיוועזן׳ אונ׳ גיזאגט הער אויף
בו ווארפן׳ דו ממזר בן הנדה׳ דש איז איין הורן זון דער אין דער אונריינקייט גיבורן
איז׳ דרויף האב זיך ישו בוזייכר מטר גיפגט אונ׳ זא לאנג איר אין דען אורן גילעגן׳ ביז
זיא איממי ורייא ביקענט האט׳ ער זייא איין הורן קינד אונ׳ זא זייא איין הור׳ איך זאג׳
דרויף דש איך כל ימי קיין זוליך ספר גיזיהן האב׳ מיך וואונדרט׳ וועגן מאן דיאס ספר ואר
איינן סוד האלט׳ וואו עס דער מחבר גיזיהן הוט. איז ער דוך וויל ער איין יוד גיוועזן
איין שטריבלר אונ׳ וואשר טרעגר גיוועזן׳ זא העט ער דוך איין ווארט ניט דריבן לייהבן
קענן׳ ני׳ ווייבנר ור מסין׳ מיר ויבדן אין אונזרס תלמוד אודר ספרים ניט איין ווארט
בון דען הבל הבלים׳ וולט אייבר איין ממזר בן הנדה זיין וועלכר איינן באלן אויף איין
טאך ווערפט׳ זא וואורדן וויניג ירושי קינדר אויף ערדן זיין׳ זונדרליך אין איטליא׳
אונ׳ אין ורנקרייך וואו מן זער מיט באלעני שפילט׳ ועבדי איך איין זוליך בוך מייוס
איך גידענקן׳ עס העט איין מומר אודר לוזר ואגיל׳ וויא משאל ורידריך איז׳ זולכש
אויך אויבורן שלאב גשריבן אונז דיא מיט בו ואר לייאדן: איך אבר האב גרוס מיהא
אונ׳ ולייש ויר גיוועבדט׳ אונ׳ מערר טיילש דעם תלמוד דורך גיזוכן׳ אונ׳ האב ביהן
עדיס כאשכים גיפונדן׳ דש דער ישו דר בון אונזר תלמוד אן מעליבן אורטן מעלדונג
טוט׳ ביט דיזר ישו זיין קאן אן דען דיא קריסטן גלאבין׳ אונ׳ מוס ואר דיזאס ביך אייבר
גיוועזן זיין דער ישו גיהייסן׳ אונ׳ בון יודן גיטיט וואורדן איז׳ דש וויל איך דיר ולייסיג דר
טון׳ קאנסטו מיר דר ווידר ביוויין זא וויל איך מיך גערן גיאירדט האבן:

עד שטליך ביקענן אלי וועלקר אונ׳ ביזיינן אלי קרוניקוס׳ דש דיאס בית שני תק
שנים אונ׳ עטליכי חדשים גשטאנדן זייא׳ ביז טיטוס אונ׳
אספסייאנוס דיא רעמר זולכש הריב גימאכט האבין׳ זא שרייבט סדר עולם ווארדרשט
דער תלמוד אונ׳ אלי ספרים׳ דש רבי יהושע בן פרחיה דער רבי בון ישוע נוצרי גיוועזן
איז׳ דיזר רבי יהושע בן פרחיה אונ׳ שמעון בן שטח׳ דיא הבין גילעבט אים יאר ג׳
אלפים ו׳ מאות׳ או כ״א לבריאת עולם׳ לחשבון היהודים׳ אונ׳ רל״ג שנים׳ בון דעם דש
בית המקדש גיבויאט איז׳ וואורדן׳ דיזר איזט דער רבי גיוועזן בון דעם ישו דער אים
תלמוד גשריבן שטיט:

ישוע נוצרי אבר אן דען דיא קריסטן גלאבן׳ איז׳ ור מעג אירש אוטן
גיליוס׳ אין צייטן דש קוניג הורדוס גיבורן וואורדן׳ אין דען
זעלבן צייטן האבן גילעבט הלל אונ׳ שמאי׳ וואל הונדרט אונ׳ דרייסיג יאר דעם
אונ׳ ביטעלטן יהושע בן פרחיה וועלכר דש ישו רבי גיוועזן׳ דער

א
דש איין אנדר ישו
ואר דיזש גיוועזן
זיין מוס׳ בית שני
תק שנים׳
יהושע בן פרחיה
רבי של ישו׳ האט
גילעבט ג׳ אלפים
תרכ״א לב״ע׳ רל״ג
לבנין בית שני׳
ישוע נוצרי גיבורן
אין צייטן קוניג
הורדוס אונ׳ הלל
ושמאי׳ קל שנים
בון דעם ערשטן
ישו׳

נאך אונזרן ביכרן קיין געהורזאם דא מיט :

ע"ש שיניבט זיך צו נייטן אויך ווען איינר קומט · אונ' וויל אידרמן געווונד מכין אודר איין רעמידיום אונ' זאלבין ודער אלי קראנקהייט אוים טיילן · מאג איינר זגן · דער אין' ישו נוצרי דאס אין' יסו בון נאזרט · דער אלי קראנקהייטן אליין מיט איינר מיטל אונ' רעמידיום היילן וויל :

ה ווערבר שרייבט שלאכטן נאלג · ווען איינר אונטר אונז גיפונדן ווערד · וועלכר ניט גוט טון וויל · דא זאגין מיר · דער טוט גוט אליס וויא דער תלוי · אונ' זגין דר נעבין ווען דיזר תלוי העט גוט גיטון · דא ווער קיין יוד אונטר ישראל גיוועזין דער אים זייני טוכטר ניט העט צום ווייב גיגעבין · דיא הייסט ער זיך ועלווערט לייגן · דען אובין בסימן ג' זגט מומר מיר הלטן אונ' הייסן אינזי אייגן ממזר בן הנידה · אס בן הוא וויא וועלטן מיר איטי דען איין טוכטר געבין הבן · ער העט גלייך וואל אודר איבל גיוואלט : וויא אובין נוך לענג גשריבן דען עס אונס ניט ביפולהן אינזי צו זאר אכטין : לעיל סימן ג' ·

ו מומר אין ווייס שלאכטן נאלג שרייבט ווייטר איינן לאכגן שטות אונ' הבלי · אונ' זגט מיר זגין דש השי"ת העב ישוע נוצרי גמן רום גישיקט · אונ' אים ביפולהן ער זול דורטן אופנטליך ביקענין · וויא ער ניט משיח ווער · אלו דן וועלטן אינזי נישר דן זיין אודר פייבינן · זונדר ער זול דער יסורים לעדיג ווערדן · בון דיזאס שטות הב איך ניקס גיהערט הזא אויך אין קיינם ספר גשריבן גיזיהן · מומר זול שרייבן אודר ביווייזן וואו עס גשריבן שטיט :

ווייטר זאגט ער מומר ווען איין יוד דען אנדרן זיכט ודיא אויף שטין זא זאגט דער אנדר דער אין זיכט צו אימי · זיך דוא ביזט אויך גשטנדן אין ויין דער תולע ביזונכט האט · דש רידן מיר בום סבאט אונ' זאר אבטונג ישו נוצרי · אין דעם אנדרן בליבן נעררישן מומר · דש וואלט רידן דיא קריסטן מער דן דיא יודן · אונ' וויל דער לוי ועגיל · איינן טול · דש אין' איין זאגיל דער דיא כוסן גאר אויף זעכיג אין' · בו תלוי מכין · דיזו זאגלט דיס טולט נאטוער אין אי דער טאג אן בריכט · זיך בו מופן אונ' בו שוויכגן · הין אונ' ווידר בו וליבן · דא בון איינר דען אנדרן זיכט וריא אויף שטין · הין אונ' ווידר שווירשן · זאגט דער אנדרי · דו ביזט אויך אין זיך דער טול · דש אין' דער זאגיל · ביזונכט אודר אויף גשוואלכן הוט · דיס האב איך אים ענלאס ויל גיהערט · וואו עס אויך דער ועגיל ויל גיבט · דער מומר אין' איין איזל · ער קאן ווידר טייטש נוך אנדרי לשונות · דער גלייכן נארין מאג מאן וואול מער ויכדן · אביר דער אמת אין' אלזא כל מבין זאר שטיטס דש איך וואר האב :

ז ווערבר שרייבט מומר איין איבר אוים לאכנ גישוועצן · אונ' הבל בון אייכם ספר · דש זול הייסן מעשה תולע · ער זאגט עס זייא ניט גיטרוקט זונדר מיט קולמוס
גשריבן

מומר דרעבט' איין ספר דש זול הייסן מעשה תולע ·

דברים כג לא יבא ממזר בקהל ה׳ דאש איז׳ עש זול קיין הורן קינד אין דיא וואר זאמלונג דברים כג׳
גאטש קומן׳ אויך נוך דעם צעהנדן גליד׳ נון אנדרן זא שרייבן אונזרי
חכמים ז״ל אים תלמוד ניקש דר וואן׳ זא שרייבן אויך ניט דש מיר איין וואר אכטן זעלן׳
אונזרי חכמים פרי בין דאש פירוש אויף דעם פסוק° ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש בראשית ט׳
וגו׳ דש איז איך וויל איינר אין גנבות פון איינר זיילן ארפורשן׳ דש איז ווען זיך איינר
מוט ווילינליך אין סכנה טוט׳ אונ׳ דר דורך אום זיין לעבין קומט׳ זא אפפורדרט גאט
ית׳ זולכי רציחה אן אים זעלברט אלזו דש ער אויך אויף דער אנדרן וועלט ור דיא משפטי
אונ׳ ור לורן איז. ווייא זאלטן בין מיר ווידר גאטש ביפעליך לייב לעבין זיל אונ׳ אלי וואל
וארט זא מוט ווילינ אונ׳ לייבט ועדטינ אן כאגיל העכגין׳ דער קריפטן משיח אלזא
אופנטליך ורבאטן׳ שטיט ניט אויך כתוב נצור לשונך מרע וג׳ · ביוואר דייני צונגן וואר ביזי תהלים לד׳
רידן וגו׳ · ווייא זאלטן מיר איין זאך רידן דרויף זא גרוס סכנה אויף שטיט אונ׳ אונש ניקש
הילפט · ווערדר אן זיל נוך אן גוט · וויל דען מומר זאגין׳ מיר טון דש הייםליך אונטר
אנאנדר · זא זאג איך דרויף דש עש ניט זיין קאן׳ דען מיר ווישן דש זיך טעגליך אונטר
אונש טויפן לושן׳ דיא אונש מיט שקרים אלי זאך אויף דש ערגשט אויש לייגן. עש זול
ווי טלעפיגר ארבילט ווערדן׳ אן דען אורטן וואו עש זיך ביגעבן ווערט:

ד

עש שרייבט מומר איין זייבש טלאכנן בלאג ווייטר: וואן איין יוד דען אנדרן אויף דש
היכשטו ר טימפפן אונ׳ ואר שפוטין וויל׳ זא זאגט ער בן אים איי דוא ישו נוצרי׳
דרויף זאג איך האב עש ווייניג גיהערט׳ עש מאג זיך אבר בן בייטין מיקן׳ דש מאן
עש יוא רידט. אביר ניט לנגלי אודר נוס שפוט׳ זונדר אלזא׳ ווען איינר דעם שבת
אין איין אויג גרייפט׳ אס ורייא טאג שפוט הייס קומט׳ אודר אס שבת מיט דען פוייארן
ויל פון העכדל רידט׳ אודר אופנטליך זאגט׳ דש ווייליך מורגן טון׳ ועלכש מיר אליש
ואר איין חילול שבת׳ אונ׳ גרוסי זינד האלטין׳ ועלכש בעונות זער ויל גישיכט׳ דיא
אלכש דן איין ורומר יוד זיכט׳ מג איינר וואל זאגן׳ איי דוא ישו נוצרי׳ דש איז׳ איי דוא
ביסט יוא פון נאנרט׳ דש דוא ניקש אויף דען שבת האלטשט׳ זונדר דוא טייבסט עש
וייא אליש ארלויבט אס שבת בן ארביטין׳ דוא מאגשט ווייארן אונ׳ ארבייטן ווען דוא
ווילט׳ ווי אים אווען גילין׳ מט אום° לוקאס° מרקוס בו ויבדן׳ דש ישוע נוצרי מים מטיאוס יב׳
זיינן תלמידים דורך דש קורן גאבגן איז אים שבת׳ דא הבין זייני תלמידים ערין אב גיריסן לוקאס ו׳
אונ׳ געשין׳ דא די פארישאר (כ״ל דיא פרושים) דרוס גירפט הבין שפראך ישו נוצרי מרקוס ב׳
איך בין איין הער דעם שבת. זולכר גשטלט מאג איינר זאגין׳ איי דוא ביסט ישו
נוצרי איין הער דעם שבת׳ אביר דרוס ניט בו נר לכטונג אודר שפוט׳ ווען אביר
איטווין פון אוו ורשטענדיגן לייטן אודר ווייבן׳ זולכי ריד גיברויכט ווארדן׳ טון זיא
זולכש אויש און ואר שטאנד׳ אונ׳ טון קיינש עגליכן יודן קיין גיפאלין׳ נוך דעם ג׳יאזן

ווייל דיא קריסטן אונזר איין גאט הלטן · די טורקן אונ׳ אנדרי ואלקר שטרייטן דר ווידר · אלזא דש איין ליפרעכן אונטר זיך אונ׳ גוויכל דרונטר לויפט · הייסט מאן קריסטוס תלוי דש אנדיר תלוי כווייבל האפטיג טייטש איז זיך הונגע יה · ועמי תלואים למשובתי · דש איז׳ מיין ואלק איז שט כווייבלהפטיג זיך צו מיר צו ביקערן · אליך תלויות עיניכו · אונזרי אוגן הופין אויף דיך · וא ווערדן יוא דיזי ווערטר ניט קענן העכקר מעסיג ור טייטש ווערדן :

ב אונזרי · חכמים ברויכן דיאש ווערטלין תלוי אויך כווייבל האפטיג אלים דיא זיא זאגן אשם כויר אשם מכורע אשם תלוי · אשם תלוי איז׳ ניט טייטש דש הענקר מעסיג אופפר · זונדר דש כווייבל האפטיג אופפר · אלים העט זיך אייכר טועה גיוועזן . העט חלב געסין · אונ׳ העט ור מייכט ער העט שמאלץ געסין · דרויף הוט אייכר איין קרבן ברענגן מוזן דש הייסט מאן גיהייסן אשם תלוי · דש איז׳ דש כווייבל האפטיג אופפר · אלזא דש מיר יודן זיך איטווינגשטן ניט ואר רידן ווען מיר אירן שמים תלוי הייסן · ולידבה הארכתי יותר בדברי אשר הכיכותי לנוכרים ·

מומר · שרייבט בספר שלו שלאגן כאלג . מיר נענן קריסטוס ישו נוצרי דש הייסט דער ערגשט אונ׳ מיר לוסן דען נעשטן כוך שטאבן אויסן · היינו דיא עין · דא זאגי איך עש זולן אלי מלומדי לשון עברי ביזייגן . אונ׳ עש איין ודאכטונג איז · ישו נוצרי איז דער נאמן · דען די קריסטן אימי ועלבשט געבן · דש איזט ישו פון נאצרי · דען נאצרי הייסט דיא שטאט דרינן זיינר עלטרן ניבורן זיין · אביר בלשון עברי איז׳ נוצרי צו ואר טייטשן היטר ווערטר · אליסיוס קראו נוצרים קומו ונעלה . דאש איזט טייטש דער טג דאש די ווערטר רופן · שטיט אויף מיר וואלן היכו ק גין וגו׳ ·

נוצר חסד לאלפים . דש איז׳ ער ביהאלט אויך די גינאד ביז צו טויזנט גיבירט · דא איז דש ווארט נוצר אונש מעכטן איין טרושט אונ׳ גוט אידל ווארט · אונ׳ ניט איין נאר אכטונג וויא מומר שרייבט · עש ווערט קיין מענש אויף ערדן ישו נוצרי אנדרשט אויש לייגן · ווער ער צו ירושלים ניבורן העטן מיר איכי ישו ירושלמי גיהייסן · ווער קאן זיך ואר אייכר ואלשן כ כטינך צוכגן ביוואהרן :

ג **שרייבט** · דער מומר מיר הייסן ישוע נוצרי · איינן ממזר בן הנדה דש איז איין הורן זון דער אין דער און רייניקייט גיטרייבט אונ׳ גיבורן איז . דא זאגי איך דאש אלש פאלדן אויז דש מומרש אייגן ווארטן ביוויזן ווערט · דש ער לייגט · דען ער שרייבט אלש פאלדן · כהאי לשון דיא יודן זאגן ווען דער תלוי העט גוט גיטון ווער קייכר אונטר ישראל גיוועזן דער אימי זייני טוכטר ניט העט צוס ווייבגעבן · זיך צו ווען מיר איכי ואר אייכן ממזר הלטן וויא זולט דען אימי דער חשוב בישראל איין טוכטר געבן הבין · עש העט זיך אויך דער גלייכנשטי ניט דערכן צו אימי מתחתן זיין · ואר מעג תורת משה ·

אך זאגט ער ווייטר אויך דן זי ווישן ניט וואס זיא אן פיר זאר ברינגן · זא ביקענן די קריסטן איין העלינליך · דס זולכש אלש הוט זיין פיין · דא מיט דש גיזעצן ארפילט · אונ׳ זיא ארליגט ווערדן זולי · דרום זיא אונש ור פעג ביידר טעסטיפעכט אויך ניט ווייכד זיין זולן · אונ׳ דיא זכין זול מאן בו ביידן זייטן דעס רעכטן ריכטר הייס שטעלין אונ׳ קיין ביוי טעטליכי מיטל גיגן אנדרר זאר נעמין · דס זאל אלש ווייט לאפיג וואו עס זיך ביגעבן ווערט · בפרינן ווערדן ·

דער מוסר מאליטיבנן שרייבט · אס אן זאכג ווייכש קאפיטלש פיר הייסן קריסטום תולע · דס זייא טייטש איין ערהענקטר אליש וויא אין אנדרר איבל טעטר דרויף זאגי אך · עס זול איין מאן אין דער וועלט קומן דער לשון הקודש זאר שטיט · אונ׳ דס וואָרט תולע טייטשן · דער עס האָרן שרייבט תולע מיט דער עין היכסן · דס איז איין וואורם · אודר רויין זארב · איכה ד׳ · דא שטיט האמנים עלי תולע וגו׳ · דס איז די דא אויף רוטר זיידן זיין ארבונן · האבן זיך אויף דעס מיסט אוס ג׳וועלבט · בראשית כ״ד · תולע ופוה ויוב ושמרון · דס זיין די זיני יששכר גיוועזן · תולע בן פועה ווארד איין שופט אונטר ישראל שופטים י׳ · ווען תולע זול הענקר מעסגר מאן זיין זילט העט יששכר זיינזון איין הענקר מעסינן גינעבט · וויא אויך דער שופט בישראל · איך שרייב דש אליין דרום · דא מיט מן דש מוסרש שטימפלייא ארקענט ·

מיר הייסן ישוע נוצרי תולע ·

איכה ד׳

בראשית כ״ד ·
שופטים יוד ·

דער סכל הוט זאר מייבט אונ׳ וועלן זאגין מיר הייסן ישוע נוצרי תלוי · דס איז׳ וואל טייטש איין האנגנדר · אביר ניט הענקר מעסיגר · אודר דס עס איין גבלי שפוט אודר שאנד אויף איס האבין זאלט :

תלוי דאס ווארט איז ניט טייטש דס אייבר ביזר מעשים אלבר גיהענקט איזט ·

דיא קריסטן זאגן לוך זעלברט וויא ער גיקרייציגט זייא ווארדן · עס קן אויש דעס ווערטלן תלוי קיין אן עהר אודר איבל טאט גיבוהן אודר זר שטכלן ווערדן עס זיין ויל הוהי הייבטר אונטר אונש גיהענקט ווארדן · אליס אין שמואל ב׳ כ״א גשריבן שטיט וויא מן זיבן און שאולש קינדר אונ׳ גיפרייכלן זיין גיהענקט ווארדן פון וועגן דער גבעונים · אונ׳ און אלש ור שולדן · מיר נענין זיא אייכט ווערדר תלוים אודר מוקעים דס זיין די ארהענקטן · וויא דער פסוק זאגט · והוקענו אותם לה׳ · ויצאם פנו את עצמות המוקעים · זיא קלויבטן בו זאמן דער ארהענקטן גיביין · זולט עס בו זיין וויא מוסר עה שרייבט · זא מיוחט דער פסוק זאגן · דער איבל טעטר הענקר מעסיגן גיביין · חלילה עס זיין ורומי און שולדיגי קינגליכי קינדר גיוועזן · וויא מן זיא דן אויך ערליך בינראבן הוט · אלזו דס בו אויווגן בייטן ניט קאן ביווייזן ווערדן דס דז ווערטלן תלוי הענקר מעסיג אודר איבל טערט אויף איס האבן זאלט · אויך נענן גיוויכי יודן משיחס ישוע נוצרי · דס ניזיין זאלן אביר נענט אין קורן האלבן תלוי · אונ׳ דיאש עלניג ווערטלן אין׳ איבך אל ניט אנדרשט גיזייכט · אליס בנוייבל האפטוב ·

שמואל ב׳ כ״א · טס ·

תלוי אין׳ טייטש בנוייבל האלטונג ·

האבין גיווען׳ דרום הב איך מייני קאפיטל אב גיטיילט׳ אונ׳ איקליכן עבין מיט סימנים א׳ ב׳ ג׳ ניבייכנט׳ דא מיט ווען המומר איינן עבין ברעכנט׳ דען ער ואר אויך גשריבן הוט׳ אונ׳ ואר ענטוורט איז׳ אלזו שרייב איך׳ דיז איז אין דעם קאפיטל אין דעם סימן ואר אכטוורט וא קאנסטו דס זעלביג מיט וויניג מיהי אונ׳ ארבייט ויכדן׳ אלזו האב איך אויך אלי פסוקים מאטרים אונ׳ פוסקים מיט מראה מקום ואר ציכנט׳ דעמין כפט ולייסיג אכט׃

בשם האל לבבות חוקר ׃ אבחישה דובר שקר ׃ מזולל אוצרא יקר ׃

א
…ס מיר הכומרים …מיקם כיט מנכס זיין זולן׳

וויש דאס חכמינו ז״ל׳ כאך קיין ספר ארלויבט אודר הייסט׳ די קריסטן די דא גלויבין אן ישוע נוצרי׳ בו ואר אכטן אודר בו ואר שפוטן׳ ויל וויניגר בו גלוכין׳ מיט ווארטן אודר ווערקן בו בילידיגן׃ ויכט טולן מיר ואן גאט דעס הערן אונזרי גרוסן עבירות הלבין אויז אונזרם הייליגן לאנד ואר טריבן׳ דס בית המקדש ואר שטערט׳ אונ׳ אונטר אלי ואלקר גשטרייט אונ׳ אויס גיטיילט זיין׳ וויא אונס דן משה רבינו ע״ה אונ׳ אלי נביאים ואר גיואגט האבין׃

נון האבין די קריסטן דס רעגימענט ואן השי״ת אונ׳ דס וויא ביליגר ווייז האיבר אונש הערשן׳ וויא דן אונזרי חכמים שרייבן׳ דס מיר נוהג כבוד במלכות זיין זולן׳ דס איז דס מיר קייזר קוניג ויירשטן אונ׳ הערן אלי … אונ׳ עהר ארווייזן זולן׳ וויא ווייט לעפיג אונזיכם אורט זול גשריבן ווערדן׳ וויא אולט … דען דיא קריסטן איר רעגימענט אודר … ואר אכטן׳ … זולכש טוט׳ דער ואר אכטעט גאט דען הערן דער די רעגימענטן אויז טיילט׃

…ריסטן׳ קענין …ען יודן אך כיט …בלט … דען זיא …אכדילן ווידר …אירן מטיח׳ …וע נוכרי וויל …ט דס מאן יודן …ז טון ז״ל׳ ואגט …דיין מוגים׳ אן …וייבר מיתה׳

דא קענין די קריסטן אויך כיט ואר אכטווערטן אודר אין אירם גלויבן ויבדן אונש יודן בו כישאדיגן אודר בו ואר טרייבן׳ ויכט מול גאט דער הער אונש אויך גיליגט הוט׳ אונטר איכן בוס עקפעספל ור ספרייטן בו זיין׳ דא מיט אידר מעב גליכן איין משל כעמי״ וויא גאט דער הער׳ די סטרופט ועלבר זיינג זעך כיט האלטן׳ אונ׳ ויכדינן׳ אונ׳ קיין ואלק ווער מוכט׳ דן ער אונש יודן זייני קינדר כעכט׳ אונ׳ דאך איבר טו מאות שנה אין דיכסטברקייט לוסט׳ ווען אן אונש דען זולטי אלכט הלבין׳ ור שטוסין אונ׳ ור יאגין׳ דא האכדלט אן דוך ווידר גוטש ביפעליך׳ אונ׳ אליר נביאים פרופיציי אונג׳ זא הוט אויך ישוע נוכרי כיט האבין וועלן דס אן אונש ור שטוסין אודר ור דערבן זולי׳ דען וויא איס אוון גיליון גשריבן הוט ער זעלבסטן ואר אונש גיבעטן אונ׳ וגט כהאי לשון׳

אך

דארינן מיר יודן ביווייזן דאש דער מוסר פֿון איטליכן סמאל ורידריך פרענץ. אונש ועלשליך חושד איזט אונש זאגט. מיר זיין חוֹר גאטש לעשטרר. מכשפים. אונש אנדרי גרוסי זאכין דיער אויף אונש גילוגן האט. מיר ווידר ליגן מיט אמת אופט ואר ענטוורטן מיט ראיות ברורות אויז דער תורה נביאים וכתובים. אך אויז דעם תלמוד. דעם מוסר ווערדן אך זייני ליגן אין בזאש געשטופין. אונ' זיינ דר געבין אן דאש ער איין עם הארץ אונ' איין גרובר בענגיל איזט:

כלל ראשון ווארוש מיר אוי דעם תלמו ראיות ברענגן.

ווישט דאש דער מוסר אין זייניש ליגן בוך דעם שלאכנן באלג. אן ציינט אים קאפיטל ו' סימן ג'. דאש מיר אויף דען תלמוד מער הלטן אלש אויף תורת משה רבינו ע"ה. אש בן זא אוט ער מודה. דאש מיר יודן אל דאש וואז דריכן איינגשריבן. ואר זאמת הלטן. אונש איקליכר יוד שמוויב איז דעם נאך צו קומין. וויא ער דען שרייבט בקאפיטל ז סימן ה' כלל. ווילכר דברי חכמים זליכט האלטט. דער זייא איין מין. דרום ברענגן מיר ראיות אויש דער גמרא. והמשל ער שרייבט. דיא יודן טון דאש אודר דאש. אירי ביכר אונ' רביני אדלויבן. דען קריסטן. אלש בינזו טון. אליש דן קום איך מיט דער גמרא הרפיר אונ' ביווייז דאש ווידר שפיל. והכלל הזה נקוט בידך וד"ל:

כלל שני.

וואו איך אין דעם ספר שרייב שלאכנין באלג זא ואר מיין איך דאש גיפט"ג ספר דאש דער מוסר גימאכט הוט. איך הייש אין אך סמאל. כשמו והוא המוסר. אונטר ווילן נענן איך איני ליגנר. אודר נחש הקדמוני. וואו דו זאלוא אין לשון ויכדשט זא ואר שטיא. דאש איך דען מוסר מיט ור מיין:

כלל שלישי.

דער מוסר האט זיין ספר שלאכנן באלג. אין ז' קאפיטל גיטיילט אונ' זייני רשעיות גשריבן. זא האב איך מיין ספר אויך אויף ז' קאפיטל גיטיילט. וואו ער איין קאפיטל אן הינט. ביב איך דאש מיינוג אך אן. וואו ער אויש לושט. לוש איך מייגש אך אויש. איך ברענג אך אלי זייני רשעיות ווארט ואן ווארט. וויא ערש הינויש גילט. אונ' ור ענטוורט אויך אלי שטיק קליין אונ' גרוש. זא האט אבר דער עם הארץ מוסר זיין ספר שלא כסדר גשריבן. אונ' אלי שמועות דורך אננדר גימישט. איינמאל שרייבט ער ואן דער מכה. דר נאך שרייבט ער ואן כישוף. איצט שרייבט ער ואן גניבה. דר נוך בון רציחה. איצט ווידר בון מכה. דר נוך בון קללות. סוף דבר ער רומפלט אלז דורך אננדר. זא מוז איך אויך זייניש אן סדר נאך פולגן. אונ' גרוש מיהי אונ' ארבייט האבין. הוט ער זייני ענייניס בנאמין גשטיילט. אליש כישוף רציחות גניבות קללות וכדומה לזה איקליכש בזונדר. זא וואלט איך אופט פיכף שקרים מיט איינש תירוץ מתרץ

דער מוסר שי... הארץ הוט זיין ספר רשעות און פלי... גשריבן. זאגן הוט גרו... ערבט בידערפ... דיזם ספר.

[illegible]
[illegible] Lügeren

[illegible]

דען ענטוען איין אנדרר ארפארן זיין · הב איך מיך דעסטי ויכרר וואגן דערפֿן · דאז ספר
איין יהדות אונ גלחות · פאכן אונ וייבר יודן אונ׳ אונ׳ קר סטן · בו ערן אונ׳ בוס בעסטן
איין וויבן קאפיטל ור פאסט אונ׳ דרוקן לוסן · אונ בינט אלר ליבגס דעס גיזייכן · וונדר
הוך דייטש גשריבן · דרום מן ניט וויא דער סדר איז · אונבן הין רופאלן · וונדר ויין מיט
ולאים לייהבנן זול · זא האב איך אלי מראה מקום וואו איקליבר פסוק אודר מאמר בו ויבדן
איז · אויך קונקרדאנים בעבן אן גיליון גשטעלט · דער בייגט תוכן העבין אין · דיא מיט
אן קורבליך אונ׳ גשווינד ויבדן מאג · וואס איינס פאבנעלט · איך האב ווידר מי ערבייט
גשעלט אודר באפֿייאר שפארן וועלן · מיט ור הופן עס ווערט אין איין איך יודן קינדר · דיא
יהדות · אונ נרוסי קר סטן · די גלחות בבר ור ליב אויף נעמן · אונ׳ איין קליינס ניט ·
וויא הוך ניגן מיר טרייאז העבר אן מאן וועגן · דיא ט ט איך דוך איינס טיילס מייכר פי זעלינג
ארבייט · ארגעגעט ווערדי · איך האב דיזי ווערק בו קיינר ור אכט לער גדולים יבו׳ ניל
וויניגר מיר בו רום אודר גיזונת גישריבן נוים גאט · אלי נבו אייכר דיפענזיון פוריגאציון
אונ׳ היילואמן מיטל · אויך דס גיפטיג ספר לען יודישן שלאכנן כאלג) אלוא הייסט טומר
זיין ספר · דרום הב איך איין ספר לען ויד טן טירייאק גיבאכט · וועלכם איין ברי מרפאה
אונ׳ היילואם מיטל איז · בו דעם אכמסטנדכן גיפט · דיס וועלט איר ור ליב נעמן · אונ׳
מייכר נוס בעסטן נידענקן · דען אן טוילק איז · וויא עקליזיאסטיקוס שרייבט · דם
אן פאן פולר אן ועבטונג · וזא מין קלאר אונ׳ וואל בידוכט שרייבן קאן · אלם אייכר
דער אין ורידן לעבט · וויא טן ביידא אונרן נביאים ויכדט · ויהי בכן המכגן ותהי עליו
ונו׳ · אליין הב איך מיר דס פנר מין וואלתום גיבוזן · דיא ורוסי לעגן מירט
וואל אן : ביזר לייט היד גין ויל אויף איין גראן · גאט וועלי דיא
העבבן אלר יודן אונ׳ קריסטן בייגן · דס וויא כוך
וייבס גוייטליבן ווילן לעבן · אונ׳ וויבטי אלן
ויל שלום · אמן · כה חכן עבד
לכל עין הקורא · אלמן
בבי אופהויזן :

דיס ספר איז איין
פֿעזורפט אונ׳ גיגן
נעער ·

הקדמת המחבר

ער מיר יאס כ׳ ז׳ אונ׳ ורמינן׳ אז׳ איינס הארכיס פור דיא סיר גירייטן׳ איך גישענדט אונ׳
צוּם האבן ומלן׳ אויך דיא יודן אונ׳ דער פעניג קריסטן אונטשליך ווייז בטעות כוך
קון גפרשירט׳ אונ׳ גיזאגט עס זיין אלס אמת וכלק וואס ער ווידר אזן דרוקן האב לושן׳
איך חבר הב אויך וואלבן ויינן חילול השם׳ שקלס השם גיוועזן׳ און ורזאגט איכי אוכטר
אוינן האבן ליינן׳ אונ׳ גישוואזן׳ אין ספר ווידר זייני לינן צו שרייבן׳ אונ׳
גלייבר גישטאלט׳ אין דרוק צו ווערטיגן׳ הב אויך דרויף כמעט כל חכמי ישראל דיקק
אשכנז׳ ופראגא גשריבן׳ אונ׳ דיא וואלבן צו גיוויס גיפירט׳ וועלכי מיר אויך כהגון משיב
גיוועזן׳ האבן מיר דוק דס יוך פליין אויף דען האלז בילאדן׳ ° אונ׳ האב ווים הש״י׳ דער
אלס ווייס׳ אין גרוסי און לייד ליפי מיהי אונ׳ ערבייט׳ ווייטן וועג גרוס געלט אונ׳ זר
זרמכום לענגר דען דרייא וירטל יאר אויס סטין שוין׳ יא איך האב איין ווייב מיט ועקס
קליינן קינדרן אים עלענד אונ׳ טייער צייט עזוס ועריה היבטר לושן׳ אונ׳ איין איין אונ׳
איר ווידר הער אויס גשטאלדי בוט אונ׳ אנגשט׳ ביט אויף דס פאפייר צו ברענגן׳ איך
האב אבר גאט דען אלמעכטיגן׳ דענקן ואר אלן מענטש׳ ליבן׳ אונ׳ וויא אברהם
אבינו׳ אי דיא קינדר אופפרן וואל׳ אי סן זיין ביפעליך איבר טרעטן טוט׳ האב איך
זוייב אונ׳ קינדר אין ווינכל גשלאגן׳ אונ׳ דיס טראקטאט׳ אונ׳ בוך׳ זא ויל מיר מעגליך
גיוועזן בשריבן׳ האב דאס מוסרש לינן מויל׳ אונ׳ צלות וויא ער ווידר אונס שרייבט
גיברוכט׳ אונ׳ דרויף תשובה גשריבן׳ דס אויך ביוויזן אויס דער תורה נביאים כתובים
משנה תלמוד פוסקים׳ ° אונ׳ אנדרן ספרים אוך האב איך אירי דער קריסטן גילערטי
אונ׳ דען עוואנגיליון ועלבסטן׳ אן וילאורטן אן גיזונגן׳ סייני וואורט מיט ווארהייט
ביוויזן׳ דא מיט דיא קריסטן ספירן אונ׳ זעהן׳ דס מיר דער ביציכטיגנטן איבל טאטן׳
תל לעדיג זיין׳ איך וויים אויך וואל דש איך ניט אויקליכט רעכט ° האב גישריבן׳ דעס
ווערט עס צו קורץ׳ דעס אנדרן צו לאנג׳ איך מוס עס גישעהן לושן׳ הוט דוך משה
רבינו ניט רעכט טון קענן׳ דמשנה לבא כפי׳ איך סייאס גוט׳ ווערט ביט ואר גוט
אויף נעמן׳ עאס קאן איך דר בו׳ בין איך טון דער גרוסן לומדים קי כר׳ זא זיין דוך
ויל אוכטר ישראל בעו״ה׳ דיא וויניג קענן׳ אין משנה מקרא ותלמוד׳ וכדלך אבר
בן ליוס וצרק בין איך טויגליכר אלס לזיק גדולי עולם׳ דען ווען איך הו ועלן וולט׳ אין
עס יודן קיין מאכר ° דען וויא ואבן ווען אין וולטן אופהויין און גליך גירילט הוט׳ אין
ער דוך קיין מוריבו׳ ריד איך אבר רעכט׳ וויא איך זר הוף׳ האבן זיך יודן דעסן צו
בירימן׳ זיך דער ספלקאן׳ איינס וואלבן מערק ניבנע טון׳ וואס וולטן דען דעכטע אפיי
גילערטי יודן אויס ריכטן׳ כמעט נבגדה ״ בן פסוקים דפרק חלק׳ וויל אבר איך דורך
מיין לייד אונ׳ און גליך כמוה אין ורגעסי לאבל ואר וילן יאבן ביהן טומן׳ דורייין מיך
בזי יודן׳ כוך דעם וויא מיר דש מייכיג גיבוטן׳ ור יאגט האבן׳ אונ׳ וואלט וואס מיט
סי בס יאספר אונ׳ שאלדן גיוועזן אונ׳ גילערנט׳ אויך אין אמונות וכתב העברים׳ מער

אין זעגליכי טראה הוט זלמן ארליטן איבר דעס ספר׳

זלמן ברענגט זייבי עדיות אויז יודישן אונ׳ גלחות ספרים

משה רבינו הוט ניט אידרשן רעכט טון קענן ויל וויניגר זלמן כבי׳

בעטר אין דש זלמן דאס ספר גשריבן הוט׳ אלס גרוסי בעלי תורה׳

אמר בחכמתו עת לחשות ועת לדבר · עס איז איין צייט צו שווייגן · עס איז אויך איין צייט צו רידן · אלזו דינג האט זייני צייט · שווייגן איז וואל גוט · רידן איז בעסר ווען קהלת ג׳

עס גוט טוט · עס איז ניט אלי מול וואל גיטון ווען מן שווייגט · דען ווען דיך אייכר אן ניט אלי מול גוט שווייגן ·

דייכר ערן אונ׳ כבוד אן טאסט · מייסט דיך איין נכב רוח אודר דערי גלייבן · אונ׳ דו
וואלטעסט דר צו שווייגן · זא טעטסט ניט וואל דורא · דען דוא מכסט מיט דייכם שווייגן
דש דיא צו פערדר · דיס אוך דיך גלויבן · זיין חושד בכשרים · אבר ווכלן דיך דורך דיין
שווייגן · זא טעטסט אויך מיט דייכם שווייגן · דייכן ורומן עלטרן אונטר דער ערדן אויך
דייכן קינדרן אונ׳ קינד קינדרן · ספוט אונ׳ שאנד אויף · ווכדרליך אן איקליכר שעכם
בולדיג זיך צו זר אכטווורטן · וויא גשריבן שט׳ט · והייתם נקיים מה׳ ומישראל ·
איר זולט לעדיג אונ׳ ריין זיין ווער גאט אונ׳ דען מענטשן · ווען דוא דיך ניט וויכר ווייסט
בייא גאט א״ס הימל · זולסטו דוא דיך אויך מנקה זיין פור דיינן אונ׳ ורא כטוורטן פור דען
מענטשן · דיס אונ׳ דער גלייכן משלים אונ׳ עקסעמפל האבן מיך זו ניבי ארוויקט אונ׳
אויך גיברונגט צו רידן · אונ׳ דען אלטן שאדן אונ׳ שווערן אייבט מול צו ערפן · דען
מעגינליך וויס וויא ויל מוסרים א׳ דר ניטווייסטי יודן · אין דייטש לאנד · גיפטיגי ביכטיגי
אונ׳ קרלוגני ביכר ווידר אונס גישריבן אונ׳ אין דרוק גיפערטיגט האבן · דריכן ויא אונס
אלר לעסטר ביזיכטיגן · קיין פול אכר הוטן דר איינר אונטר שטכדן · א דר ניליכט דעס
אכדרן צו ליב טון וואלן · דר ניגן צו שרייבן · כיט וויא אונזרי ורומי · אלס יוסיפון
ווערכר ווידר איינן קריכן · דער אפיון גיהייסן · אונ׳ אונס יודן אויך ויל ועלשליך
ביזיכטיגט · אונ׳ גיגן שריפטן אויף כ׳ בוגן לאנג גימאכט · דס ווידסטו אין יוסיפון
דער רעמירן · דעס אונ׳ דר גלייכן ערליכן מעכרן האב איך · (אונ׳ איך גלייך
וואל מיט קיינר לייא · מיך · צו וולכן הוהן מכערן צו זר גלייכן ביגער ·) כאך פולגן
וועלן · אונ׳ האב מיר צו הערכן גינומן · וויא דיס יאר · איין מוסר גימאכט האט מוסר מאיטיכגן
זרידריך פרעכן צו איטיכגן · איין ספר מיט וילן בוגן · בוס אופטרן מול · ויל טויזכט דרוקן גוט אלי יודן
לוסן · דריכן ער אלי גיפייכי יודן מכשפים גוטס לעסטרר גזלנים גנבים רמאים · אי מכשפים גנבים ·
ברעכר אונ׳ אלי אכדרי לעסטר ביזיכטיגט · ער הוט איך אויך ניט גישוויגט · ווידר דש אונ׳ גאטס
אפיקורס אונ׳ קסרים יר״ה דיקלירניגן אונ׳ חריות · אונס עלילות הדם ביזיכטיגן · אונ׳ לעסטרר גישולטן
מיט ליגן ורמעלדט מיר זולכן קייסר מלך וסרים ירה · נועלכם אלס וויא קיין וואכדר אין גוט יודן אוך דאס
אונס גיגן דען קריסטן האך אונ׳ נידר שטאכד · ביט וויניג אין גילימפק אונ׳ עיזן זר דונס עלילות דס חוסד
גימאכט · הבן עס דיבן כיט גיגלויבט · דייעס ורסטין זא האבט דיך דער פ׳ פעל אונ׳ גיוועזן · מיר זולכן
גימיין · איין ועלטיגי · אויך דילז כשט דען יודן כיט גוכטיג · גיגלויבט · אונ׳ הרפיר קייסר ומלך הו׳ ·
גירוקט · מיר אין וולכם · פון כיט גיריכגן פרמוכן אוכטר דייא כאזו גיוועזט וואלדן · דו
איך כון גידרוקטן מוסר · האב גייסן ליגן · וויא איך דען כוך מייטיגס מאגט טוא · אויט

משלי שלמה

אליהו התשבי · כהן ונביא · קנא פגע יריבי · בלשר חטאים ·
תכה עור · לאפיך בן אלעזר שלמה נב״ ור · לאבול בקדשי ·
סומך קם · מטוב ריקם · תפש חקם · מקרוב באו וחדשים ·
יאפיל המאורות · יגלה התיכות · מפיכי מאפרות · בלפידים ורעשים ·
הדפים מפרים · עתק דוברים · כי נקלל השרים · ודתיהם טביישים ·
לרבות מחריבים · מכשפים וגנבים · דומים המה בכוכבים · בני לון חטאים ·
בלי סבה · [illegible] סובא דבה · ענר ולהבא · לא ידע ואשם ·
עלה כרוחו · ללחום בבוחו · נגד יי׳ ומשיחו · בכוכבים המבחישים ·
ואני בחומה · בגורה וקוממה · בגדו מלחמה · ואעלה לקראת כחשים ·
במהלל ודידיך · בכחם עלי דרך · יאחוזו מורך · ודרך נסים ·
ואם ישופני · עקב ויחרפני · לא יוזקני · נדרי למכתי אמיס ·
אמיר כרי · לכל איש עברי · יטעם הבלי · מתוק לחיך אכנשים ·
יהללוהו יפרים · לדור דורים · ולזוכר הריס · בבחוני אישים ·
לבסתי כשלמה אורה · מכעלי בתורה · ובהשיון הפרדה · אחלץ חשים ·
ליכירת האדמה · חסמת אלפים שלמה · כיון תרוחמה ׃ ויאספו כסוסים ·

אמר

ACADEMIA RHENO TRAIECTINA

Litt. or. 4° 370

Judischer Theriac
liber rarus
auctore
R. Salman Zebi.

יודישר טירייאק (Jüdischer Theriakh). auctore
זלמן צבי R. Zalman Zebi. Liber linguâ
Judaeo-Germanica scriptus, literis vero
Rabbinico-Hebraicis impressus. (Hanov.
1615?). 4°.
Cf. Wolfii Bibl. Hebr. T. I p. 358 N 576.
et p. 1116. N 2131. Pars III p. 245.
ex Bibl. Seb. Ravii. Cf. Catalogus.

A00149299º

Litt.
Qu. n° 3